

MEZŐBERÉNY VÁROS ÓVODAI INTÉZMÉNYÉNEK PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

BERÉNYKE PEDAGÓGIAI PROGRAM

MOSOLYGÓ KÖZPONTI ÓVODA

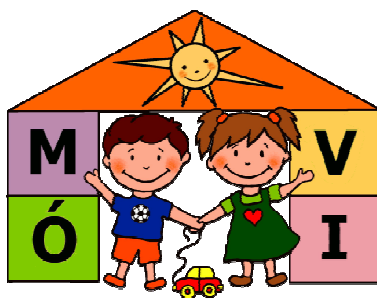
MAGYARVÉGESI ÓVODA

NEFELEJCS ÓVODA

TÓPARTI ÓVODA

„HÉTKÖZNAPI VARÁZSLATOK FREINET ELEMekkel” ÓVODAI PROGRAM ADAPTÁCIÓJA

CSIRIBIRI ÓVODA

OM azonosító: 028138
5650 Mezőberény Liget tér 5.
Telefon/fax: 66/421-870
E-mail: ovoda@mezobereny.hu
Honlap: berenyiovodak.mezobereny.hu

TARTALOMJEGYZÉK

1.	INTÉZMÉNYÜNK RÖVID BEMUTATÁSA	4
2.	SZEMÉLYI FELTÉTELEK	4
3.	TÁRGYI FELTÉTELEK	5
4.	NEVELÉSI GYAKORLATAINK	5
4.1.	Általános alapelvek.....	6
4.2.	Gyermekképünk	6
4.3.	Óvodaképünk.....	6
4.4.	Pedagógusképünk.....	6
5.	ÁLTALÁNOS CÉLJAINK.....	7
6.	ÁLTALÁNOS FELADATAINK.....	7
7.	SAJÁTOS FELADATAINK.....	7
7.1.	KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK ELLÁTÁSA.....	7
7.1.1.	Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek	7
7.1.2.	Különleges bánásmódot igénylő gyermekek	10
7.2.	AZ INTÉZMÉNY GYERMEKVÉDELMI FELADATAI	16
8.	KAPCSOLATAINK.....	17
9.	INTÉZMÉNYI ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS.....	19
9.1.	Intézmény írásos dokumentumai	19
9.2.	A csoportok fejlődésének ellenőrzése és értékelése	20
9.3.	A gyermekek fejlődésének értékelése	20
9.4.	A pedagógiai program ellenőrzése és értékelése	20
10.	BERÉNYKE PEDAGÓGIAI PROGRAM.....	21
10.1.	KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK	21
10.2.	GYERMEKKÉPÜNK	21
10.3.	ÓVODAKÉPÜNK	21
10.4.	NEVELÉSI ALAPELVEINK	22
10.5.	NEVELÉSI CÉLKITŰZÉSEINK	22
10.6.	AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI.....	23
10.6.1.	Egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztés.....	23
10.6.2.	Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés	27
10.6.3.	Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés.....	29
10.7.	TEVÉKENYSÉGFORMÁK	31
10.7.1.	Játék	31
10.7.2.	Verselés, mesélés	33
10.7.3.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	34
10.7.4.	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	36
10.7.5.	Mozgás.....	38
10.7.6.	A külső világ tevékeny megismerésére nevelés	40
10.7.7.	Munka jellegű tevékenységek.....	43
10.7.8.	A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	45
10.8.	AZ ÓVODÁK SPECIALITÁSAI	46
10.8.1.	MOSOLYGÓ KÖZPONTI ÓVODA.....	48
10.8.2.	MAGYARVÉGESI ÓVODA	53
10.8.3.	NEFELEJCS ÓVODA.....	58
10.8.4.	TÓPARTI ÓVODA	62
11.	„HÉTKÖZNAPI VARÁZSLATOK FREINET ELEMekkel” ÓVODAI PROGRAM ADAPTÁCIÓJA.....	66
	Bevezető.....	67
	Gondolataink az óvodáról, a gyerekről, a szülőről és az óvodapedagógusról.....	67
	Az óvodáról.....	68
	Az óvoda, mint a társadalmi és helyi szükségleteket közvetítő színtér.....	68
	Az óvoda, mint a közösségalkítás és az önmegvalósítás színtere	68
	Az óvoda, mint a gyermeki személyiség fejlesztésének színtere.....	69

A gyerekről	69
A szülőről.....	69
Az óvodapedagógusról.....	70
Freinet-mozaik.....	71
A Freinet szellemiségéről	71
A Freinet-pedagógia rendszerének vázlatos összefoglalása	72
Freinet szellemisége az óvodában.....	73
Nevelési céljaink.....	73
Nevelési feladataink.....	73
Az egészséges életmód alakítása	73
Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	74
Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	74
Nevelésünk kiemelt fogalmairól	75
1. A gyermek jogainak tiszteletben tartásáról.....	75
2. A természet- és életközeliiségről	75
3. A nyitottságról	75
4. A felnőtt és a gyerek személyiségének tiszteletben tartásáról és a partnerkapcsolatról.....	76
5. A közösség segítő erejére való támaszkodásról.....	76
6. Tevékenységközpontú, sikerorientált tapasztalat- és ismeretnyújtás a felfedező ismeretszerzés, a kísérletező tapogatózás módszerével	77
7. Az egyéni fejlődési ütemet figyelembe vevő, önálló tevékenységválasztást biztosító képességfejlesztés	78
8. Az élmények feldolgozásának lehetősége szabad alkotásokban.....	78
A Freinet technikák értelmezése	78
1. A szabad önkifejezés technikái.....	78
2. A kommunikációs technikákról	81
3. Technikák a környezet tanulmányozására	81
4. Az ismeretátadás és ismeretszerzés individualizálása	82
5. A szervezés és a szövetkezeti élet technikái	83
A tevékenységek, a készségek-képességek.....	85
és az értékközvetítés áttekintése	85
1. A tevékenység-körről.....	85
2. A készség, képesség körről.....	87
3. Az értékközvetítés körről.....	92
12. TÖRVÉNYI MEGFELELTETÉS	95
13. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT	97
14. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	98

1. INTÉZMÉNYÜNK RÖVID BEMUTATÁSA

Óvodánk 2013 óta működik Mezőberény Város Óvodai Intézménye néven. Telephelyeink száma hat, 5 telephelyen a más-más specialitással dolgozó óvodáink, 1 telephelyen pedig a központi tornaterem helyezkedik el.

Óvoda neve	Óvodaként működik	Csoportszobák száma	Férőhelyek száma
Mosolygó Központi Óvoda	2013	2	48
Csiribiri Óvoda	1950	3	68
Magyarvégesi Óvoda	1895	3	69
Nefelejcs Óvoda	1894	3	62
Tóparti Óvoda	1979	3	57

Alapító okirat kelte: 239/2016.(VI.28.)

Az intézmény vezetőjének neve: Kovács Annamária

A program alkotói: intézményünk nevelőtestülete

2. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Személyi feltételeink megfelelőek, a törvény által előírt szakemberek biztosítottak. Intézményünk 23 óvodapedagógusából 7-en szakvizsgával rendelkeznek:

- 1 fő vezető óvodapedagógus és mozgásterapeuta
- 1 fő közoktatás vezető, nyelv-és beszédfejlesztő
- 1 fő roma természet- és társadalomismeret
- 1 fő közoktatás vezető és gyermektánc-oktató, néprajz szakos bölcsész
- 2 fő fejlesztő pedagógus
- 1 fő gyógytestnevelő.

8 fő minősített pedagógusunk, 3 fő szlovák nemzetiségi óvodapedagógusunk van.

A törvényi előírásnak megfelelően, a nevelés egész időtartamában óvodapedagógus gondoskodik a gyermekekről.

Az óvodapedagógusok szakmai felkészültsége megfelelő. Igényük az önképzés, a továbbképzéseken való részvétel. Nevelői hozzáállásukat az érdeklődő, segítőkész magatartás, a pozitív érzelmi attitűd jellemzi. Az óvodák nevelőtestületeinek légköre nyugodt, derűs, céljuk a közös törekvés. Az óvodapedagógusoknak lehetőséget adunk az önállóságra, a kezdeményezésre, a módszertani szabadság érvényesítésére.

A dajka, és a pedagógiai asszisztens ellátottság – a közoktatási törvény előírásának megfelel.

A 3 fő pedagógiai asszisztenseink közül:

- 1 fő pedagógia szakos,
- 1 fő tanító, közoktatás vezető szakvizsga, táncpedagógus diplomával rendelkezik.

A dajkák és a pedagógiai asszisztensek az óvodapedagógusok munkáját közvetlenül segítik. Az óvodai élet egészében közreműködnek, a gyermekekkel folyamatos a kapcsolatuk, felnőtt modellként maguk is befolyásolják a nevelés folyamatát.

Óvoda neve	Pedagógusok (fő)			Összesen (fő)
	Gyakornok	Pedagógus I.	Pedagógus II.	
Mosolygó Központi Óvoda	-	3	2	5
Csiribiri Óvoda	-	4	1	5
Magyarvégesi Óvoda	-	4	1	5
Nefelejcs Óvoda	-	3	1	4
Tóparti Óvoda	-	3	1	4

Óvoda neve	Pedagógiai asszisztens (fő)	Dajka (fő)	Összesen (fő)
Mosolygó Központi Óvoda	-	2	2
Csiribiri Óvoda	1	3	4
Magyarvégesi Óvoda	1	3	4
Nefelejcs Óvoda	1	3	4
Tóparti Óvoda	-	2	2

Pedagógiai nevelő munkánkat segíti intézményi szinten 1 fő óvodatitkár és 1 fő karbantartó, udvaros.

3. TÁRGYI FELTÉTELEK

A pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel rendelkezünk. Történelmi múlttal rendelkező, régi épületeink a lehetőségekhez mérten korszerűsítettek. Az óvodák épületei és udvarai a gyermekek biztonságát, kényelmét, egészséges fejlődését, mozgás és játékgényük kielégítését szolgálják. A csoportszobák méreteinek bővítését sok esetben galériák építésével oldottuk meg. Központi tornatermünk a Munkácsy utcán van, saját tornateremmel a Tóparti Óvoda, tornaszobával a Magyarvégesi Óvoda rendelkezik. A Magyarvégesi Óvodában só-szoba áll a gyermekek rendelkezésére.

A tárgyi feltételrendszer fejlesztése az intézmény évenkénti költségvetési keretének függvénye, melyet a fenntartó önkormányzat a gazdasági helyzetnek megfelelően biztosít.

4. NEVELÉSI GYAKORLATAINK

Óvoda neve	Pedagógiai programjának címe	Specialitás
Mosolygó Központi Óvoda	Berényke pedagógiai program (saját program)	Környezetvédelem és fenntartható környezetre nevelés
Csiribiri Óvoda	„Hétköznapi varázslatok Freinet elemekkel” óvodai program adaptációja	Természetközeliség, Életközeliség, Tevékenységközpontúság, szabad önkifejezés

Magyarvégesi Óvoda	Berényke pedagógiai program (saját program)	Magyar népi hagyományaink megőrzése, ápolása, helytörténeti ismeretek bővítése. Egészséges életmódra és a mozgás szeretetére való nevelés
Nefelejcs Óvoda	Berényke pedagógiai program (saját program)	Magyar és szlovák hagyományokra épülő nevelés
Tóparti Óvoda	Berényke pedagógiai program (saját program)	Egészséges életmódra nevelés, 1 csoportban Freinet pedagógia elemeivel

4.1. Általános alapelvek

- ❖ A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása.
- ❖ A játék elsődlegességének hangsúlyozása.
- ❖ Az óvoda és a család hatékony együttműködésének fontossága.
- ❖ Szeretetteljes óvodai légkör kialakítása.
- ❖ A gyermekek különböző fejlődési ütemének figyelembevétele.
- ❖ Hátránycsökkentő szerep megvalósítása – az egyenlő esély biztosítása.
- ❖ Tevékenységközpontú tapasztalatszerzés.
- ❖ A gyermekek tehetségének kibontakoztatása.
- ❖ Környezettudatosság megalapozása.

4.2. Gyermekképünk

Olyan gyermek nevelése, aki érzelemileg gazdag, nyitott, érdeklődő, önmagát értékelni tudó, másokat elfogadó, együttműködő, kiegyensúlyozott, boldog és vidám, aki képes kreatív módon alkotó tevékenységet végezni.

4.3. Óvodaképünk

Fontosnak tartjuk a gyermekközpontú, kiegyensúlyozott, szeretetteljes, családi óvodai légkört, amelyben a gyermekeket egyéni képességeik és szükségleteik figyelembe vételével neveljük, fejlesztjük.

Hangsúlyozzuk a gyermekek testi-lelki gondozását, az érzelmi biztonság megteremtését az erkölcsi és közösségi nevelés minél teljesebb kibontakoztatását a családi nevelés elsődlegességének figyelembe vételével.

Nevelési gyakorlataink olyan feladatok teljesítésére összpontosítanak, amelyek segítségével a gyermekek megtanulnak eligazodni környezetükben, tevékenykedni, beszélni, együttműködni. Olyan kompetenciák megalapozását segítjük elő, amelyek által alkalmassá válnak a következő életszakaszba történő zökkenőmentes átlépésre.

4.4. Pedagógusképünk

- ❖ Rendelkezik korszerű pszichológiai és pedagógiai ismeretekkel, és gyakorlati jártasságon alapuló szakértelemmel, módszertani kultúrával.
- ❖ Nyitott, innovatív, másokkal együttműködni képes, kreatív személyiség.
- ❖ Pedagógiai munkáját céltudatosság, tervszerűség jellemzi.

- ❖ Emberi értékeit ismerve képes az önreflexióra.
- ❖ Olyan pedagógus, aki rendelkezik a gyermekek iránti empátiával, ráfigyelő, szeretetteljes magatartással.
- ❖ Kiemelkedően fontos attitűdje az elfogadás, a másság tisztelete és kezelni tudása.
- ❖ Rendelkezik az önképzés és továbbfejlődés igényével.
- ❖ Stabil jövőképpel rendelkező, megbízható, hiteles személyiség.
- ❖ Az ismeretanyag megfelelő csoportosításával, közvetítésével az érdeklődés és a figyelem folyamatos fenntartására törekszik.
- ❖ Ismeri és jól alkalmazza az IKT eszközöket és ezek fejlesztésének lehetőségeit.
- ❖ Az együttműködést támogató motiváló módszereket alkalmaz.
- ❖ A gyermekek egyéni fejlettségi szintjét figyelembe véve támogatja az adaptív tanulásra épülő fejlődést.
- ❖ Alkalmazza a kooperatív tanulás-tanítás különféle technikáit a mindennapi tevékenységek során.
- ❖ A pedagógus céljainak megfelelően használja a differenciált értékelési módokat.

5. ÁLTALÁNOS CÉLJAINK

Célunk, a családi nevelést kiegészítve, a hátrányok esetleges csökkentésével, a tehetségek kibontakoztatásával az óvodáskorú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének kibontakoztatása, a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlesztés biztosítása, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével.

6. ÁLTALÁNOS FELADATAINK

- ❖ Az egészséges életmód alakítása, amelyben alapvető feladat óvodásaink egyénenként változó testi-lelki szükségleteinek maximális kielégítése.
- ❖ Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés biztosításával olyan gyermekek nevelése, akiket az együttérzés, az egymásra odafigyelés, a segítőkészség, az egymás elfogadása, a másik iránti tisztelet és szeretet jellemez.
- ❖ A gyermekek tapasztalataira, élményvilágára építve, az anyanyelvi nevelés hangsúlyozásával olyan változatos tevékenységek biztosítása, amelyek során eljuttatjuk őket egyéni képességeik optimális határához. A fejlesztés színtere a játék, amelyben a gyermekek jól érzik magukat, és az ismereteket észrevétlenül sajátítják el.

7. SAJÁTOS FELADATAINK

7.1. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK ELLÁTÁSA

7.1.1. *Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek*

Szociális hátrányok enyhítése, esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések.

Gyermekeinknek:

- ❖ Joga van saját ritmusa szerint élni.
- ❖ Személyiségét minden körülmények között tiszteletben kell tartani.
- ❖ Szüksége van rá, hogy elismerjék és dicsérjék.
- ❖ Olyannak kell elfogadni, amilyen.
- ❖ Joga van a términimumhoz.
- ❖ Joga van az érzelmi biztonsághoz és a bizalomhoz.
- ❖ Segítenünk kell abban, hogy önmagáról pozitív, reális énképet alakítson ki, mert akkor szerethetőnek és jónak érzi magát, hisz magában és másokban és jó döntéseket hoz.

Cél:

- Intézményen belüli szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével.
- Gyermekek közötti, családorientált szemlélet kialakítása.
- Az egészségügyi/gondozási hátrányokat kompenzáló óvodai feltételek bővítése.
- Az óvodai fejlesztő program összehangolása a helyi erőforrásokkal.

Feladat:

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása.
- Integrációt elősegítő csoportalakítás.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása.
- Pályázati lehetőségek kiaknázása.
- Érzelem gazdag, családias óvodai légkör kialakítása.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körében a hiányzások folyamatos figyelemmel kísérése, szükséges intézkedések megtétele.
- A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás kialakítása.
- Pedagógiai Programunk tevékenységrendszerének megvalósítása, melyben fő hangsúlyt kap a helyes egészségtudatuk és a táplálkozási szokásaik kialakítása.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges óvodai tárgyi és személyi feltételrendszer biztosítása.
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése pl.: a sajátos nevelési igényű gyermekekkel való közös óvodai élet.
- Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, megszervezése.
- Egészségügyi tartalmú programok szervezése a szülők számára.
- A szociális ellátórendszerrel, nemzetiségi önkormányzatokkal való aktív együttműködés.
- Családok szociális, mentális támogatása, segítése.
- Pályázati lehetőségek kihasználása a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai sikeressége jegyében.
- A szülői házzal való nyitott kapcsolat:
 - gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése,

- a családok szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása,
- eseti problémáikban segítségnyújtás.
- Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követve.
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel:
 - lokálpatriotizmusra nevelés: részvétel a város rendezvényein, ünnepségein, értékeink megismerése, megőrzésére nevelés,
 - a szülői programokkal kapcsolatos együttműködés,
 - a gyermekek óvodai beíratásában való együttműködés,
 - a gyermekek hiányzás csökkentésében való együttműködés.
- Óvoda - iskola átmenet támogatása:
 - a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek kudarcmentes iskolakezdése érdekében a leendő tanítók megismerése,
 - a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvoda-iskola átmenetének zökkenőmentes biztosítása,
 - a tanulási képességek megalapozásával, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzésével, megoldási késztetés, monotónia túrás, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakításával a kudarcmentes iskolakezdés biztosítása.

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés:

- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.
- A gyermekek egyénre szabott beilleszkedésének biztosítása.
- Rendszeres tájékoztatás a gyermek fejlődéséről, egyéni fejlesztési dokumentáció bejegyzéseinek megbeszélése.
- A gyermekek alkotásainak megmutatása.
- Szülők részvételi lehetőségének biztosítása a napi tevékenységek során.
- Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése.
- A család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása.
- Szülői közösségek kialakítása: közös rendezvények, programok szervezése.
- Az intézményi önértékelés során a felmerülő igények eredményei alapján a szülői igények kiszolgálása a törvényi és a pénzügyi lehetőségek függvényében.

Várható eredmény:

- A családokkal való együttműködésben az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel.
- A szülők bizalommal fordulnak az óvodapedagógusokhoz, elfogadják segítségüket, javaslataikat.
- Minden nevelési évben jogszabály szerinti a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos elosztása a gyermekcsoportokban.

- Az intézményünk hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeinek teljes körű óvodai ellátásának biztosítása.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek rendszeresen járnak óvodába, igazolatlan hiányzás minimalizálódik.
- Az egyénre szabott fejlesztés, differenciált személyiségfejlesztés valamennyi hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek körében biztosított.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek sikeresen beilleszkednek az óvodai életbe, szeretnek óvodába járni, bizalommal fordulnak a velük foglalkozó felnőttekhez, szívesen és örömmel vesznek részt a közös játékokban, tanulásban, programokban és a közösségért végzett munkában.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges óvodai tárgyi és személyi feltételrendszer biztosított.
- Az óvodás gyermekek körében - az iskoláskor eléréséig - kialakul egymás előítélet-mentes elfogadása.
- Az óvoda képes a különböző háttérrel és különböző eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására, együttnevelésére, egyéni, differenciált fejlesztésére.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes körében az esetleges egészségügyi problémák megállapításra kerülnek, szükség esetén további ellátásuk megvalósul.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szülők körében végzett felvilágosító, tanácsadó munka hatására a gyermekek otthoni egészséges életmódja javul.
- A gyermekjóléti szolgáltatások által a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szociális hátrányaiból eredő lemaradások csökkennek.
- Az intézménybe járó, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, óvodáskorú gyermekek teljes köre rendszeresen jár óvodába, egyéni differenciált fejlesztésük sikeresen valósul meg, ennek megfelelően az iskolai életükben az esélyegyenlőségük biztosított.
- Az egyéni differenciált fejlesztés eredményeként a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek általános iskolai eredményessége biztosítottá válik.

7.1.2. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

7.1.2.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek

Fokozott figyelmet fordítunk az újonnan felvett gyermekek esetleges problémáinak feltárására. Az elvárások a fejlődés üteméhez igazodnak. A fejlesztés nem lehet túlságosan megterhelő a gyermek számára, terhelhetőségét állapota, személyiségjegyei is befolyásolják.

A napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges. A gyermeket harmonikus személyiségfejlődésében elfogadó, eredményeit értékelő környezetben segítjük. Az elvárásokat a fogyatékoság vagy fejlődési zavar mértéke határozza meg.

A gyermek fejlesztése magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek

fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

A gyermek egyéni fejlesztési tervének elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának, pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember (gyógypedagógus, pszichológus, logopédus, stb.) együttműködése szükséges.

Az alábbi sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését segítjük a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés során:

- mozgásszervi fogyatékos,
- beszédfogyatékos,
- értelmi fogyatékos (enyhe),
- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő (súlyos tanulási-, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek.

Cél:

- A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, integrálható gyermekek hatékony fejlesztése, kiemelkedő képességeik erősítése, lemaradásaik fejlesztése a sikeres iskolakezdés érdekében.
- Az integráció keretében egymás és a másság elfogadtatása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai – orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.
- Elősegíteni, hogy a szülőben reális kép alakuljon ki a gyermekekről.
- Szakemberhez irányítani azt a sérült gyermeket, aki az óvodába kerülésig nem volt vizsgálaton.
- Törekvés a funkciók egyensúlyának kialakítására.
- A sérülésből eredő speciális képességek fejlesztése.
- Fejlesztő játékok, tevékenységek széles körét biztosítani a sérült gyermekek számára.
- A szakemberekkel történő kapcsolattartás.
- Hely, idő, eszköz, személy biztosítása a fejlesztéshez.
- Személyközi kapcsolatok alakítása.
- Differenciált képességfejlesztés.
- A szakvélemények alapos ismerete.
- A harmonikus személyiségfejlődés elősegítése.
- Felismerni, ha a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes.
- A gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

- Lehetőségeinkhez mérten biztosítani mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.
- Alkalmazkodás az eltérő képességekhez, viselkedéshez.
- Egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldására alternatívák keresése.

Az integrált nevelés során elvárt eredmény:

- A sérült gyermek képessé válik a közösségbe való beilleszkedésre és az iskolába lépésre.
- Szemléletformálás, mely biztosítja a „másság” elfogadását, tolerálását.
- A sérült gyermek jól érzi magát az óvodában és fejlődik a közösségben.
- Jól működő kapcsolat az óvoda és a család között.

Enyhén értelmi fogyatékos gyermek

A gyermekek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztése intézményünkben integráltan, nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés során történik. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

Cél:

- Felkészíteni a gyermeket, hogy az iskolaköteles korba lépve tanulmányait normál általános iskolában, a tanulásban akadályozottak tanterve szerint kezdje meg.

Feladat:

- Szükség szerint gondoskodás gyógypedagógiai megsegítésről.
- A pedagógiai programban megfogalmazott általános nevelési célok megvalósítására is törekszünk.
- A kommunikáció fejlődését, a társakkal való együttműködést azok az élmények, tapasztalatok és minták segítik, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.
- A spontán tanulás, a társakkal való együttműködés, a kommunikáció fejlődésének segítése.
- Téri tájékozódás, a finommotorika, a figyelemkoncentráció, a kommunikáció, a szociális alkalmazkodás fejlesztése.
- Egyéni igények figyelembe vétele.
- A társadalom befogadó szemléletének alakítása.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás-szabályozás zavarral) küzdő gyermek

A gyermekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretszajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába

lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti. Ezeket a gyermekeket különböző súlyosságú részképesség-zavarok előfordulása jellemzi. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

Cél:

- Komplex személyiségfejlesztés, készségek és képességek alakítása.

Feladat:

- A szakértői bizottsági véleményében megfogalmazott részképesség-zavarok korrekciója.
- Megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.
- Korai felismerés, diagnosztizáltatás.
- Az eredményes iskolai munkához szükséges készségek és képességek fejlesztése.
- Egyénre szabott fejlesztés biztosítása a gyermek érési folyamata szerint.
- Elősegíteni a gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, érzelmi életének, önállóságának fejlődését.
- Folyamatos pozitív visszajelzés, a sikeres teljesítmények megerősítése, a dicséret fontossága.
- A nevelési igény szerinti környezet biztosítása.
- Esetenként a felzárkóztatás és tehetséggondozás együttes alkalmazása.
- A szülővel partneri viszony kiépítése, segítség.

Beszéd fogyatékos gyermek

Beszéd fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő.

A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája illetve a beszéd problémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok megnyilvánulásai:

- az anyanyelvi fejlettség alacsony szintje,
- a beszédértés és észlelés nehézsége,
- kifejezőkészség nehézsége,
- a beszédszervi működés gyengesége,
- a beszédhangok tiszta ejtésének hiánya,
- az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavar,
- a verbális tanulás lassú fejlődése,
- társulhatnak mellé részképesség-zavarok és magatartás problémák.

Cél:

- A beszéd fogyatékos gyermek sokoldalú, prevenciós fejlesztése.

Feladat:

- Anyanyelvi nevelést, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezet megvalósítása.
- A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka.
- Sokoldalú ismeretszerzés és tapasztalatszerzés biztosítása cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel.
- A társas kapcsolatok kialakulásának segítése, személyiségfejlesztés.
- Az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuo-motoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.
- A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztéssel segíteni az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését.
- A gyermek motiválása beszédhibájának leküzdésére.
- A gyermek fejlődéséről a szülők folyamatos tájékoztatása.
- A szülőkkel való együttműködés keretében a gyermek fejlesztése.
- A hallás és látás-érzékelés, beszédmozgás fejlesztése.
- Speciális terápiák alkalmazása, szakemberek segítségével.

Mozgásszervi fogyatékossgal élő gyermek

A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

Cél:

A jelentősen eltérő kóreredet - végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgás-rendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák - és károsodás miatt kialakult mozgáskorlátozottság enyhítése.

Feladat:

- A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan sérült mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és így módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése, a megtanult mozgás alkalmaztatása.

- Az intézményben biztosítani kell - a gyermek állapotának megfelelően - az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás- és étletteret (az ehhez szükséges eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.
- A mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.
- A *halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek* esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más - érzékszervi, beszéd- vagy értelmi sérülés - is nehezíti a fejlesztés lehetőségét. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Cél:

A háttérben meghúzódó probléma felkutatása, ill. felismerése és az ebből fakadó hátrányok kompenzációja, elmaradások fejlesztése.

Feladat:

- korai felismerés és segítségnyújtás
- integrált nevelés
- fejlesztő foglalkoztatás

7.1.2.2. Kiemelten tehetséges gyermekek

Tehetséggondozás

Cél:

- Tehetségigérek azonosítása, gondozása.
- Minden gyermekben megkeresni a legjobb adottságokat, képességeket.
- Szabad utat adni az átlagon felüli adottságok kibontakoztatásához.

Feladat:

- Tehetségsegítés kisgyermekkorban.
- A kiemelkedő és a lemaradó területek fejlesztése.
- Sok tapasztalathoz juttatás, gondolkodásfejlesztés.
- Komplex fejlesztések.
- A szülők támogatásának megnyerése.

- A gyermekek egyéni fejlesztésének megvalósítása és integráló gondozás.
- A tehetség kibontakoztatásához folyamatos bátorítás, elismerés, motiváció.

Tehetségterületek:

- nyelvi-kommunikációs tehetség,
- zenei tehetség,
- vizuális-téri tehetség,
- logikai-matematikai tehetség,
- mozgás tehetség.

7.2. AZ INTÉZMÉNY GYERMEKVÉDELMI FELADATAI

“Ahhoz, hogy valakiből önálló személyiség váljon, két dolog szükséges: érzelmi biztonság és elfogadó környezet.”

/Dr. Buda Béla/

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Ezt tiszteletben tartva erősítjük a szülők felelősségérzetét, hangsúlyozva a családi nevelés fontosságát. Az óvodai nevelés elsősorban a családi nevelés kiegészítésére vállalkozik. Személyes kapcsolat kialakítására törekszünk a szülőkkel. Lényegesnek tartjuk a családokhoz való közeledés szemléletét. A kapcsolatkeresésben, kapcsolatteremtésben kezdeményezők vagyunk, az együttműködést új szemlélettel, új formákkal gazdagítjuk. A gyermekvédelem fontos alapelve a gyermeket érő, különböző nevelési hatások összehangolása.

Cél:

- Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez.
- Az egészséges személyiségfejlődést hátráltató okok feltárása.
- A gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, szociális hátrányaik csökkentése.

Feladat:

- A családok szociokulturális helyzetének megismerése.
- Megismertetni a gyermeki és szülői jogokat a szülőkkel és az intézmény dolgozóival.
- A gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges környezet és nevelési légkör biztosítása, testi épségük óvása.
- Biztonságos és egészséges környezet megteremtése.
- A veszélyeztetettség felderítése és figyelemmel kísérése, a prevenció és a jogszabályok ismerete.
- Együttműködés, kapcsolattartás gyermekvédelmi társszervekkel.
- A gyermeket, családot megillető kedvezményekhez való hozzájutás segítése.

- A szülők támogatása szerepük eredményesebb betöltésében.
- A felzárkóztatás megszervezése.
- Egyéni tehetséggondozás.
- Segítő szakemberek igénybe vétele.
- Óvodai szociális szolgáltatások felkínálása (étkeztetés, segélyjavaslat).

Az óvodapedagógus gyermekvédelmi feladatai:

- Nevelési év elején tájékoztatja a szülőket, hogy milyen problémával, hol és milyen időpontban fordulhatnak hozzá, továbbá, hogy az óvodán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel.
- A szülők jelzése és a velük folytatott beszélgetés alapján – a veszélyeztető okok feltárása érdekében – családlátogatáson megismerni a veszélyeztetett gyermek családi környezetét.
- Gyermekbántalmazás vélelme, a gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező meglétekor kezdeményezi a gyermekjóléti szolgálat értesítését.
- A gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt vesz az esetmegbeszéléseken és a jelzőrendszer működtetésében.
- Az óvodában jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények (pl. gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, stb.) címét, illetve telefonszámát.
- Kapcsolattartás, tájékoztatás és információ közvetítés:
 - az óvoda dolgozóival,
 - szülőkkel, családokkal,
 - segítő intézményekkel.
- A gyermekvédelmi naplót – nevelési évenként - folyamatosan vezeti.
- Minden nevelési év elején csoportonként kitölti a "veszélyeztetettség felderítő lapot". Ezen követi nyomon a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű, alapellátásban levő és védelembe vett gyermekeket - elősegíti óvodába járásukat. Feltérképezi a problémás eseteket, majd óvodai szinten elemzi őket.
- Nyomon követi a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek mulasztásait, szükség esetén intézkedést kezdeményez.
- Évente gyermekvédelmi beszámolót készít.

8. KAPCSOLATAINK

A kapcsolatok ápolásában intézményünk óvodái mindenkor nyitottak és kezdeményezők. A gyermekek sokoldalú hatékony nevelése, szűkebb és tágabb környezetéhez való kötődése, nemzetéhez és nemzetiségéhez való viszonya egy dinamikusan működő kapcsolatrendszer kiépítésére épül.

A család és az óvoda együttműködése:

*„A családközpontú óvoda nem véletlenül jön létre.
Kemény elhatározás, őszinte törekvés, értelmes irányítás és ügyes végrehajtás eredménye.”*

/Dr. Páli Judit/

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítőjeként segíti a gyermek fejlődését. A tudatosságnak és a hatékony kommunikációnak jelentős szerep jut az együttműködésben, a kapcsolat kezdetén szükség van a határok és a felelősség tisztázására.

Cél:

- Hatékony együttműködés a szülő és az intézmény között.
- Az egymás iránti tisztelet és bizalom erősítése.
- Az intézmény pozitív hatása a gyermekeken keresztül is a szülőkre.
- Kölcsönös segítségnyújtás és további együttműködési lehetőségek feltárása.

Az együttműködés formái:

- Óvodakezddéskor a gyermekek befogadásakor biztosítjuk a szülők részvételét az óvodai élettel való ismerkedésben, szeretetteljes fogadtatás mellett - biztonságnyújtás és támogatás nyújtása a gyermeknek és a változások előtt álló szülőnek:
 - az új gyermekekkel való személyes kapcsolat kialakítása miatt hetente csak néhány gyermek kerül befogadásra, hogy elegendő idő jusson az ismerkedésre,
 - megismerni és megérteni a gyermeket az ő egyedi fejlődéstörténetével együtt és erre építeni a nevelését (gondolkodása, tapasztalatai, szokásai, erősségei, félelmei, vágyai) – mindezt nagy türelemmel összehangolt munkával,
 - a gyermek magatartása valaminek a következménye, nem jellemvonás (okok összefüggések feltárása, reális célok megfogalmazása, erre építkező nevelési folyamat) - egymásra való odafigyeléssel, az egyedi szükségletek ismeretében, közös megoldások keresése,
 - testi-lelki szükségletek figyelembe vétele,
 - mindenki arra törekszik, hogy kellemes érzéseket keltsen az óvodai élet iránt.
- Pedagógiai találkozók (szülői értekezletek, nyílt napok, egyéb fórumok) az óvoda és család együttműködésének hangsúlyozása a hatékony nevelés érdekében.
- Nyílt rendezvények szervezésével a szülő lehetőséget kap az óvoda szokásainak és szabályainak megismerésére, gyermekeik megfigyelésére.
- A szülők képviselői különböző fórumokon elmondhatják ötleteiket, javaslataikat, kéréseiket.
- Alkalmasszerűen szülői kíséret kérése óvodán kívüli rendezvényekhez.
- Tevékenységek felkínálása az óvodai életben, nem csak szemlélődés (konkrét nevelési területek: szülői „szakértők” bevonása, szülő által tartott kezdeményezés).
- Szülők jogainak érvényesítése (szülői szervezet) – pedagógiai program, SZMSZ, házirend.
- Családlátogatások, mely hatékonyan szolgálják a megismerést (megértés, elfogadás).

Az óvoda egyéb kapcsolatai:

- Mezőberény Város Képviselőtestülete
- Mezőberényi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat
- Mezőberényi Szlovákok Szervezete
- Mezőberényi Cigány Nemzetiségi Önkormányzat
- Magyarországi Freinet Egyesület

Kapcsolatok más nevelési színtérrel:

- Városi Bölcsőde
- Talentum Református Óvoda
- Katicabogár Evangélikus Német Nemzetiségi Óvoda
- Mezőberényi Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium
- Egyházak

Az óvoda nevelőmunkáját segítő intézmények:

- Békés Megyei Pedagógiai Szakszolgálat
- Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat

Az óvoda egészségre nevelő munkáját segítők:

- Gyermekorvosok
- Szakorvosok
- Védőnők

A gyermekek műveltségét gazdagító intézmények:

- Orlai Petrics Soma Kulturális Központ
 - Muzeális gyűjtemény
 - Könyvtár

9. INTÉZMÉNYI ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

9.1. Intézmény írásos dokumentumai

- ❖ Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja;
- ❖ Az Intézmény Pedagógiai Programja;
- ❖ Az intézményvezető éves pedagógiai munkaterve és mellékletei;
- ❖ Intézmény Önértékelési dokumentumai;
- ❖ A Szakmai munkaközösség/ek éves munkaterve;
- ❖ A dokumentumban meghatározott feladatok megvalósításának elemzése, értékelése;
- ❖ Szervezési – tanügy-igazgatási feladatok;
- ❖ A gyermekcsoportok éves terve, nevelési, tevékenységi, eseményterve;
- ❖ Egyéni fejlettségmérő lap, mely kiterjed a gyermek anamnézisére, valamint három éves kortól az óvodáskor végéig a nevelési és a tanulási folyamatokra;
- ❖ Felvételi és mulasztási napló;
- ❖ Gyermekvédelmi napló;
- ❖ Napra kész nyilvántartás, pontos adatkezelés (KIR, POK, IKER, DARI).

9.2. A csoportok fejlődésének ellenőrzése és értékelése

A pedagógiai munka tervezése, elemzése, a gyermekek egyéni megfigyelése folyamatos írásbeli munkát igényel. Segíti a folyamatok célirányos egymásra épülését, ugyanakkor rugalmas alkalmazást és a gyerekekhez való igazodást követel meg.

A gyermekcsoport éves terve, a nevelési, és tevékenységi terve a gyerekek fejlődési üteméhez, igényeihez, a spontán helyzetekhez igazodik, a feladatok egymásra épülnek. A terv nem megmásíthatatlan, a gyermekek, az aktuális feladatok irányítják a folyamatot.

A csoportlátogatások alkalmával folyamatosan ellenőrizni és értékelni kell a tervezést is olyan céllal, hogy az mennyire szolgálja a helyi nevelési program célját és feladatát. Így az elsődleges kontrollmechanizmus a gyermekcsoportban működik.

A csoportok értékelései, az óvodavezetés ellenőrzési tapasztalatai, az óvodapedagógusok önelemzése, a pedagógiai-szakmai ellenőrzés, és minősítés eredményei határozzák meg a következő év kiemelt nevelési feladatait.

9.3. A gyermekek fejlődésének értékelése

Az egyéni képességfejlesztésnek minden gyermek esetében érvényesülnie kell.

Az óvodapedagógusoknak ismerniük kell, hogy az egyes gyermekeknél mely részképességeket szükséges fejleszteni ahhoz, hogy önmagukhoz képest optimálisan fejlődjenek.

Különös figyelmet fordítunk a hátrányos, a halmozottan hátrányos, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, a veszélyeztetett, és a sajátos nevelési igényű gyermekek hátránycsökkentő fejlesztésére. A tehetséges gyermekek fejlesztése szintén kiemelt feladatunk.

Legfontosabb minden gyermek folyamatos megfigyelése, félévenkénti mérése, és az eredmények írásbeli rögzítése az „Egyéni fejlettségmérő” lapokon.

A célzott megfigyelések szempontjai (az egyéni fejlettségmérő lap alapján)

- ❖ Befogadás
- ❖ Érzelmi, akarati élet, szocializáció
- ❖ Mozgás, motoros képesség
- ❖ Értelmi fejlettség
- ❖ Nyelvi kifejezőkészség

Minden gyermek optimális fejlesztése érdekében egyéni fejlesztési tervet készítünk /prevenciós, korrekciós, tehetséggondozó feladatok/.

9.4. A pedagógiai program ellenőrzése és értékelése

A program sikerkritériumát "a fejlődés jellemzői az óvodáskor végén" címmel kiemelt programelem jelenti.

A program ellenőrzésében és értékelésében az óvodavezető irányításával valamennyi óvodapedagógus részt vesz.

Az értékelés eredménye: erősségeink, gyengeségeink, és az ebből adódó következő nevelési évre vonatkozó feladataink.

Az éves önértékelési munkatervben megfogalmazott szempontsor alapján készítjük el az értékelést.

10. BERÉNYKE PEDAGÓGIAI PROGRAM

10.1. KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK

Mezőberény Város Óvodai Intézményének nevelői - elkötelezettek vagyunk a folyamatos megújulás, az új kihívások felé. Pedagógiai nevelőmunkánk célja, maradandó élmények biztosításával, a közösségi és egyéni életben pozitív emberi tulajdonságok megalapozása, a testi-lelki-szociális összhang megteremtése, mely reményeink szerint gyermekeink kiteljesedéséhez, harmonikus jövőjéhez vezet.

10.2. GYERMEKKÉPÜNK

Nevelőmunkánk középpontja a gyermek és annak mindenekfelett álló érdeke - életkori és egyéni sajátosságainak, érésének és fejlettségének figyelembe vételével.

- A közvetlen környezetében jól tájékozódó, arról elemi ismeretekkel rendelkező, azt szerető, védő, szépítő,
- vidám, barátságos, empatikus, segítőkész,
- önmagát, másokat és a másságot elfogadó,
- testileg-lelkileg kiegyensúlyozott, egészséges,
- érdeklődő, önálló véleménnyel is rendelkező,
- természetes kíváncsisággal, tudás- és alkotásvágygal, alkotóképességgel bíró,
- formálódó kötelességtudattal rendelkező, ösztönözhető, nevelhető gyermek.

10.3. ÓVODAKÉPÜNK

Értékes, képzett óvodapedagógusok és nevelő munkát segítők – a szokások rugalmasan kialakított rendszerében – szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó, családi légkörben fogadják a gyermekeket és szüleiket.

Intézményünk olyan hely, ahol a gyermekeket elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom veszi körül és ahol a gondozásnak kiemelt szerepe és jelentősége van.

Együttműködésre épülő, gondoskodó, esztétikus és higiénikus környezetben - gazdag tevékenységrendszerben neveljük a gyermekeket a játék elsődleges szerepének biztosításával.

Az óvodákban dolgozó szakemberek - közös értékrenden alapuló - követésre érdemes erkölcsi mintát adva kulcs-szereplői a mindennapoknak elfogadó, segítő, támogató magatartásukkal.

Az egyenlő feltételek biztosítása során, a differenciált fejlesztésre, a képességek sokoldalú kibontakoztatására, az integrált nevelésre, a kiemelt bánásmódot igénylő gyermekek szükségleteinek kielégítésére, a különbözőségek elfogadására törekszünk, tiszteletben tartva az eltérő kulturális különbséget, identitást.

„Ahány gyermek, annyi személyiség” elvének figyelembe vételével tervszerű, tudatos, következetes nevelőmunka, az életkornak megfelelő terhelés biztosítása, az óvodások fejlődéséhez és neveléséhez szükséges optimális feltételek megteremtése.

Mindezek eredményeként a gyermekek felszabadultan tevékenykednek, szeretnek óvodába járni, megvalósul testi-lelki kiteljesedésük. Szüleikkel való bizalmas kapcsolatunk kialakulásához a gyermekek boldogságán, az óvodához való szoros kötődésén keresztül vezet az út, így válik valóra a családdal történő együtt nevelés.

10.4. NEVELÉSI ALAPELVEINK

- A gyermek mindenekfelett álló érdekeinek és egyedi személyiségének tiszteletben tartása, elfogadása, befogadása.
- Esélyegyenlőség biztosítása a nevelési folyamat egészében.
- A gyermek alapszükséglete az érzelmi biztonság, a szeretetteljes nevelés, az érzelemvezérelt megismerés, az élmény fonalán haladó gondolkodás.
- A gyermek kíváncsiságából, felfedezési vágyából kiinduló cselekvéses tanulás biztosítja a gyermek kompetenciáinak fejlődését, a személyiség szabad kibontakozását a kultúraátadás folyamatában.
- Az óvodapedagógus eszköztárában mindig megtalálható olyan eszköz, mellyel élményt tud nyújtani a gyermekeknek.
- A gyermek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak és egyéni képességeinek megfelelő, ill. ahhoz illeszkedő eszközök, módszerek által történő támasznyújtás az egészséges fejlődés, a hátránycsökkentés és tehetséggondozás egyik legfontosabb eleme.
- Az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze a játék, a játékszabadság tiszteletben tartása, lehetőségeinek biztosítása.
- Példamutatás, értékközvetítő és mintaszerű viselkedéskultúra, közös tevékenykedés.
- A gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, ezért fontosnak tartjuk az óvoda – család szoros együttműködését, kölcsönös kapcsolattartását.

10.5. NEVELÉSI CÉLKITŰZÉSEINK

Cél:

- Az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése, a hátrányok kiegyenlítése az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ide értve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
- A gyermekek képességeinek kihasználása, azok bővítése, elmélyítése, gyakoroltatása és magasabb szintre emelése.
- „Az óvodapedagógusnak úgy kell közvetítenie kultúránkat, hogy ezáltal az óvoda gyermekek érzelmileg, szociálisan és értelmileg gazdagodjanak, képességeik kibontakozhassanak. A felnőtt szakembernek kell ismernie a módját, és vállalni azt a felelősséget, hogy úgy vezesse el a gyermeket az iskola küszöbéig, hogy a gyermek az új

feladatokra felkészült, alkalmas legyen, s eközben boldog gyermekkorát megőrizhesse!”
(Porkolábné Balogh Katalin)

Sajátos célkitűzések:

Intézményi cél a folyamatos megújulás, a helyi erők mozgósítása, mely változásokat generál mind a szakma, mind a gyermekek és a családok jövője érdekében. Az eddigi gyakorlat újraértelmezése – innováció a felfedezés és alkotás útján.

- **Mosolygó Központi Óvoda:** A helyi és magyar természeti értékek védelme, a nemzeti hovatartozás és a hungaricumokkal való megismerkedés elősegítése. A környezettudatos magatartás a fenntarthatóság szemléletének kialakítása. Az egészséges környezet és tudatos táplálkozás kialakítása a gyermekekben, alapvető szemléletformálás a szülőkben. A mezőberényi népművészeti, kézműves mesterségek megismerése. Kiemelt helyen a magyar nyelv ápolása, a játékos beszédfejlesztés.
- **Magyarvégesi Óvoda:** Nemes célkitűzésünk a múlt értékeinek ápolása, hagyományaink, nemzeti öntudatunk megőrzése, a szülőföldhöz, lakóhelyhez való erősebb kötődés kialakítása, népi kultúránk megismertetése. A testi, lelki, szociális érés és fejlődés elmaradásának korai felismerése és szakképzett (mozgásfejlesztő és fejlesztő) óvodapedagógusok általi speciális fejlesztése, a tehetségígérettek felkutatása, képességeik gazdagítása a játék és a mozgás eszközeivel.
- **Nefelejcs Óvoda:** A néphagyományok szellemiségének éltetésével, a szlovák nyelv megőrzésével, a magyar és szlovák kultúrához kapcsolódó pozitív érzelmek, közösségi értékek megerősítése.
- **Tóparti Óvoda:** Az óvodai nevelés keretében folytatott kiemelt testmozgás, a mozgás szeretetére épülő egészséges életvitel megalapozása, egészséges életmód kialakítása. Az egészségmegőrzés szokásainak bemutatása, gyakoroltatása, a gyermekek egészségének védelme, edzése, megőrzése. Az egyéni képességeket, irányultságokat figyelembe véve „az élet által az életre nevelni”.

10.6. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

- Egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztés
- Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés
- Anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

10.6.1. Egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztés

“A környezetünkkel való kapcsolatunkban az egyik legalapvetőbb tényező az ÉTEL, mivel környezetünk az ételek formájában hatol be szervezetünkbe legközvetlenebbül.”

/Szent-Györgyi Albert/

Az egészség mind a társadalom, mind az egyén számára érték, befektetés a jövőbe. Az egészség védelme és megerősítése így válik társadalmunk alapvető feladatává. A figyelem mindinkább a megelőzés felé fordul, mégpedig gyermekkorban, amikor a személyiség formálódik. E feladat

megvalósításának első színtere az óvoda, ahol a készségek, képességek fejlesztésével, ismeretek átadásával segítik elő az egészséges életmód, életforma kialakítását, lelki egészség megőrzését. Az egészséges életvitel iránti igény kialakítása, az egészséges életmód szokássá nevelése, a gyermek testi - lelki egészségének védelme az óvoda minden dolgozójának feladata, az óvodai élet egészét átöleli. Az óvoda különösen ideális hely az egészséges életmód kialakítására.

Az óvodás gyermek napjainak jelentős részét az óvodában tölti, ahol a nevelők feladata, hogy a gyermek kiegyensúlyozott fejlődése biztosítva legyen. A gondozás szükségleteket elégít ki, segíti a gyermek fejlődését, jó közérzetet biztosít. Alapja a gyermek és gondozójának meghitt, bizalomteljes kapcsolata, mindez egy otthonos légkörben, figyelembe véve a gyermek egyéni, életkori, sajátosságait, szükségleteit, szokásait. Napközben kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy különböző tevékenységek során a gyermek testi egészsége, épsége mennyire védett. A gondoskodás, a szeretet, az elfogadás mindig jelen van.

Cél:

- Egészséges táplálkozási szokások megismerése.
- Edzett, egészséges gyermekek nevelése.
- Testi-lelki egészség megőrzésének, védelmének megalapozása.
- Környezettudatos magatartás kialakítása.

Tartalom:

- ***Lelki egészségvédelem***

Az óvoda jelentős hatással bíró intézmény, ahol a gyermek – szülő – nevelő napi kapcsolatban áll, hiszen a gyermekkor fogékony évei rendkívül alkalmasak a személyiség formálására.

Az óvodapedagógus megfelelő kompetenciákkal rendelkezik, amelyek alkalmassá teszik őt a mentális problémák felismerésére, elemzésére, konfliktushelyzetek megoldására, és a családokkal való előítélet-mentes együttműködésre.

- ***Gondozás***

Az óvodai nevelés kiemelkedő tevékenysége a gondozás. Az óvodapedagógus és a nevelőmunkát segítők gondozási tevékenysége olyan nevelői tevékenység, amely a gyermekek számára biztosítja a fejlődésükhöz szükséges feltételeket. Segítséget nyújt az egészséges életmód korai megalapozásában, mely elsősorban a gyermekek testi fejlődését és egészségének megőrzését szolgálja. Olyan élettani igényeket, szükségleteket elégítenek ki, amelyek az egészséges életmód kialakításához, tudatosításához is hozzájárulnak. Ez a tevékenység intim, bensőséges kapcsolatot, feltétel nélküli bizalmat feltételez, a gyermekekkel való kapcsolatépítés szempontjából nagy jelentőségű.

A nevelőmunkát segítők feladataiban is egyre hangsúlyosabbá válik az egészségnevelésre való felkészültség és a pozitív mintaadás, mely szolgálja a gyermekek biztonságát és kényelmét, az elemi higiénés viselkedésre szoktatást, az egészséges életmód igénnyé alakítását pl. a szabad, kellemes mozgás, a játék-segítés és a kulturált étkezés biztosítása.

Az egészségügyi szokások kialakulásának fontos mozzanata a tudatosítás, mely nagy türelmet, céltudatosságot és következetességet kíván meg a gyermekekkel foglalkozó személyektől.

Kialakításában a személyes példa, a bemutatás szerepe igen fontos tényező, mivel rendkívül nagy a gyermekek azonosulási, utánzási törekvése.

- ***Személyi higiéné***

Testápolás: A testápolás a rendszeres tisztálkodást, a gyermekek testének és ruházatának gondozását, tisztaság iránti igényük kialakulását szolgálja. A higiénés szokások kialakítása a családban kezdődik. A gyermekek az életkor előrehaladtával egyre aktívabb résztvevői a folyamatnak. Az alapos tisztálkodás a betegségek megelőzésében is fontos szerepet játszik. A tisztálkodáshoz szükséges eszközök a gyermekek által elérhető közelségben való elhelyezése jelentősen szolgálja a teljes önállóság kialakulását, az önkiszolgálás lehetőségét az óvodás kor végére. A gyakoroltatás folyamatos, az óvoda dolgozóinak következetes magatartása (segítségnyújtás mértéke) elengedhetetlen.

Öltözködés: Az öltözködés szintén következetességet kíván, elegendő időt biztosítva az önállóság kialakulásához. Az öltözködés a gyermekek számára nem csak egy tevékenység, hanem általa fejlődik a gyermekek ízlése és igény szintje is. Az öltözködés során felhívjuk a figyelmet a kényelmes és réteges öltözködés előnyeire. A sorrendiség és a technikák gyakoroltatása elengedhetetlen az önállóvá válás folyamatában.

Pihenés: Az ebéd utáni pihenés a gyermekek szükségleteinek megfelelően kialakított. A pihenés egy jól kialakult szokásrendszerben biztosított, melynek időtartama a gyermekek, a csoport igényeihez igazodik. A nyugodt pihenés feltételeinek megteremtése kiemelkedő jelentőségű a gyermekek biztonságérzetének fenntartása szempontjából.

- ***Egészséges táplálkozás***

A gondozási feladatok közül kiemelt jelentőségű a gyermekek táplálása. Az ízek megkedveltetése, a fejlődő szervezet számára nélkülözhetetlen vitaminok, nyomelemek, ásványi anyagok és folyadék bevitele felelősségteljes feladat a nevelők és a szülők számára. A siker eléréséhez elengedhetetlen, hogy gyermekeink minél több zöldséget és gyümölcsöt fogyasszanak. Helyet kapnak az egészséges táplálkozást népszerűsítő tevékenységek.

A szépen terített asztal ízlésformáló, az étvágyat is fokozhatja, ezen túl kulturált viselkedésre ösztönöz. Az evőeszközök használatával fokozatosan ismerkednek meg a gyermekek. Az óvodások ízlésében, étvágyában, szokásaiban nagy egyéni különbségek vannak, ezért étkezési szokásaikat megismerve alakítjuk ki személyre szóló bánásmódunkat.

- ***Testmozgás***

A testmozgás, a rendszeres örömmel végzett mozgás a gyermek életében jelentős szerepet tölt be, mely kedvezően hat a szervezet működésére. Változatos napi és heti-rendben biztosított a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítése, mely a harmonikus, összerendezett mozgás kialakulásához vezet. Nagy hangsúlyt fektetünk a szabadban való tartózkodásra, a gyermekek egészségének megőrzése, edzettségük érdekében.

- ***Egészségvédelem, biztonságos környezet***

Az óvodás gyermekek nevelése csak egészséges és biztonságos környezetben lehetséges, ezért fontos feladat:

- Higiénés szabályok betartása (gyakori szellőztetés, a gyermek környezetének tisztán tartása)
- Szokások alakítása környezettudatos magatartásformálással.
- Balesetek elkerülése (folyamatos odafigyelés a gyermekek által használt eszközök állapotára és azok helyes használatára)

Mindezt ízlésformáló, esztétikus, derűs, családi környezetben, követésre méltó, modellt nyújtó magatartással, mely nem csak a gyermekek, hanem a szülők körében is jó benyomást kelt.

- ***Viselkedési függőségek, szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése***

Az óvoda és a családok közös felelőssége a prevenció, személyes példamutatással, mintaadással pl. a dohányzás, az alkohol-, energiaital- és kábítószer-fogyasztás ártalmait.

- ***Bántalmazás, erőszak megelőzése***

A gyermekek minden erőszakos cselekménnyel szemben különösen érzékenyek. Az érzelmi, fizikai elhanyagolás, bántalmazás megengedhetetlen. A felnőttek felelősek azért, hogy a gyermekeket ne éri ilyen hatások. Megelőzés: a káros hatások felderítése, veszélyeztető körülmények feltárása, a felmerülő problémák jelzése az illetékes hatóságok, szakemberek irányába.

Feladatok:

- Saját egészségünkhöz való pozitív viszony kiépítése, az életviteli szokások (higiéné, étkezés, öltözködés, mozgás, betegségmegelőzés) megalapozása, gyakorlása, hogy minden gyermek érezze és tudja; az egészség az élet, a létezés öröme, a boldogság lehetősége.
- A gyermekek testi-lelki egészségének gondozása, személyes példamutatással.
- Játékos, cselekedtető tevékenységekkel az egészségvédő magatartás kialakítása.
- A gyermekek mozgásigényének kielégítése.
- Aktivizálás a mozgásos életmódra, változatos tevékenységek felkínálásával.
- Több terület és tevékenység harmonikus összehangolása, az egységes, következetes gyakoroltatás, fokozatos bővítés.
- Az egészséges élelmiszerek megismertetése, megkedveltetése.
- Tevékeny együttműködés a szülőkkel, a gyermekeken keresztül a szülők formálása.
- Gyermekbalesetek megelőzése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Kialakul az igénye az egészséges életmód, az egészségmegőrzés szokásai iránt.
- Testi-lelki harmóniában áll önmagával és környezetével.
- Az önkiszolgálás természetessé válik, a gyermek önállósodik.
- Az alapvető testápolási szokásokat elsajátítja.
- Megfelelő sorrendben öltözik.
- Környezetében igyekszik rendet tartani, kialakul a környezet védelmének igénye.
- Szokásává válik a kulturált étkezési magatartás.
- Készség szinten használja az evőeszközöket.
- Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat.
- Felismeri a környezetében a baleseti forrásokat és képes elkerülni azokat.
- Tolerálja, tiszteletben tartja társai egészségügyi állapotát és az abból fakadó megkülönböztetett bánásmódot.

10.6.2. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

“Alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra.”

/Weöres Sándor/

Az érzelmi intelligencia legalább annyira fontos alkotóeleme a személyiségnek, mint az értelmi intelligencia. Az érzelmi intelligencia az a képesség, amelynek segítségével saját és embertársaink érzelmeit felismerjük, azonosítjuk, értelmezzük és kezeljük. Érzelmi intelligenciánk hatással van emberi kapcsolataink minőségére, a stresszel szembeni magatartásunkra és tanulási eredményességünkre is. A gyermek elsősorban érzelmi lény, legtöbb élménye saját élményhez kötődik.

A gyermekek érzelemformáló személyi kapcsolatai a szüleikhez, pedagógusaihoz, kortársaihoz fűződnek. Verbális és nonverbális jelzéseink, értékeléseink érzelmi reakciókat váltanak ki. A pozitív érzelmek építő, a negatívak pedig gátló, romboló jellegűek, így törekednünk kell arra, hogy gyermekeink minél több pozitív érzelmi állapotot éljenek meg. Az érzelmi neveléshez szorosan hozzátartozik az erkölcsi nevelés. Az erkölcs magában foglalja a magatartás normáit, szabályait, követelményeit. Ezek az erkölcsi normák teszik a társadalmat működőképpé.

Pedagógiánk egészét áthatja az érzelmi- és közösségi nevelés, erkölcsi értékközvetítés, állandó példaadás.

Cél:

- Szeretetteljes, vidám, élményekben gazdag, bizalomra és elfogadásra épülő óvodai légkör kialakítása, melyben a gyermekek jól érzik magukat. Olyan kompetenciák megalapozása, amelyek elősegítik a szociális érzelmek, erkölcsi tulajdonságok kialakulását, optimista szemléletű, kiegyensúlyozott, pozitív énképpel rendelkező, érzelmekben gazdag, helyüket a környezetükben megtaláló gyermekek nevelését.

- A gyermekek biztonságérzetének megalapozása, az önbizalom erősítése és a szocializáció elősegítése.
- Társakhoz, felnőttekhez való kötődés elősegítése.

Tartalom:

- Konfliktuskezelő képesség fejlesztése a tevékenységi formákba ágyazottan, különféle módszerekkel.
- A helyes kommunikáció elsajátítása (verbális és nonverbális eszközök használata) személyes példamutatással.
- A gyermekek társas kapcsolatainak erősítése, a csoportért érzett felelősségtudat kialakítása, alkalmazkodó képesség fejlesztése, ösztönzés az együttműködésre.
- Toleráns, elfogadó magatartás elősegítése.

Feladatok:

- Az óvoda dolgozói már az óvodába lépéskor szeretettel, empátiával fordulnak a gyermekek felé, hogy elnyerjék a bizalmukat, ezzel megalapozva érzelmi kötődésüket.
- Az egyértelműen megfogalmazott szabályokkal, kiegyensúlyozott, derűs, szeretetteljes légkör megteremtése, ezáltal elősegítve, hogy a gyermekek biztonságban érezzék magukat.
- A gyermekek felé érdeklődéssel, empátiával, szeretettel odafordulva, sok beszélgetéssel megtanítani őket érzéseik megfogalmazására és kimondására, ezzel elősegítve a szociális érzelmek kialakulását, mint például az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a megértés, a figyelmesség, a türelem, a tapintat, az udvariasság, az előzékenység.
- Az óvoda dolgozói kommunikációs és metakommunikációs jelzéseikkel, értékeléseikkel, pozitív megerősítésükkel, iránymutatásukkal alakítják a gyermekek önmagukhoz való viszonyát, énképét, önismeretét, önértékelését, önirányító képességét, megtanulják a felnőttekkel szembeni viselkedésmódokat, kulturált érintkezési formákat.
- A változatos, érdekes, játékos feladathelyzetekben, valamint a különböző munka jellegű tevékenységek végzése közben önállóságuk, akarati tulajdonságaik (önfegyelem, önbizalom, kitartás, pontosság, feladattudat, szabálytudat) alakítása.
- A gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (igazságosság, lelkiismeretesség, őszinteség, igazmondás, felelősségtudat) alakítása meséken, történeteken, mindennapi életük eseményein keresztül, valamint egyéni élményeken alapuló beszélgetésekkel.
- A különböző szociokulturális helyzetű családokból érkező, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, az átlagostól – pozitív vagy negatív irányban – eltérő képességű, illetve eltérő személyiségvonásokkal rendelkező gyermekek fejlődésének kiemelt figyelemmel való kísérése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, stb.) bevonásával.
- A családok és az óvoda együttműködésének erősítése a hatékonyabb eredményesség érdekében.
- Kirándulásokkal és sétákkal a szűkebb és tágabb környezet sokoldalú, élményszintű felfedezés lehetőségének biztosítása, a gyermekek szemléletének formálása, hogy képessé váljanak a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jó és szép felfedezésére, valamint a veszélyek felismerésre is.

- A hagyománnyá vált ünnepeket a várakozás, a varázslat hatja át, a közös örömmön, a közös együttléten, a közös élményen van a hangsúly, mely mindennél jobban mélyíti a csoport összetartozását.
- A gyermekek nevelése során nagy hangsúly fektetése a jókedvre, derűre, humorra.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Optimista szemléletű, kiegyensúlyozott, pozitív énképpel rendelkező, érzelmekben gazdag, aki megtalálja helyét a környezetében.
- Elfogadja és tiszteletben tartja a különbözőségeket.
- Ismeri és alkalmazza a kulturált udvariassági szokásokat a felnőttekkel és társaival egyaránt.
- Ismeri és alkalmazza a csoport szokás- és szabályrendszerét, segítőkész, képes érzelmei kifejezésére, a konfliktusok önálló kezelésére.
- Szívesen kommunikál, érti és alkalmazza az egyszerű metakommunikatív jelzéseket.
- Eljut az önértékesítő, énközpontú magatartástól a kezdeményező, kooperatív, együttműködő viselkedésig.
- Felismeri és meg tudja fogalmazni az alapérzelmeket, mint az öröm, a bánat, a düh, a félelem, a meglepetés és az undor, képes indulatai kezelésére.
- Örömet jelent számára az alkotás, a felfedezés, ráismerés, megismerés, azaz a tudás, melyeket elsősorban játékában él át.
- Viselkedésében megjelennek az önfegyelem és udvariasság jelei.
- Észreveszi és segíti rászoruló társait.
- A körülvevő természeti és társadalmi környezetet tiszteletben tartja, szereti, védi, szülőföldjéhez kötődik.
- Észreveszi és rácsodálkozik a szépre.
- Képes a felnőttekkel és kortársaival aktívan, eredményesen együttműködni.
- Feladat- és szabálytudata kialakult.

10.6.3. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

“A mi nyelvünk határtalan és szabad, korlátlan terület, ahol alkotni, játszani és táncolni lehet. Mindenki a képére formálhatja. Gyönyörű tornája, labdája a ... gyermekeknek és a zseniknek.”

/Kosztolányi Dezső/

Anyanyelvünk sokárnyalatú jelrendszer, amelyet a gyermekek sokszínű tevékenysége közben, a felnőttekhez és társaihoz való viszonyuk alakulása során sajátítanak el.

A beszéd az önkifejezés legfőbb eszköze, mely által növekszik a gyermekek tájékozottsága, biztonságérzete, gazdagodnak ismereteik. Az óvoda minden lehetséges eszközzel próbálja a gyermekekkel felfedeztetni az élőbeszéd emberközelségét, tartalmasságát, mert ez nyújt maradandó élményt. Ez az élmény nem szűkíthető le a gyönyörködtetésre. Élményforrás lehet ugyanúgy a szép, a harmonikus, a fenséges, a humoros jelenség is – általában jóval, igazságossal összekapcsolva –, mint a rút, a torz, a rémületes, a groteszk – az erkölcsileg rosszal, elítélendővel azonosítva.

Cél:

- A nevelési folyamat egészét átható kommunikáció által a személyiség komplex fejlesztése.
- A közvetlen környezet folyamatos és komplex módon történő megismertetése.
- Az örömmel végzett anyanyelvi játékokkal sikerélmény biztosítása és a szándékos tanulás, a belső motiváltság csíráinak kialakítása.
- A meglévő élettani beszédhibák enyhítése érdekében a hallásérzékelés és hallásészlelés fejlesztése és a beszédizmok erősítése.
- Nyitott, magabiztos, jól kommunikáló gyermekek nevelése.
- Értelmi képességek és kreativitás fejlesztése.
- Tiszta érthető beszéd és aktív szókincs kialakítása.
- Beszédkedv felkeltése, megfelelő beszédtempó kialakítása.

Tartalom:

- Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében.
- A gyermeki közlésvágy kibontása, fenntartása, az aktív szókincs gyarapítása, gazdagítása. Olyan beszélő környezet megteremtése, ahol bátran megnyilvánulnak, kérdeznek.
- A gyermekek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő ismereteire építve változatos tevékenységek, élmény- és tapasztalatszerző lehetőségek biztosítása az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- A kognitív (megismerő) képességek és a kreativitás fejlesztése a különböző tevékenységek által.
- Spontán, tervszerű vagy fejlesztési céllal kezdeményezett beszélgetések által a gyermekek nyelvi fejlődésének elősegítése.

Feladatok:

- Az óvoda minden dolgozójának követésre méltó, személyes példája szolgáljon mintaként.
- Az anyanyelvi nevelés és kommunikáció integrált alkalmazása minden fejlesztési területen.
- Beszédszlelés, beszédértés, akusztikus-verbális emlékezet fejlesztése a megfelelő beszélő környezet biztosításával.
- A gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, a szókincs gyarapítása, a helyes kiejtés és mondatalkotás ösztönzése a komplex óvodai nevelés során.
- A helyes kiejtésre szoktatás, a helyzethez illő beszédfordulatok, mimika és gesztusok alkalmazására serkentés.
- Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzésben és a korrekcióban.
- A nemzetiségi, valamint a migráns gyerekek támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- Ösztönző környezet biztosítása annak érdekében, hogy kialakuljon és fejlődjön a gyermekek szándékos figyelme, kitartása, önfegyelme, türelme és feladattudata.
- A gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása és a válaszok igénylése.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés a magyar mesék és versek tárházán keresztül.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál.
- Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ.
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Aktívan használja a tapasztalatok során bővült szókincsét.
- Nyugodtan és figyelmesen hallgatja végig a felnőtteket és a társait is.
- Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
- Beszédét személyiségének és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, mimikával kíséri.
- Többnyire tisztán ejt minden beszédhangot.
- Képes a non-verbális jelzések megértésére.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.
- Elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Felismeri és megfogalmazza az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket.
- Képes a figyelemösszpontosításra.
- Cselekvő szemléletes és képi gondolkodása mellett kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodás.

10.7. TEVÉKENYSÉGFORMÁK

10.7.1. Játék

„A játék spontán, a gyermek szabadon választott, minden külső kénysztől mentes tevékenysége. Örömforrás maga a ténykedés, a manipuláció, az elképzelés szerzi a gyermeknek az örömet.”

/Mérei Ferenc/

A természetes gyermeki megnyilvánulások sorában a két legfontosabb, a játék és a mozgás nagymértékben befolyásolja a gyermekek kisgyermekkorai fejlődését. A korai fejlődési tényezők nagymértékben meghatározzák az idegrendszer számos működési sajátosságát, amelyek a későbbiekben nemcsak a korai tanulás, hanem a szándékos iskolai tanulási, elsajátítási folyamatok sikerességét is befolyásolják.

A gyermekek játékanak fejlődése tükrözi mind a szocializációt, mind az értelmi-érzelmi fejlődést egyaránt.

A nyugodt légkör, elegendő idő és hely biztosítása a tevékenységek számára természetes és magától értetődő követelmény. Minden gyermek megtalálhatja a számára legkedvesebb tevékenységet: átélheti vágyait, élményeit újra játszhatja. A gyermekek a környezetükből szerzett tapasztalatokkal a játék tartalmát gazdagítják. Ezeket a tapasztalatokat a játék során újra átélik.

A játék folyamatában kitüntetett szerep jut az óvónőnek, tudatos jelenlétével mindig rendelkezésre áll, együttműködésre és segítségre kész, akihez bármilyen problémával szívesen fordulnak a gyermekek.

Cél:

- A nyugodt, elmélyült, átszellemült játék biztosítása.
- A gyermekek egyéni vágyainak, ötleteinek kibontakoztatása az intellektuális, mozgásos és társas kapcsolatokon keresztül, melyben érvényesül a gyermekek szabadsága, önállósága.
- Az örömteli játék adta lehetőségek kiaknázásával a gyermekek teljes személyiség fejlődésének, pszichikumának, kreativitásának és a differenciált képességfejlesztésnek a megvalósulása.

Tartalom:

- A játék témáját azok a valóságmozzanatok alkotják, amelyeket a gyermek kiemel, amelyek számára fontosak, amelyek a legnagyobb hatással voltak rá. Ez a valóság szubjektív módon való visszatükröződése. Ez teszi színessé a gyermekek játékát, ez ad alapot arra, hogy a gyermek aktuális állapotáról képet kapjunk. (Körmöczy Katalin)

Feladatok:

- A nap folyamán a feltételek biztosítása (idő, hely, eszközök, légkör).
- Változatos lehetőségek biztosítása a mozgásigény és aktivitás kielégítésére.
- Indirekt irányítással, tudatos jelenléttel, támogató, serkentő magatartással biztosítjuk, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat élményeik, érzelmeik, fantáziájuk szerint.
- A játékra ösztönzés érdekében olyan problémahelyzetek teremtése, amelyek választásra készítetnek, eszközhasználatra ösztönöznek, ötletet adnak vagy serkentik a játék elmélyítését. Szükség esetén segítség, példa, minta adása.
- A gyermekek óvodán kívüli, illetve otthonról hozott tapasztalatainak és élményeinek felhasználása a játék tartalmi gazdagítása érdekében.
- A játék menetének figyelemmel kísérése, az önállóság tiszteletben tartása, szükség szerinti beavatkozás.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Játéka elmélyült, kitartó, a gyakorló játék szintjéről a szerepjáték szintjére fejlődik.
- Képes szerepvállalásra.
- Alkalmazkodik a játék szabályaihoz.
- Játzócsoporthoz tartós kapcsolatok alakulnak ki.
- Képes elfogadni játszótársai elgondolásait.
- Vigyáz a játékeszközökre.
- Képes játékot közösen tervezni, kiválasztani.

10.7.2. Verselés, mesélés

*Nincs nagyszerűbb annál, amikor a kisgyerek issza minden egyes szavát a mesélőnek
és képzelete elindul abba a csodás világba,
amit együtt teremtett meg azzal, akinek a meséjét hallgatja”*

/Lázár Ervin/

A mesélés szórakoztat, segít a világban eligazodni, az élmények feldolgozásával oldja a szorongást, hozzájárul a gyermekek anyanyelvi neveléséhez. Napjaink jelentős mértékben digitalizált korában még nagyobb jelentőséget kell tulajdonítani az előszó, beszélgetés és a könyvek megismerésének, szeretetének.

A mesék és a versek világa gazdag képzeleti elemekben, éppen ezért a gyermekeknek lehetősége nyílik arra, hogy az adott szereplő, szituáció a képzeletükkel felruházva jelenjenek meg előttük. A történetek, elbeszélések hallgatása közben erősítjük a gyermekekben a beszédfigyelmet, a megtisztelő odafigyelést a másik közlése iránt, miközben aktív befogadóként élik meg a hallottakat (aktivizálva az érzelmeket, a gondolkodási folyamatokat). Az átélést kérdésekkel nem zavarjuk meg, hogy a cselekmények és szereplők tovább létezhesse a gyermekek belső világában.

Az irodalmi nevelés anyagának fő forrása a magyar népköltészet. Ezt kiegészítik magyar költők, írók művei, más nemzetiségek mese-vers anyagának klasszikusai a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően.

Az érzelmi irányítottság folytán a gyermekek mesével kapcsolatos véleménye rajzban, bábjátékban, szerepjátékban is megjelenhet.

Cél:

- Irodalmi élmény nyújtásával a gyermek érzelmi, esztétikai, erkölcsi, értelmi fejlődésének elősegítése.
- Pozitív személyiségjegyek megalapozása.
- A magyar népi kultúra elemeinek, hagyományainak közvetítése.
- A mindennapi mesélés, verselés, mondókázás által a gyermekek lelki nyugalmának biztosítása.

Tartalom:

- Állatmesék, láncmesék.
- Ölbeli játékok, állathívogatók.
- Ismert költők ritmikus, játékos versei.
- Tündérmesék, meseregények.
- Népi mondókák, halandzsza szövegek, kiolvasók.
- Vidám, humoros versek, klasszikus és magyar költők versei és művei.
- Történetek, elbeszélések.
- Mesék bábozása, dramatizálása.
- A gyermek saját vers- és mesealkotása.

Feladatok:

- Az esztétikai élménynyújtáson kívül fontos feladata irodalmi nevelésünknek a gyermekek anyanyelvi nevelése: az érthető, kifejező, hatásos és meggyőző beszéd készségének kialakítása.
- Művészi értékű, népi, klasszikus és kortárs irodalmi alkotások válogatása a gyermekek korosztályának és fejlettségének megfelelően. Az irodalmi anyag tudatos, igényes megválasztása.
- A gyermekek fokozatosan szoktatása a mese figyelmes végighallgatására; a többszöri meghallgatás után dramatizálásra is sor kerülhet.
- Lehetőségek megragadása a kiolvasók, versek ismételtetésére, beszélgetésre és beszéltetésre.
- Példamutató kommunikáció az óvoda dolgozói részéről.
- Mese, vers tevékenységek mindennapi szervezése, az élményszerű befogadáshoz befogadó légkör teremtése.
- A saját, személyes élmények elmesélésére ösztönzés.
- A szerepvállalás támogatása, a sikeresség elősegítése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Várja, kéri a mesemondást.
- Szívesen mesél, bábozik, dramatizál.
- Szívesen mondogat verseket, mondókákat.
- Maga is kitalál történeteket, meséket, különféle rigmusokat, mondókákat.
- A gyermek elmélyült befogadóvá, a művek újraalkotóivá válhatnak.
- Képről mondatokban beszél.
- Folyamatosan, összefüggő mondatokban fejezi ki magát.
- Megfelelő szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára gondolatai érthető kifejezését.
- Beszédkedve erősödik.
- Kialakul a könyv szeretete és tisztelete.

10.7.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

*“Ide bizony a zene elemi tüneményeinek a gyermekkorban kezdődő,
fokozatos beidegzése sok éven át való gyakorlása kell...
Kezdeni már az óvodában kell, mert ott a gyermek játszva megtanulja azt,
amire az elemiben már késő.”*

/Kodály Zoltán/

Az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Zenei nevelésünk anyagát a magyar nép hagyományaiból sarjadó mondókák, magyar népi gyermekjátékdalok alkotják. Ezt kiegészítik a szövegében és dallamában egyszerű műzenei gyermekdalok és egy kis ízelítő más népek dallamaiból.

Cél:

- Örömteli, élményekben gazdag tevékenységekben a zenei ízlés, esztétikai fogékonyság kialakítása.
- A néphagyományok, gyermektáncok megismerésével a nemzeti identitástudat kialakítása.
- Zenei képességek fejlesztése.

Tartalom:

- Ritmusérzék fejlesztése egyenletes lüktetés érzékeltetésével, tempóérzék fejlesztésével, dalok, mondókák ritmusának megismertetésével, különféle mozgások összekapcsolásával, táncos lépésekkel.
- Hallásfejlesztés a magas-mély, a halk-hangos közti különbség felismertetésével, alkalmazásával, belső hallás fejlesztésével, hangszín, zörejhangok felismertetésével, dallamfelismeréssel, dallambújtatással.
- Harmonikus mozgás fejlesztése térformák alakításával, egyszerű táncmozdulatok elsajátításával, különféle táncos formák megismertetésével.
- Komplex képességfejlesztés pl. dalfelismeréssel, visszhangjátékkal, improvizációs készség, kreativitás, belső hallás fejlesztésével.
- Hangszerek megismertetése.
- A gyermekek megismertetése nép- és műzenei alkotásokkal.

Feladatok:

- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások felhasználásával a gyermekek zenei képességeinek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás, zenei alkotó képesség) fejlesztése.
- A népdalok, a népi játékok által a hagyományok megismertetése, átörökítése.
- Tiszta, szép énekléssel és szövegkiejtéssel pozitív mintaadás.
- Egyszerű ritmushangszerek használatának megismertetése.
- A zenehallgatási anyag igényes, életkornak megfelelő megválasztása.
- A jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó mondókák, dalok megismertetése.
- Változatos zenei élményhez juttatás.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Kialakul a belső motiváció az éneklésre.
- Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.
- Tud dallamot, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.
- Tud társaival különböző térformákat alakítani, képes játékos táncmozdulatokra.
- Megkülönbözteti és alkalmazni tudja a zenei fogalompárokat.

- Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától, tudja mindkettőt a dalból kiemelni.
- Felismeri a zörejeket, zenei hangokat.
- Hosszabb éneket, hangszeren előadott dalt figyelmesen, érdeklődően végighallgat.
- Megbeszélés vagy egyéni ötletek alapján az éneklést egyszerű hangszerekkel tudja kíséri.

10.7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

„Az ábrázoló tevékenység célja nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, annak esztétikai értéke! A létrejövő „mű” csak mint jelzés – mint a gyakorlati ismereteinek, érzelmi életének, képességeinek leképezése – kezelendő! A cél a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tétele, az intellektuális látás kialakítása!”

/dr. Balázsné Szűcs Judit/

Az ábrázoló tevékenység beépül az óvodás gyermekek mindennapjaiba, játékába, mely kezdetben kísérletezés az anyagokkal, eszközökkel, ezekből különböző jelek, formák alakulnak, melyekből kompozíciókat alkot.

A mindennapi ábrázolás zömében spontán tevékenység, mely teljes szabadsággal épül be a többi játéktevékenység közé. A gyermeki alkotások témája legtöbbször nem egy konkrét élmény, hanem sok élményből összeálló tapasztalat. A lelkes belső izgalom a legnagyobb kincs, amit a gyermekekben meg kell őriznünk.

Cél:

- A gyermekek személyiségének formálása a vizuális tevékenységek során.
- Olyan készségek kialakítása, amelyek az írás előkészítésében rendkívül fontosak.
- A tevékenység örömeinek megérettetése.
- Igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikus formálására.
- A szép iránti nyitottság kialakítása, az esztétikai élmények befogadása.

Tartalom:

- Képalakítás képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével, változatos technikákkal, eszközökkel és alapanyagokkal.
- Plasztikus formák létrehozása mintázási technikák alkalmazásával, a barkácsolás és a kézimunka eszközeivel.
- Építés közben ismerkedés a különböző tárgyak formáival, alakzataival, rakosgatással, sorakoztatással, a több napon át tartó építés lehetőségével.
- Közös sík- és térbeli, többalakos kompozíció megjelenítése.
- Környezetalakító, díszítő munka az esztétikus tárgyi környezet kialakítása érdekében.
- Ismerkedés műalkotásokkal, népművészeti elemekkel.

Feladatok:

- Szemlélődésre, gondolkodásra, alkotásra ösztönző, esztétikus környezetet kialakítása.
- Szűkebb és tágabb környezet megismertetése annak érdekében, hogy gazdagodjon képzelőerejük, absztrakt látásmódjuk, esztétikai élményük.
- Az ábrázoló tevékenységekhez egész nap folyamán megfelelő tér és változatos eszközök biztosítása.
- A tevékenységek gyakorlásához megfelelő méretű, minőségű és mennyiségű anyagok, eszközök, valamint idő biztosítása.
- A gyermekek megismertetése az eszközök célszerű használatával, a különböző anyagokkal, technikai alapelemekkel, eljárásokkal.
- Témák felajánlása az ábrázoló tevékenység változatosabbá tételéhez.
- Pozitív mintaadás a vizuális tevékenységek során, közös élményekhez juttatva a gyermekeket.
- Megfelelő légkör biztosítása: szükség esetén motiválva, buzdítva, ötletet adva, lehetőséget teremtve, szokásokat kialakítva.
- A gyermekek megismertetése műalkotásokkal, népművészeti elemekkel.
- A gyermekek önálló alkotó munkájának támogatása.
- Kiállítási lehetőség megteremtése a gyermekek munkáiból.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Mondanivalójukat vizuálisan ki tudják fejezni.
- Az építésben, téralakításban sokféle tapasztalattal rendelkeznek.
- A tárgyak térbeli kiterjedését, főbb formai jellemzőit felismerik, megnevezik.
- Képalakításaikban egyéni módon és változatos formában jelennek meg élményeik, elképzeléseik, képzeik.
- Észreveszik környezetük színhangulatát és saját alkotásaikban is érvényesítik kedvelt színeiket.
- Alkotásaikra jellemző a részletező formagazdagság, emberábrázolásaikra az egyszerűbb mozgások ábrázolása.
- Megfigyeléseiket és elképzeléseiket felhasználják a különböző formák mintázásában, plasztikai munkáikban.
- Önállóan alkalmazzák a megismert technikákat, díszítő eljárásokat, az eszközöket készségi szinten kezelik.
- Örömmel vesznek részt környezetük szépítésében.
- Érdeklődnek egymás produktuma iránt, önálló véleményt alkotnak.
- Motiváltak készülő alkotásaik tökéletesítésében.

10.7.5. Mozgás

*“5 éves kor után már alig alakulnak ki új,alapvető mozgásformák,
viszont a meglevők csiszolódnak.
A későbbi fejlődés üteme attól függ,
hogyan foglalkoztatták a gyermeket az első évtizedben.”*

/ Dr. Bakonyi Ferenc/

A mozgás a játékkal együtt a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Ez a két tevékenység nem is válik szét a gyermek életében a legtöbb esetben.

A mozgásfejlesztést tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgástól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és szociális képességek alakulását is. Gyermkeink mozgásának fejlettsége képet ad az általános fejlettségi szintről, a fejlődés üteméről. A reális kép megléte nélkülözhetetlen, mert a fejlődést segíteni csak a meglévő szinthez igazodva lehet.

Mozgásunk, tartásunk árulkodik jellemünkről, hangulatunkról. Igyekszünk a mozgás személyiségformáló hatását a lehető legjobban kihasználni. Olyan környezetet és lehetőségeket teremtünk a gyermekek számára, amik lehetővé teszik a mozgástevékenységek gyakorlását.

Cél:

- A gyermekek mozgásigényének kielégítése egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó, rendszeres egészségfejlesztő testmozgással, természetes és mesterséges körülmények között.
- A pszichomotoros készségek és képességek kialakítása, formálása és fejlesztése.
- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, harmonikus, szép mozgássá alakítása.
- A komplex testmozgások által az erkölcsi és akarati tulajdonságok, mentális képességek – pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlesztése, a hátrányok kiegyenlítése.
- A mozgás szeretetére építő életvitel, életmódszemlélet megalapozása.
- A mozgásból fakadó fokozott baleseti lehetőségek megelőzése, elkerülése. Önmagára vigyázó és társaira figyelő gyermek nevelése.

Tartalom:

- Testnevelési játékok: szerep- és utánpótlás játékok, szabályjátékok, futó- és fogójátékok, sor- és váltóversenyek, labdajátékok.
- Nagymozgások alkalmazása a mindennapokban spontán és irányított mozgástevékenységek során (csúszás, kúszás, mászás, járás, futás, ugrás, dobás).
- Óvodás korban előforduló tartáshibák és lábstatikai rendellenességek megelőzésére és azok javítására vonatkozó gyakorlatok alkalmazása.
- Megfelelő és változatos eszközök (tornaszerek, kéziszerkezetek) használata.
- Mindennapos testmozgás lehetőségének megteremtése.

Feladatok:

- A gyermekek teljes személyiségének kibontakoztatása érdekében azon feltételek megteremtése, amelyek elősegítik a pszichoszomatikus fejlődést, növelik a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodóképességét.
- Jó levegőjű, tiszta környezet biztosítása, a szabad levegő kihasználása.
- Alapvető testi képességek (erő, gyorsaság, állóképesség, ügyesség) fejlesztése különböző gyakorlatokkal.
- Kondicionális és koordinációs képességek, a mozgékonyág és hajlékonyság fejlesztése változatos eszközökkel, módszerekkel, technikákkal.
- Mozgásos tevékenységekhez szükséges szervezési feladatok végrehajtása.
- A szabad játék kereteiben végzett mindennapos frissítő mozgás feltételeinek megteremtése.
- A gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztése.
- Sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási lehetőségek biztosítása a különböző mozgástevékenységek során.
- Mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása, amelyek kedvezően hatnak a kondicionális és koordinációs képességek, illetve a mozgékonyág, hajlékonyság fejlődésére.
- A mozgásanyagok összeállítása során a gyermekek egyéni fejlettségi szintjének figyelembe vétele.
- Preventív jelleggel tartásjavító gyakorlatok, mozgásformák beiktatása a mindennapokba (szükség szerint szakemberek bevonása).
- Változatos módszerek, eszközök, foglalkoztatási formák alkalmazása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Szeretik és igénylik a mozgást.
- A csoportszobában, az udvaron, a szabadban önállóan is megtalálják azokat a mozgáslehetőségeket, amelyek élvezetet nyújtanak számukra és másokat sem zavarnak vele.
- Betartják a szabályokat, a balesetek elkerülése érdekében vigyáznak önmagukra és társaikra.
- Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik, finommozgásokra képesek.
- Testi erejük növekszik, cselekvőképességük egyre gyorsabb, mozgásuk egyre kitartóbb, erősödik akaraterejük.
- Megismerik saját képességeik lehetőségeit és korlátait.

10.7.6. A külső világ tevékeny megismerésére nevelés

*“Amit csak hall a gyermek, könnyen elfelejti.
Amit lát is, már inkább megjegyzi. De amiben ő
maga is tevékenyen részt vesz, az biztosan bevésődik az emlékezetébe.”*

/Kodály Zoltán/

a) A gyermek és környezete

*“...majd ha érezzük és tudjuk, hogy a Természet barátunk, nem pedig leküzdendő ellenség...akkor
mondhatjuk ki, hogy a legjobb úton vagyunk a természethez.”*

/Sullivan/

A gyermekek beleszületnek egy környezetbe, egy családba, amelynek hatásait mintakövetéssel szokássá alakítják. Ezek a szokások később bővülnek, különösen az óvodába kerüléskor. A környezeti nevelés maga az óvodai élet. Ahogy játszunk, mozgunk, étkezünk, ahogy alakítjuk emberi kapcsolatainkat, amilyen anyagból vannak a játékaink és bútoraink, ahogy vigyázunk a vízre, az energiára, egymásra.

A környezeti nevelés elsősorban a szokásokon, a környezettel való kapcsolattartás hétköznapi apró történésein keresztül érvényesül. Tudatos nevelő-tervezőmunka és irányítás mellett a gyermekek tapasztalataira, élményeire, érdeklődésére, kíváncsiságára támaszkodva nyújtunk új ismereteket. A környezeti nevelés az emberi kapcsolatok világára is kiterjed: a szeretet, a tolerancia, a békés, kiegyensúlyozott magatartás, amely kirekeszti az agressziót, a gyengébbek, a kisebbségben lévők bántalmazását. Fontos a szavak tisztasága, a szándékok, cselekedetek szépsége.

Cél:

- A gyermekeket körülvevő szűkebb és tágabb környezet tapasztalatok általi megismerése életkoruknak megfelelő szinten.
- Pozitív érzelmi viszonyulás kialakítása a természeti- emberi- tárgyi világ értékei iránt.
- Környezettudatos, a környezetre figyelő, környezetbarát magatartás, gondolkodás megalapozása.
- A környezetünkben élő növények, állatok megismerése.
- Az időjárás változásainak, az évszakok váltakozásainak megismerése.
- A napszakok, napok, hetek, hónapok periodikusságának észlelése.
- Az ember, a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, szokások megismerése.
- A természet szeretetének megalapozása, a természet szépségének védelme.
- Bevezetés a közlekedéssel kapcsolatos ismeretekbe.

Tartalom:

- A környezetért való tevékenykedés, melyhez fontos, hogy minél gyakrabban éljék át a gyermekek az „én is tudok valamit tenni a környezet épségéért” élményét.

- A környezettudatos magatartás megalapozása.
- A tapasztalatszerzés, közös élmények lehetőségének gyarapítása a városunktól távolabbra szervezett kirándulások alkalmával.
- A természet védelmének és szeretetének megalapozása.
- A külső világ tevékeny megismerésének az évszakok folyamatos változásaihoz való kapcsolása a természeti, tárgyi és társadalmi környezet összefüggései mentén.
- „Természetsarok” létrehozása, ahol a közösen gyűjtött természeti kincseket tároljuk.
- Az időjárás és a természet változásainak, az idő múlásának és ritmikus ismétlődésének megfigyelése.
- Társadalmi környezetünk megismerése (intézmény- és üzemlátogatások, stb.).
- Biztonságos közlekedés gyermekszemmel: a gyalogos- és a közúti közlekedés szabályainak megismerése.

Feladatok:

- Folyamatos és alkalmi megfigyeléssel, az adódó lehetőségek megragadásával az élményanyag biztosítása. Az otthonról hozott tapasztalatok, élmények, ismeretek felhasználása és a gyermeki kíváncsiság kielégítése tevékeny részvétel által.
- Közvetlen találkozás a természetvédelemmel, környezetvédelemmel.
- Optimális feltételek biztosítása a képességfejlesztéshez, összefüggések felfedezéséhez.
- A szabad levegőn való tartózkodás során a spontánul adódó lehetőségek kihasználása.
- Élményszerző séták, kirándulások szervezése.
- Zöldségek, gyümölcsök kóstolgatásával a gyermekek különféle ízekkel való megismertetése.
- A természet változásainak, periodikusságának megfigyeltetése, ok-okozati összefüggéseinek megláttatása.
- A természet törvényszerűségeinek szemléltetése komplexitásra törekedve.
- A napirend, heti-rend ismétlődésével, a hét napjainak megnevezésével az időkeretek periodikusságának érzékeltetése.
- A testi épség megőrzésének tudatosítása, balesetmentes és egészséges környezet biztosítása.
- Közlekedés eszközeinek, szabályainak megfigyeltetése.
- A szülőföldhöz való kötődés alapjainak lerakása.
- Szerepek, magatartási módok megtanulása, viselkedési és életviteli stratégiák kialakítása és gyakorlása.
- Környezeti értékek felismertetése, fogalmak tisztázása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Meglátják, és értékelik a környezetükben rejlő szépségeket, ragaszkodnak szülőföldjükhöz.
- Óvják, védik környezetüket, vigyáznak a rendre, szándékosan nem bántják az élőlényeket.
- Észreveszik a környezetben és természetben lévő egyszerű ok-okozati összefüggéseket.
- Aktívan részt vesznek a hagyományok ápolásában.

- Tudják a személyes adataikat, lakcímüket.
- A környezetükben élő növény- és állatvilág sok fajtáját ismerik.
- Ismerik és alkalmazzák az elemi közlekedési szabályokat.
- Az őket érdeklő problémákat belső késztetés hatására igyekeznek megoldani.
- Törekszik a környezet védelme érdekében a tudatos, felelősségteljes cselekvésre, a fenntartható környezet kialakítására.
- Tudják az évszakok, hónapok, napok, napszakok neveit, sorrendiségét.

b) Matematikai tartalmú tapasztalatok

“A matematika egyik forrása az ember játékos természete.”

/Péter Rózsa/

A környezet megismerése közben matematikai ismeretek, tapasztalatok birtokába is jut a gyermek. Matematikai fogalmakkal állandóan találkozik, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük. A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, majd valamennyi beépül beszédükbe. A matematika tartalmú tevékenység rugalmas, fegyelmezett gondolkodásra, a felfedeztetés pedig az ötletes megoldások keresésére nevel.

Cél:

- A gyermekeket körülölelő világ téri–formai-mennyiségi összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása.
- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése és pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozásához.
- A fölfedezések útján új összefüggések keresése, önálló megoldások és ítéletek alkotása, kreatív képességek kibontakoztatása.
- Az életkornak megfelelő számfogalom és a számkép kialakítása.

Tartalom:

- Tárgyak, személyek összehasonlítása, válogatások, rendezések, halmazalkotások.
 - Tárgyak, személyek tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
 - Tárgyak, személyek összehasonlítása felismert tulajdonságok szerint.
 - Kiválogatás, általános vagy kiemelt tulajdonságok szerint.
 - Szétválogatás (osztályozás) meghatározott tulajdonságok szerint.
 - Rendezés meghatározott elv, szempont, tulajdonság alapján.
 - Irányított összehasonlítások.
 - Szavakban történő összehasonlítások.
- Számfogalom előkészítése, alapozása.
 - Mennyiségek összemérése.
 - Halmazok összehasonlítása, összemérése (párosítások).
 - A mennyiségek mérhető nagysága: mérések.
 - A halmazok számlálható tulajdonsága: darabszám.

- Tapasztalatok a geometria körében.
 - Építések, alkotások szabadon és másolással.
 - Tevékenységek tükörrel.
 - Tájékozódás térben, síkban.

Feladatok:

- A nevelés és a fejlődés optimális feltételeinek biztosítása.
- A gyermek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére és az önálló problémamegoldás iránti igényére való támaszkodás.
- Élmények és a tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása minél több érzékszerven keresztül.
- Problémaszituáció megteremtése.
- A gyermekek kognitív (megismerő) képességeinek fejlesztése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- Képesse válik, hogy a pedagógus kéréseit, utasításait megértse.
- Matematikai jellegű problémáról gondolatait elmondja, ítéleteket alkot, vállalkozik a megoldásra.
- Képes tulajdonság szerinti válogatásra, sorba rendezésre.
- Érti és használja az összehasonlítást kifejező szavakat.
- Tud mérni, összemérni, párosítani.
- Elő tud állítani különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Tud számlálni és elemi műveleteket végezni legalább abban a számkörben, ahány éves.
- Azonosítani tud egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Másolással képes megépíteni a mintával megegyező térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Képes a térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni különböző geometriai tulajdonságok alapján és egyszerű tulajdonságokat megnevezni.
- Meg tudja építeni 2-4 elemből álló alakzat tükörképét zsebtükör segítségével.
- Térben és síkban való tájékozódás során érti és követni tudja az irányokat, alkalmazza a helyeket kifejező névutókat.

10.7.7. Munka jellegű tevékenységek

*“Ő azt hiszi, csak játszik. De mi már tudjuk, mire megy ki a játék.
Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven tevékeny ember válják belőle.”*

/Varga Domokos/

A munkára nevelés is az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, ami áthatja a gyermekek mindennapi tevékenységének egészét. A gyermekek számára gyakran nem is válik szét a játéktól és a cselekvő tanulástól. A személyiségfejlesztés fontos eszközének tekintjük a munka és munka jellegű tevékenységek örömmel végzett gyakorlását.

Cél:

- Készségek, képességek, és olyan tulajdonságok megalapozása, mint kitartás, önállóság, felelősségvállalás, céltudatosság, együttműködés és kötelességtudat.

- A cselekvő tapasztalással a munkavégzéshez szükséges attitűdök formálása és a saját és mások elismerésére nevelés.
- Egyes munkafolyamatok megismertetése.

Tartalom:

- Önkiszolgálás: a gyakorlás során olyan célszerű munkafogások elsajátítása, mellyel gyorsabbá és pontosabbá válik a tevékenység.
- Naposi munka: az étkezés körüli tennivalókban eszközök kiosztása, elrakása, öltöző és mosdó rendjének megőrzése, teremrendezés, segítség társaknak, felnőtteknek.
- Alkalomszerű munkák: a gyermekben ösztönösen jelenlévő segítőkészség felszínre hozása olyan munkamegosztással tervezhető feladatokban, mint segítség az óvoda dolgozóinak, társnak, egyéni és eseti megbízatások teljesítése, játékjavítás, környezet rendjének megóvása, ünnepi dekoráció készítése.
- Növények gondozása: az óvoda udvarán végzett közös munka közös öröm forrása, mint az őszi és tavaszi gereblyezés, levélszállítás, fűgyűjtés.

Feladatok:

- A játékos jelleg megőrzésével annak biztosítása, hogy a gyermekek örömmel végezzék a munka jellegű tevékenységeket.
- Tudatos tervezéssel és szervezéssel, együttműködéssel és folyamatos pozitív megerősítéssel a gyermekek munkájának figyelemmel kísérése, értékelése.
- A munkavégzés által is lehetőség teremtése a környezet megismerésére, tapasztalatszerzésre.
- Megfelelő mennyiségű és minőségű eszköz biztosítása a tevékenységekhez, azok balesetmentes használatának megtanítása.
- A gyermekek sikerélményekhez juttatása az önmagáért és a közösség érdekében végzett munka során.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyermek ügyel saját személye és környezete rendjére.
- Szívesen vállal munka jellegű megbízatásokat, munkatevékenységben kitartó.
- A munkavégzésnél használt eszközöket rendeltetésüknek megfelelően használja.
- Az étkezőasztalt esztétikusan teríti meg.
- Részt vesz a teremrendezésben.
- Értékeli és megbecsüli mások munkáját.

10.7.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

*“A tanulás ne lecke legyen a gyermeknek,
hanem szívdobogtató élmény!”*

/József Attila/

A tanulás jellege megköveteli az alkalmazott módszerek játékos alkalmazását. Fontos szempont, hogy a gyermekek érdeklődési körébe tartozó dolgokról, tevékenységének spontaneitásából induljunk ki.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, az érzékszerveit foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása. Az óvodapedagógus pozitív megerősítéssel segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

Cél:

- Elsődlegesen a gyermekek képességeinek fejlesztése, mely előzetes élményeire, tapasztalataira és ismereteire épül.
- A nevelési folyamat egészét átható, a gyermek cselekvő aktivitására, közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalására és élethelyzetekben való gyakorlásra épített folyamatos ismeretszerzés és tevékenység, mely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.
- A közvetlen környezet folyamatos és komplex módon történő megismertetése.
- Az önként vállalt részvétellel, az örömmel végzett tevékenységgel, a gyermek egyéni teljesítő képességéhez mért feladatokkal sikerélmény biztosítása és a szándékos tanulás és a belső motiváltság csíráinak megjelenítése.

Tartalom:

- Utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás.
- Spontán játékos tapasztalatszerzés biztosítása a külső és a belső világ megismerése során.
- Önálló tapasztalatszerzés ösztönzése a felnőttek és a társak által adott minta alapján.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretek rendszerbe foglalása, a képzetek, fogalmak, szavak értelmének adekvát használata során.
- A játékos cselekvéses tanulás biztosítása, a helyszíni tapasztalatszerzés feltételeinek megteremtése, a valóságghú észlelés, a kreativitás fejlesztése során.
- Az irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, feldolgozás útján cselekvéses formában, játékos helyzetekben, célszerűen választott eszközökkel történik.
- A gyakorlati problémamegoldások lehetőségének biztosítása, mely hozzájárul a gyermekek értelmi képességeinek fejlődéséhez.

Feladatok:

- A gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének feltérképezése, kielégítése.

- Érzelem gazdag, biztonságot nyújtó, kölcsönös bizalomra épülő légkörben, ingerekben és élményekben gazdag környezet biztosítása.
- Komplex ismeretek nyújtása, mozgásra és élményekre épülő tapasztalatszerzés biztosítása, melyek magukban foglalják a szenzomotoros, szociális és verbális tanulást egyaránt.
- A szerzett tapasztalatok folyamatos rendszerezése, a gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- A módszerválasztásban érvényesüljön az egyes gyermekek szükségleteinek, ill. a gyermeki ismeret jellemzőinek figyelembevétele.
- Olyan szervezeti forma megválasztása, amely függ a tevékenység tartalmától, a résztvevő gyermekek számától, összetételétől, fejlettségétől (differenciáló, egyéni vagy mikrocsoportos, illetve kooperatív technikák).
- Személyre szabott pozitív értékeléssel a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek az egyszerű feladatokat megérti és önállóan végre is hajtja.
- Ha a helyzet megkívánja, kivárássra, türelemre képes.
- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
- Feladatai végrehajtásában kitartó.
- Megfelelő idejű szándékos figyelemre képes.
- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.

10.8. AZ ÓVODÁK SPECIALITÁSAI

MOSOLYGÓ ÓVODA

„Te egyszer s mindenkorra felelős lettél azért, amit megszelídítettél.”

/Antoine de Saint-Exupéry/

10.8.1. MOSOLYGÓ KÖZPONTI ÓVODA

Óvodánk épülete az idők során több funkciót is betöltött: volt alsó tagozatos osztályterem, óvoda, legutóbb pedagógiai szakszolgálat. A 2013-14-es nevelési évtől ismét óvodaként működik. Az akadálymentesített óvodában két csoportszoba került kialakításra, továbbá központi óvodaként az intézmény titkársága is helyet kapott.

Munkánkat a ránk bízott gyermekek feltétel nélküli szeretete jellemzi, a természetvédelem iránti nyitottság, az új pedagógiai nézetek és kutatások iránti érdeklődés. Munkavégzésünkre jellemző a lendületesség, a jó csapatmunka és a kiváló szervezőkészség. Pedagógiai programunkkal, hitvallásunkkal a nevelő testületünk példamutató környezetvédővé kíván válni, aki a jövő nemzedékébe „palántálja” a környezettudatos magatartást.

Cél:

- ♣ Annak a szemléletmódnak a kialakítása, melyben a gyermek megtapasztalja, hogy a természeti-, emberi-, tárgyi világ értékei fontosak az ember számára.
- ♣ A fenntarthatóság szemléletének megalapozása kisgyermekkorban.
- ♣ A helyi természeti értékek védelme, a környezettudatos magatartás kialakítása.
- ♣ A magyarországi növény- és állatvilág alapszintű ismerete. A gyógynövény kultúrák újbóli felfedezése.
- ♣ A mezőberényi népművészeti, kézműves mesterségek megismerése, múltunk megismerése és értékeinek átmentése a jelenbe. Ezáltal saját városunkban élő és alkotó, dolgozó emberek munkájának megismerése.
- ♣ Nemzeti identitás tudatuk erősítése a népi hagyományok, a népdal kincs és a népviseletek és a néptánc eszközeinek felhasználásával.

Feladat:

- Természetvédelem
 - Környezeti problémák megláttatása és meglátása, azok megelőzésére nevelés.
 - A természeti értékekhez és a körülöttünk élő emberekhez fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása. Megértetni azt, hogy a Földön élő minden növénynek és állatnak szerepe van, az életünk részei.
- Környezetvédelem és környezettudatos magatartás alakítása az élménypedagógia eszközeivel
 - Az élő és élettelen környezeti tényezők megismerése, megértése, ok-okozati összefüggések megláttatása, a helyi lehetőségek kihasználásával
 - Öko-látásmód megalapozása – „kölcsonkapott Föld” elvének megismerése
 - Megújuló energiaforrások megismertetése és azok takarékos felhasználására nevelés.

- Egészséges életmódra nevelés
 - „Egészség a legfőbb érték” szemléletmód alakítása
 - Az egészséges életvitel szokásainak tudatosítása, gyakorlása
- Anyanyelvi nevelés és hagyományápolás
 - Magyar nyelv iránti kötődés alakítása, az anyanyelvünk ápolása
 - Hazánk szeretetére és tiszteletére nevelés
 - A „hungarikumok” megismertetése a gyerekekkel, ezáltal is erősítjük a nemzeti öntudatukat
 - A mezőberényi Értéktár megismerése
 - Helyi társadalmi és gazdasági szervezetekkel való szoros együttműködés
- Mozgás
 - Testi-lelki biztonság megteremtése
 - A mozgás minden formájának megszerettetése és az „ÉP TESTBEN ÉP LÉLEK” szemlélet kialakítása

Specialitások:

- Óvodánk szerencsés elhelyezkedése miatt lehetőségünk nyílik a természet kézzelfogható tapasztalására. A Liget számtalan örömforrást, tapasztalási lehetőséget nyújt óvodásaink számára. Megismerhetik a Magyarországon honos növények egy részét, megtanulhatják és hallhatják saját fülükkel a természet hangjait és sajátjuknak érezhetik az **„ERDŐ FOHÁSZÁT”**.
- A komplex tapasztalás az óvodás korú gyermek számára nagy lehetőség, így az **erdő nyújtotta lehetőségeket** teljes mértékben ki tudjuk használni pl.: talajvizsgálat, kisművelés határozás, rovar- és bogár ismeret, tájékozódás az erdőben, esővíz vizsgálat, kisállat les stb. A kísérletezés és a kutatás óvodásaink lételemévé válik, ami az élménypedagógia szerves részét képezi.
- Óvodánk udvarát **madárbarát udvar**nak tekintjük, hiszen a körülöttünk húzódozó zöld övezet kedvez a madarak élethely választásának. Így gyermekeink megtanulhatják, mit jelent felelősen etetni a madarakat télen, biztosítani számukra a megfelelő madárodút, madáretetőt (pl: madárkalács és cinegeeglyó, szalonna, madáreleség kihelyezése).

A madaraink komfort érzetét növelő törekvéseinkhez hozzátartozik a madárfürdő és porfűrdő létesítése.

- **Zöld óvodai törekvéseinkhez** hozzátartozik a Liget fájának védelme. Ezért óvodánk és csoportjaink örökbe fogadtak egy-egy fát az erdő területén, amiket rendszeresen látogatunk és megfigyeljük évszakonkénti változásait.
- Óvodánk udvarán **kiskert** kialakításra került sor, ahol a gyermekeink az évszakokhoz kapcsolódó talajmunkákat, annak eszközeit, ezek rendeltetésszerű használatát, karbantartását; a konyhakertben termesztett növények gondozásának lépéseit, azok felhasználásának lehetőségeit ismerhetik meg.

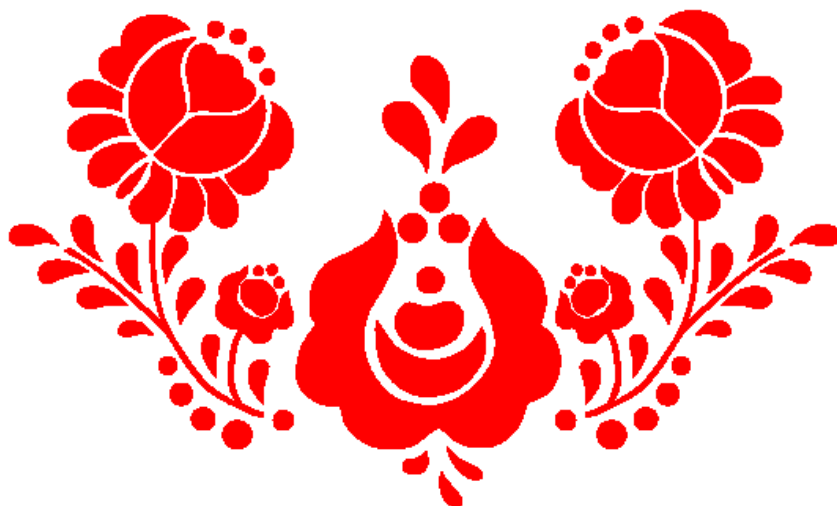
- Udvarunkon **gyógynövény kertet** hoztunk létre, ahol megismerhetik a szülők és a gyerekek a telepített növényeket és azok felhasználásuk módját, gyógyhatásait. Növényeink száma folyamatosan bővül, így ezek a virágzó növények jó lehetőséget nyújtanak a lepkekert kialakítására is.
- Fontos, hogy udvarunk a gyermekek fogadására teljesen biztonságos, méreg- és allergén növényektől mentes legyen.
- Óvodánk az egészséges életmód jegyében is működik. Ehhez kapcsolódik **”Egészség a legfőbb érték”** című téma hetünk melynek keretein belül megrendezzük a **„SZÁJTÁTÓ”** napot. Törekszünk arra, hogy a gyermekek rendszeresen egészséges, vitamindús ételekhez jussanak, minden nap fogyaszthatnak különböző gyümölcsöket és zöldségeket.
- A környezettudatos magatartásra, a fenntarthatóságra nevelés is óvodánk profilja, törekszünk arra, hogy a gyermekek óvják a környezetüket a szemeteléstől, törekedjenek az anyagtakarékos szemlélet elsajátítására, az óvodai élet minden területén (papír, vízfelhasználás, villany használat stb.). Lássák, láttassák meg társaik számára, hogy milyen fontos a tudatos szemét szelektálás. Ismerjék meg a szelektív szemétgyűjtés lépéseit, formáit és a szemét újrahasznosításának lehetőségeit. A „nem minden hulladék szemét elvének” megismerése. Óvodánk udvarán kiépítésre került egy komposztáló, amelyben a konyhai hulladékokat és egyéb komposztálható anyagokat is újra hasznosíthatjuk. Óvodánk az újra hasznosítást nem csak a gyerekek, hanem a szülők felé is rendszeresen kommunikálja a **„Bütykölő” kreatív délutánok** alkalmával.
- Óvodánk épülete, tágas, világos, helyet kap minden csoportszobában a **KINCSES SZIGET**, ahol a csoport kirándulások során a természetben gyűjthető termések, kövek, kőzetek, ásványok, növény és állatmaradványok kaphatnak helyet. Ahol elérhető magasságban van a gyermekek számára a nagyító, mikroszkóp és a különböző vizsgálandó anyagok.
- Az óvoda folyosóján a **ZÖLD HÍREK** elnevezéssel tájékoztatjuk a szülőket, látogatókat az aktuális környezetvédelmi tudnivalókról, házi rajzpályázatokról és minden hónapban az évszaknak megfelelően kiemelten foglalkozunk egy őshonos állattal és növényvel.
- Óvodánk kiemelten emlékezik meg a **„Zöld napokról”** pl.: Takarítási világnap, Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld napja, Madarak –Fák napja, Környezetvédelmi világnap. Ezeket az eseményeket beépítjük mindennapjainkba és a gyermekek munkáiból rendszeres kiállítást is összeállítunk.
- Óvodánk hagyományteremtő szándékkal kezdeményezte az óvodai szintű **„Tök jó nap”** megrendezését és az egész várost megmozgató **„Zöldág járást”** a Föld napja jegyében. Ezek az alkalmak jó lehetőséget adnak a néphagyományok, népi gasztronómia és a néptánc kultúra megismerésére is.
- A hagyományos ünnepkörökhöz és az óvoda saját hagyományaihoz kapcsolódva rendszeresen családi programokat szervezünk pl.: udvarrendezés, „Bütykölő” délutánok (közös kézműves műhelyek szülők és gyermekeik számára), „Mosolygó” gyereknap, „Nyitni- kék” családi majális, évnyitó- és évzáró kerti parti.
- **Élmény- és tapasztalatszerző kirándulások** szervezése mikro- és makro környezetünk mélyreható megismerése céljából (pl.: Liget, Laposi kertek, Körös, tanyalátogatás)
- Kiemelt szerepet kap a gyerekek egyéni fejlesztése, szakképzett fejlesztő és nyelv- és beszédfejlesztő pedagógus segítségével. Óvodánk egyes csoportokkal működik, az azonos korú gyerekek fejlesztése a csoporton belül és a csoporton kívül is óvodapedagógusok által valósul meg.

„A természet - valóság. Egyszerűen - van. Árad. Tanít. Tanít, hogy lenni, élni jó. És szép. Hogy lenni annyi, mint önmagamát ingyen, ajándékként adni. Egy kő, egy virág, egy fa, a naplemente, a Hold, a szellő mindennek és mindenkinek válogatás nélkül van, árasztja önmagát. Nem tud nem lenni, nem tudja nem adni magát, nem tud áradni. Mutatja az utat, a létezés egyetlen útját.”

/Biegelbauer Pál/

MAGYARVÉGESI ÓVODA

*Magyarvégesi
Óvoda*

„Az a dolgom, hogy hidat építsek a múlt és a jövő között. És hogy ennek a hídnak a pilléreibe beleépítsek mindent, amit a múltból a jövőbe átvinni érdemes.”

/Wass Albert/

10.8.2. MAGYARVÉGESI ÓVODA

Óvodánk nem egy a sok közül. Hosszú évek óta olyan sajátosságaink vannak, amelyek megkülönböztetik a környezetünk többi óvodájától. A sajátosságok az óvoda elhelyezkedéséből és múltjából, a nevelési gyakorlatunkból, a személyi feltételeinkből és tárgyi környezetünk sokrétűségéből fakadnak.

Óvodánk több, mint 120 éves. 1895 júliusában Mezőberény magyarlakta területén létesült, a német és a szlovák óvoda után a község harmadik kisdudóvójaként. Neve az idők folyamán változott, de a helyi lakosság körében - utalva egykori múltjára - mégis a „Magyar Óvoda” elnevezés a megszokott.

A múltunk arra kötelez, hogy hűek maradjunk a magyar hagyományokhoz és értékekhez. Ezt közvetítjük a gyermekek számára a dalokban, mesékben, versekben, szokásokban. A múlt értékeit megőrizve ötvözzük a modern pedagógia és pszichológia tudomány eredményeit a nevelési gyakorlatunkban.

Ebben az ideális környezetben szakmailag jól felkészült, emberileg értékes felnőttek várják szeretetteljes, érzelmileg biztonságos, nyugodt, nyitott, családi légkörben a gyermekeket és szüleiket.

Cél:

„Magyarvégesi” óvodaként nemes célkitűzésünk a múlt értékeinek ápolása, hagyományaink, nemzeti öntudatunk megőrzése, a szülőföldhöz, lakóhelyhez való erősebb kötődés kialakítása, népi kultúránk megismertetése. A testi, lelki, szociális érés és fejlődés elmaradásának korai felismerése és szakképzett (mozgásfejlesztő és fejlesztő) óvodapedagógusok általi speciális fejlesztése, a tehetségigérek felkutatása, képességeik gazdagítása a játék és a mozgás eszközeivel.

Feladat:

- Hagyományápolás
- Értékközvetítés
- Egészséges életmódra nevelés
- Környezettudatos szemlélet közvetítése
- Gyermekek képességeinek feltérképezése, szükség szerinti felzárkóztatás, tehetséggondozás

Specialitások:

- Fontosnak tartjuk magyar népi hagyományaink megőrzését, ápolását, továbbá helytörténeti ismereteink bővítését. Ezen törekvéseinknek ad keretet – nyílt nap jelleggel, szülők bevonásával rendezett – **Szent Mihály–napi Őszi Kézműves Napunk**, melyen a régi népelet szokásai mellett a kézművesség is helyet kap.
- 2015 őszén hagyományteremtő jelleggel elindítottuk a **„Magyarvégesi Sokadalom”** elnevezésű városi szintű rendezvényünket, mely az óvoda 120 éves fennállásának jubileumát ünnepelte. E rendezvénysorozat kapcsán a következő években is szeretnénk betekintést nyújtani az óvoda életébe - múltjába és jelenébe - minden érdeklődő számára, ahol változatos, az óvoda profiljába illő programokkal, tevékenységekkel készülünk.

- Az óvodánk - múltjából és munkásságából fakadóan - a **Mezőberényi Települési Értéktár** részeként közvetíti a gyermekek felé a megőrzendő helyi értékeket és azok továbbörökítésének fontosságát.
- Az óvodai nevelés során rendszeresen alkalmat teremtünk a kihalófélben lévő, népi kismesterségek kipróbálására, melyben szakmai segítséget nyújt fazekas végzettségű óvodapedagógusunk. Specialitásunk a **korongozás**, mely nagyon kedvelt fejlesztő tevékenység a gyermekek körében.
- Heti rendszerességgel **népi játékok, néptánc foglalkozásokat** tartunk a középső és nagycsoportos korú gyermekek számára, néptánc pedagógusaink vezetésével.
- Havi rendszerességgel **családi tánc- és játszóházakat (Dömötör-napi, Márton-napi, Adventi, Újév köszöntő, Télűző, Tavaszváró, Szent György-napi, Pünkösdi családi táncház és játszóházak)** szervezünk, melynek szakmai irányítói: szakképzett népi játszóház vezető és néptánc pedagógusaink. Ezek a rendezvények nyitottak a város felé, minden érdeklődő részvételére számítunk.
- A **jeles napokat** a népszokások jegyében megünnepeljük. Az évkör sajátosságainak, jelenségeinek megélése a természetben, az emberi életben, a magyar és a helyi hagyományok szokásrendszerében.

Az esztendő a legkerekebb időegységünk, melyben a tavasz a megújulás, a nyár a gazdagság, az ős az érettség, a tél pedig a nyugalom időszaka. Az idő ciklikusságában fontos szerepet töltenek be az ünnepek, melyek ideje, időszaka évről évre, újból és újból visszatér. Szentté teszik az időt, megtörik a megszokott hétköznapi rohanását és mássá tesznek minket is, ha hagyjuk. Ezt a rendet a Nap járása idézi elő, meghatározza vele mindennapjainkat is. A mesék, a gyermekdalok, a mondókák; a különböző kézműves tevékenységek szervesen beleilleszthetők ebbe a rendbe, melyek által harmóniában élhetünk a természettel, a minket körülvevő világgal. Az óvodások életkori sajátossága, lelki beállítottsága alkalmassá teszi őket a közös játékokra, mesélésre, éneklésre, ünnepre. Az ünnepek öröme csak az éli át, aki nem elégszik meg a külsőségekkel, hanem át is érzi az ünnep igazi varázsát. Hagyományaink az óvodában is éltetik és erősítik a közösséget, az összetartozás érzetét.

- **Az ős** a betakarítások időszaka, a termésekkel való ismerkedés, az alkotás öröme hozza. A Szent Mihály-napi szőlőszüret, a kukoricafosztó jól felidézhető szokások; dalai, anekdotái jellegzetesek. Az egyre rövidülő nappalok és hosszabbodó éjszakák előkészítenek a befelé fordulásra, ugyanakkor a napsütéses őszi alkalmak még az önfeledt kinti játékoké.
- **A téli** ünnepkör adventi időszaka a várakozásé, melynek szépsége, feszültsége és öröme együttesen van jelen. A közösen készített adventi koszorú növeli az ünnepbe vetett hitet, a szeretet, a család erejét, az együvé tartozást. A téli hónapok a fonók, tollfosztók, disznótorok ideje. Jeles napjai a Márton napja, a Télapó-várás, a Luca napja, Karácsony, és Újév napja elsősorban a család ünnepei, de a közös készülődés és várakozás elengedhetetlen részei ezeknek az ünnepeknek.
- **A tavasz** a termékenységé, a szerelemé. A természet feléledése, megújulása, a kapuzó játékok időszaka ez. A kapu, melyet két-két kar, vagy a kezekben tartott zöldág alkot, átmenet bent és kint, lent és fent, sötét és világos, tél és tavasz között. Szent György napján misét mondtak az Anyaföld áldásáért, megtisztították a forrásokat, kutakat, és kihajtották az állatokat az újból zöldellő mezőre. A tavaszvárás öröme, az időjárásjósló napok sokasága jellemzi időszakát, melyet megkoronáz Pünkösdi ünnep.

- o **A nyár** az óvodai évad zárása, az összegzések ideje, a nagycsoportosok ráhangolódása az iskolára. Felidézhető szokások: Péter-Pál napjához kötődő arató szokások, és a Szent István napi felvonulás. A nyár a szabadban való séták, kirándulások, szabad játékok ideje.
- A magyar népmesék megismerésének tárházát igyekszünk bővíteni a **Békéscsabai Napsugár Bábszínház** bérletes előadásainak megtekintésével.
- Rendszeresen, az aktualitásnak megfelelően látogatjuk a város helytörténeti gyűjteményét és a könyvtárat. **Szűkebb hazánk, a „magyarvégesi” táj és természeti értékeinek bemutatására** törekszünk kisebb kirándulások alkalmával. A legelő, kiserdő, Ókert, pince, régi iskola, halastó, vasútállomás, téglagyár, gyermekeink „kis gazdaságainak” közelsége alkalmat ad a természetben való barangolásra, felfedezésre. Rendszeresen kirándulunk a „Nyeregben Alapítvány” lovas tanyájára, ahol lehetőség nyílik lovas kocsizásra, futószáras lovaglásra, múzeumi tárgyak megtekintésére és kipróbálására.
- A **játék és mozgás** elsődlegességét hangsúlyozzuk. Nevelésünk színtere a tiszta környezet, amelyben egészségesen élünk. Óvodánk forgalmas helytől távol eső, kis utcában található, könnyedén megközelíthető kerékpárral és gépkocsival is. Udvarunk tágas, egyaránt tartalmaz napos és árnyas játszóterületeket. Az időjárásnak megfelelően tudjuk használni a homokozót, füves vagy betonos helyeinket. Gazdag növényzetünk és egyéb kuckóink alkalmat adnak gyermekeink meghitt játékára. Az udvari, nagyméretű játékok elrendezése tág, változatos lehetőségeket biztosít a nagymozgások gyakorlására és a mozgásos játékok szervezésére (mászókák, hinták, csúszdák, ugrálók, bujkálók, egyensúlyozók, kapuk). Elegendő mennyiségű és minőségű mobil eszközt is használhatnak a gyermekek egyéni igényeiknek kielégítésére (motor, roller, futó kerékpár, autó). Kedvelt téli mozgáslehetőségek: szánkózás, csúszkálás, hó vár építés.
- Élethelyünk rendezésébe a gyermekeket is bevonjuk: segítenek sepregetni, gereblyézni, növényi részeket **komposztálóba** gyűjteni.
- **Környezettudatos, egészségmegővő nevelésünk** jegyében szelektíven gyűjtjük papírhulladékunkat és gyermekeinket az egészséges életmód és táplálkozás irányába terelgetjük.
- Pályázati forrásból - közel 10 éve – **só szoba** kialakítására került sor óvodánkban. A légúti panaszok megelőzésére, valamint enyhítésére óvodásaink heti rendszerességgel tartózkodnak e speciális helyiségben.
- **Sportparkettás tornaszobával** rendelkezünk, melyben szervezett és szabad mozgásos tevékenységeket folytatunk napi rendszerességgel. A nagymozgások kötetlen gyakorlása általi agyi érés elősegítése érdekében valamennyi csoportszobában mozgásos helyszíneket alakítottunk ki. Választékos mozgásfejlesztő eszközeinket pályázatok útján vásároltuk, pl. Tini-kondi, egész alakot láttató tükör, tornaszerek, kézi szerek, **Ayres terápiás eszközök**.
- Úgy alakítottuk ki a napirendet, úgy rendeztük be a csoportszobákat, hogy elegendő idő és hely legyen a gyermekek **mozgásigényének a kielégítésére**. Azok a kézi szerek, amelyek nem zavarják mások játékát, folyamatosan elérhetők a gyermekek számára (szalag, kendő, karika, labda, babzsák).
- Az **ábrázoló tevékenységekhez** egész nap folyamán teret és változatos eszközöket biztosítunk. Jól elkülönülő, nyugodt, vizuális sarokban, munkaasztalokon biztosítjuk a mikro csoportos tevékenykedés lehetőségét, ahol a nap folyamán bárki, bármikor zavartalanul szabad vagy szervezett ábrázoló tevékenységet folytathat. Nyitott polcokon, elérhető magasságban helyezzük el a már megismert, biztonsággal használt, szabadon elvehető, megfelelő méretű, minőségű és mennyiségű eszközt, anyagot. A munkához tág

időkeretet biztosítunk. Védjük és gyűjtjük a gyermekmunkákat, kiállítási lehetőséget teremtünk a vizuális sarokban és a folyosókon a szülők számára is.

- A szülőkkel szorosan együttműködve elsődlegesnek tartjuk a gyermeki jogok érvényesülését, a társas igényeik és szükségleteik kielégítését. Figyelembe vesszük az egyéni képességeket (sajátos nevelési igényű, beilleszkedési – tanulási - magatartási nehézséggel küzdő, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, tehetséges gyermek) és **személyre szabott, differenciált fejlesztéssel**, támasz nyújtásával kísérjük őket az iskola küszöbéig. Ezt a munkát szakvizsgás végzettségű fejlesztő óvodapedagógusunk koordinálja. A gyermekek érését, fejlődését nyomon követjük, megfigyeléseinket, méréseinket félévente rögzítjük, melyről a szülőt írásban és igény esetén szóban is tájékoztatjuk fogadó óra keretében. Egyéni fejlesztési tervek alapján fejlesztő és tehetséggondozó foglalkozásokat tartunk.

„Kultúrát nem lehet örökölni.

Az elődök kultúrája egy-kettőre elpárolog,

ha minden nemzedék újra,

meg újra meg nem szerzi magának.”

- Kodály Zoltán -

NEFELEJCS ÓVODA

MÚLT, JELEN, JÖVŐ
Fedezzük fel együtt a világot!

*„A hagyomány a múltunk, mely része jelenünknek,
s meghatározza jövőnket.”*

10.8.3. NEFELEJCS ÓVODA

Mezőberény többnemzetiségű kisváros Békés megyében.

Az újratelepítés során Mezőberény első telepesei az 1723-tól folyamatosan érkező szlovákok voltak, akik a város északi részén telepedtek le. Utódaik még ma is ezen a területen élnek. Ebben a városrészben, 1894. április 1-én nyílt meg óvodánk is, Zrínyi óvoda néven, mely régi, több mint száz éves épület.

Már a dédszülők is idejártak óvodába, akkor még természetes volt a szlovák nyelvhasználat a szülők, a gyermekek és a pedagógusok körében is. A városban az 1970-es évek elején az iskolában és az óvodában a szlovák nyelv oktatását megszüntették. A városrész lakói azonban nem feledkeztek meg származásukról, ezt bizonyítja az az örömdetes tény, hogy az 1997-98-as tanévben, harminc szülő kérte a szlovák nyelv tanítását óvodánkban.

Így abban a tanévben megkezdődhetett a szlovák nyelvszoktató program a középső és nagycsoportos gyermekek körében.

Óvodánk magyar és szlovák nemzetiségi hagyományokra, jeles napokra, ünnepkörökre, építve alkotta meg programját, mert hisszük, hogy már kisgyermek korban el kell kezdeni a nemzetet éltető hagyományok megismertetését, hogy ezekből pozitív élményeket szerezhessen, és ezáltal követendő mintát kapjon, amelyek otthonához, szülőföldjéhez kötik.

Programunkban jelen vannak a magyar és szlovák népi kultúra azon elemei, amelyek igazodnak a gyermekek életkori-, fejlődési sajátosságaihoz, mindennapi életüket gazdagítják, és megalapozzák a szülőföldhöz, a társakhoz való érzelmi kötődést. Játékként felkínálja a szlovák nyelvet, a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel, játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókákkal, dalokkal, rigmusokkal biztosítja az utánzásra alapuló nyelvelsajátítást.

A program értelmében a nevelők személyiségének alapvetően meghatározó szerepe van. Azonosulnak a néphagyományörző szemlélettel, hisznek abban, hogy a múlt átörökítése a pedagógus íratlan kötelessége, közvetítik a másság elfogadását, példaképek a beszéd utánzásában, vonzóvá teszik a magyar és a nemzetiségi kultúrát minden metakommunikációs eszköz igénybevételeivel.

A hiteles hagyományápolás a családok szemléletmódjában is változásokat idéz elő.

Hisszük és tudjuk, hogy amit a gyermekek az óvodában kapnak és átélnek, meghatározza életüket.

*„A múlt tisztelete az a vallás, mely az új nemzedék köteléke.
Ne veszítsünk el semmit a múltból, mert csakis a múlttal
alkothatjuk a jövőt.”*

/Anatole France/

Cél:

- A magyar és a nemzetiségi irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeit felhasználva a magyar és a nemzetiségi hagyományok, szokások továbbörökítése.

- Hagyományainkra, szokásainkra, értékeinkre épülő, komplex nevelői hatásokkal sokszínű, változatos élményt biztosító, tevékeny, gazdag óvodai élet megteremtése gyermekeink számára.
- Olyan gyermekeket nevelése, akik egészségesek, érdeklődéssel és szeretettel fordulnak a környezetük és embertársaik felé, kreatívak, fogékonyak az őket körülvevő szépségek meglátására, formálására, elfogadják a máságot, ismerik és képesek kielégíteni saját szükségleteiket. Nyitottak, eredményesen kommunikálnak, tudnak együttműködni a társaikkal és a felnőttekkel, testi-lelki harmóniában vannak önmagukkal és környezetükkel, öntevékeny, boldog, alkotni tudó személyiségek. Önértékelésük pozitív, nyitottak az ismeretek befogadására, hagyományörzők és tisztelőik.
- A sokoldalú képességfejlesztéssel a környezetében jól eligazodó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező, az iskolai életre alkalmassá váló gyermekek nevelése.

Feladat:

- Sokoldalú tapasztalatszerzés, érdeklődés felkeltése a magyar és a nemzetiség kultúrájával, hagyományaival szemben.
- Hagyományörző tevékenységek, cselekvések gyakorlásával a gyermekek érzelmi életének megerősítése.
- A környezethez, a tájhoz, az emberekhez, a társakhoz való pozitív érzelmi viszony megalapozása.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A magyar és a szlovák kultúra hagyományainak, szokásainak megismerésével a gyermekek alkalmazkodóképességének, más kultúrák iránti érzékenységének fejlesztése.
- Ismerkedjenek a nemzetiség kultúrájából merített dalokkal, mesékkel, versekkel, mondókákkal és játékokkal.
- Ismerkedjenek a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulják meg azok tiszteletét és megbecsülését.
- Alakuljon ki a gyermekekben pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája és nyelve iránt.

Specialitások:

1. Óvodánk a hagyományörzést – a magyar és szlovák népi kultúra ápolását – kiemelt feladatnak tekinti. A gyerekek nevelésébe beépítjük mindazon értékeket, amelyet a környezet megőrzött, vagy az óvodások számára érdemesnek tartunk. Az óvodába lépés első pillanatától megteremtjük azt a miliőt, amelyben jelen van a hagyományápolás, ragaszkodunk értékeinkhez. Igyekszünk felkelteni a gyermekek érdeklődését régmúlt idők megismerése iránt. Szerencsére manapság országszerte egyre elterjedtebb szokás hagyományaink felelevenítése. Így a gyerekek is egyre több élményt gyűjthetnek. Át kell sugározniuk gyermekeinkre azt, hogy a hagyomány az a tudás és tapasztalat, amelyet

elődeink felhalmoztak. A hagyományörzést az óvodai nevelés komplex részeként beépítjük ünnepeinkbe, az óvodai élet mindennapjaiba. A mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles napokhoz, ünnepekhez, a természet jelenségeihez, változásaihoz kapcsolódó mondókákat, meséket, találós kérdéseket, szólásokat, közmondásokat, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek mellett főleg népi gyűjtésekből választjuk. A népköltészet, népzene, népi gyermekjátékok, népi színjátszás folyamatosan jelen van a gyermekek mindennapi életében. Az óvodáskor igen fogékony időszak, szinte észrevétlenül plántálhatjuk a gyerekekbe népünk csodás értékeit. Ebben segítenek a csodálatos népdalok, mondókák, népi játékok. A nemzetiségi kultúrkincsből, valamint a magyar népi - és kulturális örökségből (irodalom, zene, népi játék) egyaránt merítünk.

2. A tárgyi és a szellemi népművészet egyes területei áthatják a gyermeki tevékenységformákat, gazdagítják a cselekvési lehetőségeket, tudatos beépítésével a nevelőmunkába érzelmi, esztétikai, és erkölcsi nevelés valósulhat meg. A kézműves foglalkozásokon is jelentős szerepet adunk a népies kreativitásnak, mint pl. a tojásfestés, fonás, szövés, játék a „körmöcské”-vel. Megismertetjük a gyerekeket szüleink, nagyszüleink játékaival, hogyan készíthetünk csuhé babát, vagy termésekből játékokat. Sokkal nagyobb hatással van a gyermekekre, ha a szlovák néni irányításával készül el a csutka baba, és nagy élmény előtte a kukorica-morzsolás, vagy hogy megfigyelhetik általuk a szappanfőzés rejtelmeit, megismerkedhetnek a szlovák tárgyi emlékekkel.
3. A jeles napokat a lehetőségeinkhez mérten együtt ünnepeljük a Mezőberényi Szlovákok Szervezete és a Mezőberényi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat tagjaival. A gyermekek örömmel vesznek részt a jeles napokat megelőző közös készülődésekben, számukra az ünnepnap a várva várt nap. Ha az ünnep napján a gyermekeket körülvevő felnőttek magatartása, és a környezet jelzései hitelesek, a naphoz kapcsolódó közös élmények a gyermekben mély érzelmi nyomokat hagynak. A készülődések során a gyerekek részt vesznek az ünnephez kapcsolódó jelképek közös készítésében, pl.: Adventi koszorúkészítés, mézes sütemény készítése, húsvéti tojások, tojásfa, farsangi-maszkok készítése.
- Megismertetjük a gyermekekkel a város kulturális értékeit. Tesszük ezt azért, mert nevelői közösségünk úgy érzi, hogy szükség van a gyökerek tudatosítására. Fontos az élmény szerepe, mely ebben az életkorban a legmeghatározóbb. Hagyományaink éltetése annyi élményhez juttatja a gyermekeket, felnőtteket egyaránt, hogy ezt mindenképp művelnünk kell.
- Programjaink összeállításánál gondosan ügyelünk a sokszínűsége, a régmúlt idők sokoldalú bemutatására, a nemzetiségi kiállítások, rendezvények látogatására. Ebben is nagy segítségünkre van a Mezőberényi Szlovákok Szervezete és a Mezőberényi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat. Részt veszünk az általuk szervezett nemzetiségi programokon, hogy közelebbről is tapasztalhassák gyermekeink a mezőberényi szlovákok hagyományait. Nagycsoportosaink szerepelnek a helyi nemzetiségi rendezvényeken, örömmel készülnek a nemzetiség dalaival, táncaival.
- Az óvodánk környezete is tükrözi a nemzetiség kultúráját, a nemzetiség életmódját, tárgyi emlékeit. A belső környezet népies jellegével, valamint nemzetiségi népviselettel is erősítjük a hagyományok tiszteletét.
- A Mezőberényi Szlovákok Szervezete által készített nemzetiségi ételek kóstolása, vagy a csigatészta készítése, a szilvamágozás után a lekvár főzés és kóstolás, a haluska megismerése és jó étvággal elfogyasztása, vagy a disznótoron való részvétel mind-mind felejthetetlen emlékek maradnak.

TÓPARTI ÓVODA

„Szeresd egészségedet, mert ez a jelen!

Védd a kisgyermeket, mert ő a jövő!

*Őrizd szüleid egészségét, mert a múltban épül fel
a jelen és a jövő!”*

/Bárczi Gusztáv/

10.8.4. TÓPARTI ÓVODA

Óvodánk forgalmas helyen, a város nyugati szélén, a közelmúltban felújított „Hosszú tó” közelében helyezkedik el. Emelkedő tendenciát mutat a hátrányos helyzetű gyermekek száma. Óvodásaink egyre nagyobb arányban küzdenek viselkedés és magatartászavarral. Bizonytalan a családok rendszeres jövedelme, egyik napról a másikra élnek. Komoly szociális hátrányt jelent az óvodánkba járó gyermekek számára az a tény is, hogy szüleik sok esetben tizenévesek illetve a húszas éveik elején járók. Ebben a nehéz helyzetben a szülők egyre nehezebben tudják biztosítani gyermekeik egészséges fejlődését, sokoldalú harmonikus nevelését. Az óvoda nevelő közössége számára az ilyen környezetből érkező gyermekek fejlesztése speciális feladatot jelent. A hátrányos helyzetű gyermekek esélyt kapnak óvodánkban az egészséges életvitel megismerésére, elsajátítására, megalapozására az óvodai élet keretein belül.

Nevelőtestületünk egy csoportban a hagyományos magyar óvodapedagógiát követve, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára (Alapprogram) építve, egy csoportban 2015 szeptembertől pedig a Freinet reformpedagógia törekvéseit ötvözi a helyi igényeknek megfelelő nevelésben.

Freinet szellemével azonosulva valljuk, hogy „...a gyermek magában hordozza fejlődésének, önmegvalósításának minden csiráját.” A gyermek megélt élményei, érzelmi élete, korábbi ismeretei egyedi és gazdag lénnyé formálják. Az egyéni képességeket, irányultságokat figyelembe véve **„az élet által az életre nevelni.”**

Cél:

- Az egészséges életmód megalapozását segítő „jó” szokások kialakítása, az egyéni készségek, képességek figyelembevételével. A gondozás, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés keretén belül.
- A mozgás szeretetére épülő életvitel kialakítása, mozgásos életmód megalapozása. Az egészséges életmód, életvitel segítse elő a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermekek környezetéhez történő alkalmazkodását.
- Ismerjék fel a gyermekek a környezetük pozitív hatásait, és veszélyeit.
- Minden gyermeket ahhoz segíteni, hogy elérje önmaga lehetőségeinek maximumát. Hagyni, hogy a gyermekek szabadon kifejezhessék érzéseiket, gondolataikat rajzban, zenében, mozgásban, alkotásban, vitában, így fejlesztve kreativitásukat, nyitottságukat, önkifejezésüket, önállóságukat.

Feladat:

1. Egészséges életmódra nevelés
 - Az egészségmegőrzés szokásainak bemutatása, gyakoroltatása, a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
 - Minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jól-létét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő mindennapos egészségfejlesztő tevékenységekben.
2. Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
 - Változatos mozgás tevékenységek felkínálása a gyermekek számára, amelyben fejlődik testi – lelki egészségük.
 - A fokozott mozgásigényre alapozva, fejlesztési eljárások kidolgozása, amelyben a gyermekek mozgás tapasztalatai fejlődnek.
3. A környezettudatos magatartási szokások kialakítása, a természet és a közvetlen környezet lehetőségeinek maximális felhasználása.
4. Lehetőség teremtése a gyermekek számára a saját tapasztalatok megszerzésére, megértésére, általánosítására.

5. A hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, és beilleszkedési – tanulási – magatartási nehézséggel küzdő gyermekek differenciált fejlesztése, fejlődésének elősegítése érdekében prevenció és korrekció feladatok ellátása.
6. A különböző szociális és kulturális helyzetű családokból érkező gyermekek számára olyan tevékenységek biztosítása, ahol a tehetségük kibontakozhat.
7. Tapintatos, elfogadó magatartás a szülőkkel.
8. Személyes példamutató magatartás az óvoda közössége részéről.

Specialitások:

1. A Hosszú-tó közelsége lehetőséget nyújt, hogy az évszakok váltakozásával megfigyeléseket, kutatásokat végezzünk. Gyermekek tapasztalatai bővülnek, amely a környezethez való pozitív viszonyulást befolyásolja.
2. Kirándulásokat, élményszerző sétákat szervezünk heti rendszerességgel, így ismerkednek a gyermekek szűkebb és tágabb környezetükkel.
3. Helyes táplálkozási szokások kialakításánál nagy szerepe van „Vitamin napjainknak”, amikor a zöldségek, gyümölcsök ízeivel ismerkednek meg a gyermekek.
4. „Egészséges percek a konyhában” alkalmával olyan egészséges alapanyagokból (magvak, zöldségek) készítünk finomságokat, amelyekkel ritkán találkoznak az óvodánkba járó gyermekek. Ezekben a pillanatokban megismerkednek a zöldségek, a gyümölcsök felhasználhatóságával, tartósításával, aszálásával.....
5. „Tök-életes – hét Tökmagoknak” héten az őszi zöldségeket – azon belül is sütőtököt – ízleljük, felhasználjuk minden formában.
6. Óvodánk udvarán egy jól felszerelt 80m²-es tornaterem található, mely helyet biztosít a szervezett mozgásos tevékenységek illetve a szabadidős játékok megvalósításához. A tágas tér és a változatos eszközök növelik a tevékenységek varázsát. Olyan eszközök is megtalálhatók, amelyek az erő, gyorsaság álló képesség mellett a szem – kéz – láb koordinációt, egyensúly érzéket, hajlékonyságot is fejleszt.
7. Preventív jelleggel a „Frissítő mozgás” mindennapjainkban kiemelt fontosságú. Néhány perces együtt mozgás a szervezet felfrissítésével, megmozgatásával, ismert mozgásos szabályjátékok eljátszásával biztosítja a mindenkori jó hangulatot.
8. Az egész évünket lezárja „Egészség és mozgás” hetünk. A programunkban megfogalmazott célok köré szervezzük napjainkat:
 - „Mozogjunk együtt” nap – Kicsik és nagyok új sportággal ismerkednek meg, amelyekkel a hétköznapi mozgás, mozgásos játék során nem találkoznak gyermekeink (pl.: lovaglás, íjászat, kerékpározás)
 - „Kiránduljunk együtt” – ezen a napon útra kel az óvoda apraja-nagyja, amikor az óvodánktól távolabbi természeti helyre kirándulunk.
 - „Élj egészségesen” napon vendégségbe hívunk olyan szakembereket, akik a környezet jótékony és káros hatásaival ismertetnek meg bennünket.
 - Ovigaléria – kiállítást készítünk a gyermekek munkáiból, ahol bemutatjuk az év során készült gyermeki alkotásokat.

9. A hely, ahol óvodánk elhelyezkedik, alkalmas arra, hogy ellátogassunk a közelben levő gyárakba, ipartelepre (kenyérgyár, gumijavító üzem, asztalos műhely stb.). A közvetlen megtapasztalás lehetőségét igyekszünk kihasználni.

10. **Freinet – pedagógia elemei óvodánkban**

- a.) Celestin Freinet (1896-1966) francia néptanító, iskolaalapító, világszerte elismert reformpedagógus, a pedagógushivatás nagymestere volt. Pedagógiája nemzetközi, a világ számos országában évtizedek óta sikerrel alkalmazzák.
- b.) A Freinet szellemű pedagógia alapelveit követve a természetközeliség, életszerűség, szabadalkotás-kifejezés és játékos munkálkodás jellemzi a csoport munkáját.

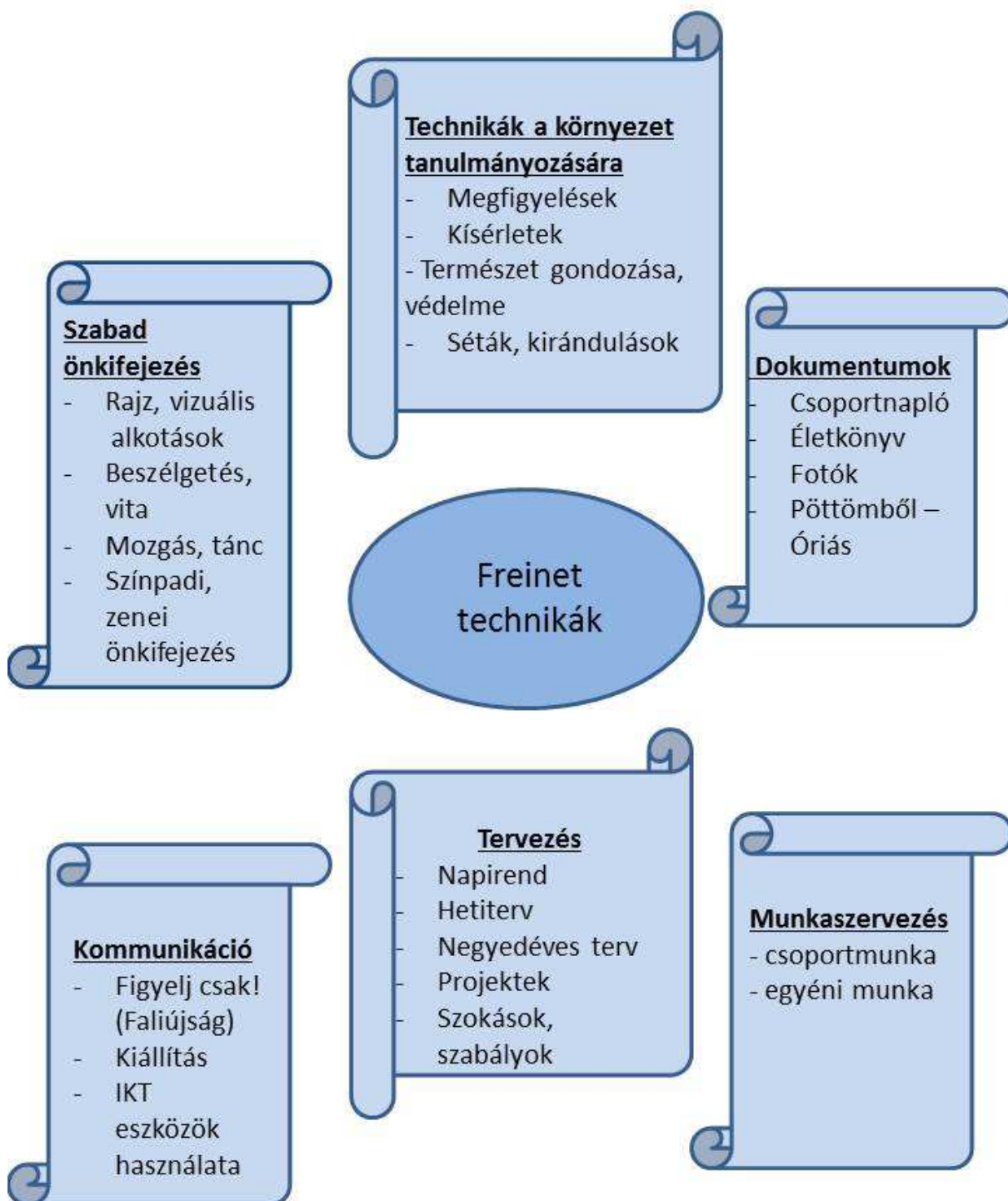
o **Természetközeliség** alapelvei a gyermekek aktív közreműködésével, egy színes és gazdag tevékenységi rendszerben valósulnak meg. Érdekes tennivalókat kínálunk, ebből lehet választani, kinek-kinek fejlettsége szerint. Középpontba helyezzük a valódi cselekedtetést, felfedező ismeretszerzést, kísérletező tapogatózást, egyéni tapasztalást.

o **Életközeliség:** Az életet, a természetet tekintjük a tanulás fő forrásának. Azt valljuk, hogy a kisgyermek „tankönyve, maga az élet”. Igyekszünk olyan szokásrendszert és magatartásformát kialakítani, mely a környezettel való harmonikus együttélést biztosítja későbbi életvitelükben. A kisgyermek kíváncsi, meg akarja ismerni a világot. Érezni, érteni akarja, ami körülötte történik. Rácsodálkozik mindenre, gyakran a meglepetés erejével.

o **Szabad önkifejezés, játékos munkálkodás:**

A gyermekben sokáig nyomot hagy az az esemény, tapasztalat, amit érzelmileg átélt, (kirándulás, szüret, ünnep, stb.): ezt játssza el, rajzolja le, erre emlékezik. A kisgyermeknek is meg kell adnunk azt a lehetőséget, hogy egyéni élményeit szabadon kinyilvánítsa (játékban, beszédben, rajzban, mozgásban). Az, amit a gyermek a környező világról magában hordoz, tud, érez, alapja lesz a későbbi tudásnak. A szabadság nemcsak a gyermek lételeme, hanem a vele foglalkozó pedagógusé is. A gyermek átalakul, kiteljesedik, a pedagógus pedig megújul és elindul a szakmai minőség útján. A szabadság – ésszerű törvényszerűségek betartása mellett – érvényesíthető mindegyik fél számára. Elemei: tolerancia, felelősség, rend, harmónia.

Freinet alapelveinek megvalósulása technikáinak alkalmazásán keresztül történik:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

*Pedagógiai programunk a
„Hétköznapi varázslatok Freinet elemekkel”
óvodai program adaptációja*

Hitvallásunk:

„Meggyőződésem, hogy a legjobb, amit másnak adhatok, ha lehetőséget biztosítok számára saját képességeinek fejlesztéséhez és gyakorlásához.”

L. B. Swift

Bevezető

Óvodánk – Mezőberény Város Óvodai Intézményének egyik óvodája – városunk északi részén található, és már több mint 60 éve nyújt második otthonot – az itt dolgozó óvó nénik és dajka nénik segítségével – az ide járó gyermekeknek.

2013 szeptemberétől óvodánk új neve Csiribiri Óvoda. Névválasztásunkat motiválta pedagógiai programunk, az abból fakadó szellemiség, pedagógiai attitűd, a gyermekekről alkotott képünk és a hozzájuk való viszonyunk.

„Derű, vidámság, szabadság, könnyedség, szárnyalás” – számunkra ez Csiribiri.

Mindig fontosnak tartottuk azt, hogy a gyermekek jól érezzék magukat óvodánkban. Minden gyermek egyszeri, megismételhetetlen, mindenki mástól különböző lény. A hozzá vezető útnak is különbözőnek kell tehát lennie. Felismertük, hogy a gyermek nem szavakból, hanem cselekvésen keresztül tanul, ezért igyekeztünk tevékenységek közben, a természetben, életközelen megmutatni nekik a világ csodáit.

Kollektívánkra mindig is jellemző volt a fejlődési vágy, az újítási szándék, a lehetőségek közül a legjobb keresése.

Ez vezetett el minket a '90-es évek elején oda, hogy a választható alternatív pedagógiák közül a Freinet szellemű pedagógiát válasszuk, hiszen ez a pedagógia tüzi zászlajára az alábbi, általunk is fontosnak tartott alapelveket, mint:

- természetközeliség
- életközeliség
- tevékenységközpontúság,

s mindezeket az egyéni fejlődési ütemet figyelembe vevő, önálló tevékenységválasztást biztosító képességfejlesztéssel.

Az elmúlt húsz év eredményei bizonyítják, hogy jól választottunk. Ez a pedagógia hozzásegíti mind a felnőtteket, mind a gyermekeket ahhoz, hogy egy „jól működő” közösség tagjai legyenek, s személyiségük önmagukhoz képest a legjobban kiteljesedhessen.

Gondolataink az óvodáról, a gyerekről, a szülőről és az óvodapedagógusról

Az óvodáról

Az óvoda, mint a társadalmi és helyi szükségleteket közvetítő szintér

Az óvoda, mint nevelési intézmény, nem függetleníthető a környezeti hatásoktól, hiszen a nevelés mindenkor társadalomtól, embertől függő, kollektív tevékenység. A mindenkori társadalom kultúrájával, szokásaival, értékrendjével mindig meghatározza a nevelés célkitűzéseit.

A mai magyar társadalom jellemzője azonban, hogy folyamatos változáson megy keresztül. Változik a társadalom struktúrája, egyre erősebb a polarizáció, a társadalmi rétegek erőteljes szétcsúszása, a hátrányok halmozódása.

A változások hatására több terület fejlesztése is előtérbe kerül:

- társadalmi elvárások mellett a helyi lehetőségekhez, elvárásokhoz való alkalmazkodás
- a társadalmi struktúraváltozásból adódó egyenlőtlenségek szociális és pedagógiai kompenzálása, hiszen minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki legmegfelelőbb gondoskodást, nevelést; olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, amely igazodik egyéni szükségleteihez.

Ezeket a feladatokat csak egy természeti és társadalmi környezettel szoros kapcsolatban működő óvoda tudja felvállalni, amely a kultúrát nem csak közvetíti, hanem annak teremtésére is vállalkozik.

Az óvoda, mint a közösségalkítás és az önmegvalósítás színtere

A közösségi lét az ember számára életszükséglet. A közösség erősebbé tesz, védeltséget biztosít, és örömet nyújt. Együttműködésre és konfliktuskezelésre készíti fel.

Az óvoda kiemelt feladatköre, hogy segítse a különböző közösségek kialakulását, fejlődését és biztosítsa az önmegvalósítás feltételeit.

Az óvodán belül működnek kisebb és nagyobb közösségek. Kialakításuknál fontos célunk, és feladatunk:

- a különböző érdekeket összehangolni,
- a csoportok között valódi, egymást segítő partnerkapcsolatot kialakítani,
- közös értékrendet felállítani, a jogokat és kötelességeket mindenkire érvényesen megfogalmazni, mely alkotórésze az óvoda egyéni arculatának.

A jól működő közösségek segítik az óvoda fejlődését, és elengedhetetlen feltételei annak is, hogy az egyén kiteljesíthesse önmagát, hiszen a nevelés nem más, mint a belső erőből irányított ösztönös önkibontakoztatási folyamat fejlődésének elősegítése. Az eredményes fejlődést az biztosítja, ha mindenki saját maga, lépésről-lépésre találja meg a maga számára legmegfelelőbb utat.

Ezeknek a feladatoknak csak egy demokratikus, humanisztikus, toleráns légkörű óvoda tud eleget tenni, ahol maximálisan biztosítva van a szükségletek és jogok tisztelete és minden lehetőségével ezen elvek gyakorlati megvalósítását szolgálja.

Az óvoda, mint a gyermeki személyiség fejlesztésének színtere

A gyerek kibontakozásának feltétele egy olyan bizalmat, biztonságot, segítségnyújtó megértést és toleranciát sugárzó közeg, ahol maximálisan érvényesítheti szükségleteit és jogait.

Ennek a feladatnak csak egy tevékenységközpontú, öröm- és sikerorientált, készség- és képességfejlesztő, értékközvetítő óvoda felelhet meg, mely tiszteltben tartja a gyermek egyéni sajátosságait, jogait, tudatosan épít a gyermeki aktivitásra és alkotásra.

A gyermekről

- ☺ “örökmozgó”, akinek lételeme a mozgás
- ☺ alapvető szükséglete a – fizikai és érzelmi – biztonság
- ☺ a felnőttektől függ, kiszolgáltatott
- ☺ önállóságra és egyben elismerésre vágyik
- ☺ elfogadásra, bizalomra és szeretetre vágyó, önző lény
- ☺ aktív, autonóm, társas és társadalmi lény, akinek jogai vannak
- ☺ önálló vágyakkal, álmokkal, képességekkel és ismeretekkel rendelkező, állandó változásban, fejlődésben lévő ember
- ☺ a világ dolgai iránt érdeklődő
- ☺ alkotó, világokat teremtő lény
- ☺ érzékeny, érzékelő, tevékeny ember
- ☺ szeretetet, feltétlen bizalmat sugároz

Minden gyerek egyszeri és megismételhetetlen csoda, a hozzá elvezető útnak is annak kell lennie.

A szülőről

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda csak kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet játszhat.

A szülőnek joga van elvárni, hogy gyermekét bármiféle megkülönböztetés (faji, etnikai, vallási, gazdasági) nélkül neveljék. Éreznie és tudnia kell, hogy gyermeke fejlesztése és képességeinek kibontakoztatása teljes mértékben egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. Ki kell alakítani azokat a kapcsolattartási formákat, melyek segítik, hogy bekapcsolódhasson az intézmény életébe, és ötleteivel alakíthassa azt.

Ennek érdekében írtuk meg pedagógiai innovációs programunkat, melynek címe:

Gyöngyház-lánc - projekt

A projekt célja:

- A szülők is váljanak egy olyan közösséggé, amelyben – függetlenül háttérük sokféleségétől – elfogadják, és áthidalják különbözőségeiket. Ezáltal lehetőségük nyílik őszinte és hatékony kommunikációra, és arra, hogy együtt dolgozzanak olyan célokért, melyeket mindannyiunk közös hasznára érhetnek el.
- A projektekben tervezett tevékenységek, programok másik célja a szociális hátrányok enyhítése.

Feladataink:

- a családok eltérő gyermeknevelési szokásainak megismerése
- az „én problémám, a te problémád” – megoldások keresése a felmerülő nevelési problémákra
- elfogadó, befogadó, megértő együttműködés kialakítása
- tapintatos szemléletformálás, tanácsadás
- hatékony együttműködési formák kialakítása
- segítségnyújtás a szülők egyedi problémáiban (meghívott vendéggel, szakemberrel)

A tevékenységek lebontását a pedagógiai innováció, illetve az aktuális éves munkaterv tartalmazza.

A tervezésbe és a megvalósításba is egyaránt szeretnénk a szülőket bevonni. Építünk igényeikre, elvárásaikra, javaslataikra és aktív részvételükre. Mindenkor figyelembe vesszük a helyi lehetőségeket, az aktualitásokat, ennek megfelelően, ezekhez rugalmasan alkalmazkodunk.

A szülőnek minden segítséget meg kell kapnia tőlünk, pedagógusoktól ahhoz, hogy a gyermekét lehetőségeihez képest a legjobb fizikai és pszichikai környezetben nevelhesse.

Az óvodapedagógusról

Igazán jó pedagógus csak autonóm és tudatos személyiség lehet, aki a felé áramló ingereket képes egyénisége szerint értékelni. Tudatában kell lenni, hogy kiemelkedően fontos attitűd az elfogadás, az empátia, a hitelesség, és az, hogy ezeket kifejezésre is tudja juttatni. Elengedhetetlen tulajdonság az önismeret, hogy elfogadja önmagát.

Jól alátámasztott jövőképpel kell rendelkeznie, valamint stabil szakmai tudással, melyet folyamatosan frissen tart, megújít.

Munkánk egyik legfontosabb kihívása, hogy minden gyerek számára megtaláljuk azt az utat, mely **számára** a legmegfelelőbb.

Mi is hisszük és valljuk, hogy a pedagógus legfontosabb tulajdonsága a tolerancia, a különbségek tisztelete, a konfliktushelyzetek kezelni tudása, és nem utolsósorban a tiszteletet érdemlő szakmai tudás, a jó együttműködési készség.

Freinet-mozaik

A Freinet szellemiségről

Óvodánkban 1992 óta dolgozunk Freinet szellemű pedagógiával mindhárom csoportban.

Freinet pedagógiája egy tevékenységközpontú, öröm- és sikerorientált, a gyakorlatból építkező és általa fejlődő szintézis-pedagógia. Az egyszeri és megismételhetetlen gyermeki személyiség szabad kibontakoztatását állítja a középpontba, melynek feltétele a demokratikus, bizalmat, biztonságot, segítségnyújtó megértést és toleranciát sugárzó légkör, ahol tudatosan építenek a gyerek önállóságára. Elősegítik a benne szunnyadó képességek maximális kibontakozását. Segítenek választ kapni a kérdéseire és föloldják a szorongásait. Egy gyerekekből és felnőttekből álló közösség tagja lehet, ahol joga van a kezdeményezésre, az érdeklődésétől függő szabad tevékenységválasztásra és lehetősége nyílik a kutatásra, kísérletezésre, az egyéni felfedezésre. Természetes érdeklődése, lelkesedése megerősítést kap, ébren tartják a vele született ösztönző erőt, a kíváncsiságot, mely a megismerés alapfeltétele.

Figyelembe veszi az egyéni fejlődési ütem eltolódásait, képességeket, irányultságokat, és mégis képes kialakítani az együttműködést, egymás különbözőségének elfogadását és a toleranciát. Tiszteli a gyerek sajátosságait, megfogalmazza és biztosítja a gyerek jogait. Humanista, természetes, harmóniát és egyensúlyt sugárzó rendszer, melynek központi kategóriája maga az élet. Freinet jelmondata: **“Az élet által életre nevelni...”**

A Freinet pedagógia alap gondolata, hogy nem kell minden gyereknek ugyanazt az utat bejárnia a világ megismerése folyamán, hanem szabad választással sokféle irányba indulhat el, hiszen mindenki saját énjén keresztül, saját tapasztalatai alapján érzékeli, észleli és értékeli a világot. A már meglévő, átélt élményekre, sikeres és sikertelen próbálkozásokra építve dolgozza ki a fejlesztés folyamatát, melyben minimálisra csökkenti a passzív befogadásra hagyatkozó módszereket. Előtérbe helyezi a gyermeki szabad alkotásokat, a természetes, kísérletező tapogatózást és a játékos munkát.

Tudatosan épít a **gyermeki alkotásokra** a szabad önkifejezéssel, amely a Freinet pedagógia egyik fő szervezési - működési elve.

A szabad önkifejezés azt erősíti meg a gyerekekben, hogy a számukra fontos dolgokon keresztül a világ kinyithatóvá válik, hogy alkotásaikon keresztül kommunikálni tudnak a világgal és egymással...

A **természetes módszer** alapja, hogy a kisgyermek dialektikus kapcsolatban él környezetével, a saját bőrén keresztül szerzi lényeges tapasztalatait, kipróbálja erejét, „megízleli”, kitapintja a távoli világot.

A természetes módszer fejlődésorientált, a felfedezőkedvre, a munka okozta öröm érzésére épít, amely segít abban, hogy a gyerekek saját képességeik határáig juthassanak és akár túl is jussanak azon. Mindez egy sajátos felfedező tanulás, a “tapogatózva keresés” alkalmazását jelenti.

A természetes módszer lényege, hogy mindennapos helyzetekben cselekedve, próbálkozva, egymást meghallgatva, a környezetet megfigyelve, felfedezve, szinte észrevétlen módon jussanak új információkhoz, tapasztalatokhoz a gyerekek.

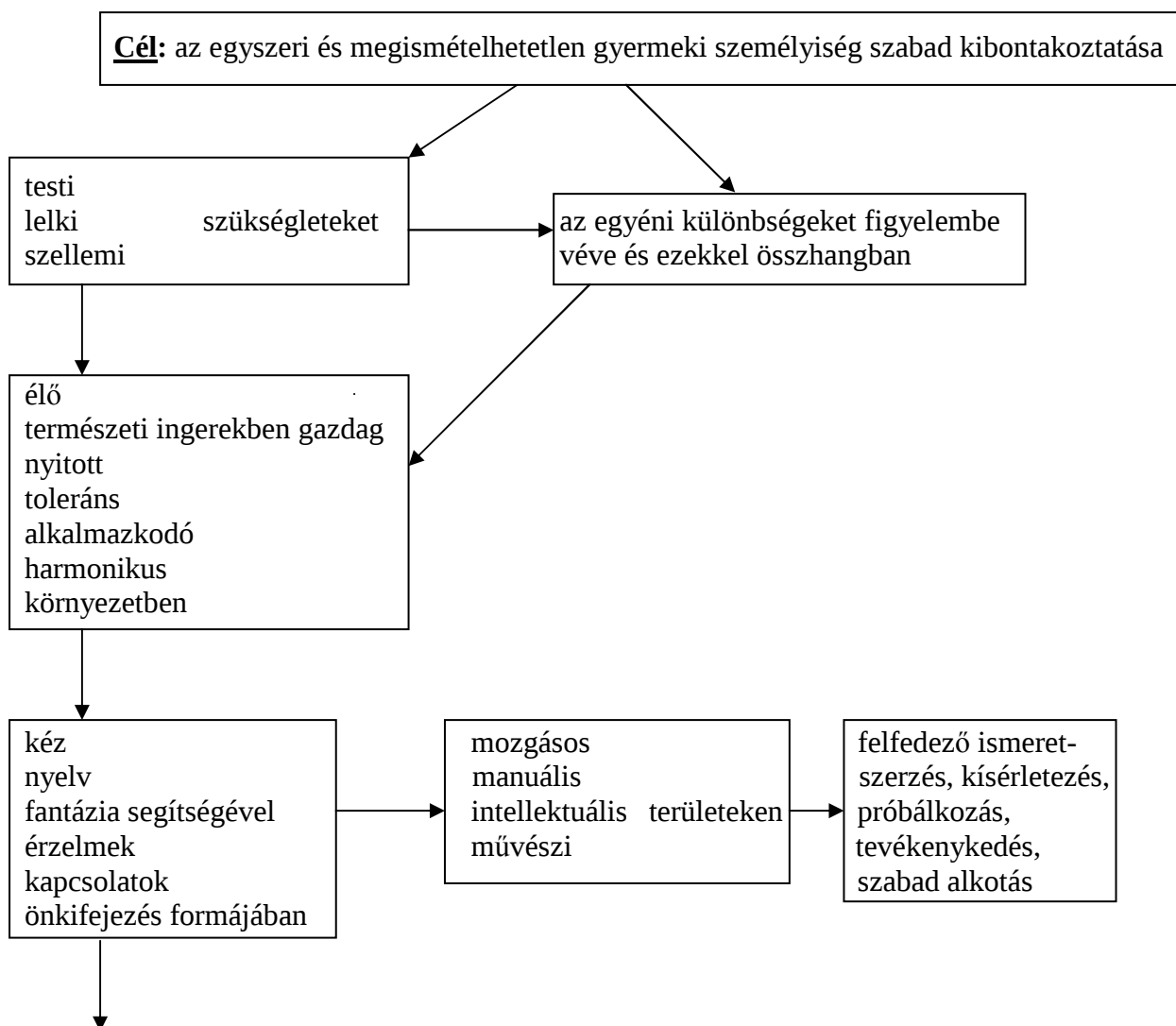
A **játékos munka** segít abban, hogy a gyerekek meg tudják oldani a mindennapokból adódó problémákat, átéljék, hogy környezetük megváltoztatható, és maguk is képesek legyenek értéket teremteni. A munka jellegű feladatokat azonban úgy kell kiválasztani, hogy az az adott gyerekre, csoportra szabott legyen, hogy erő kifejtést kívánjon, ugyanakkor a gyerek képes legyen a végrehajtására.

Freinet technikák, melyeket alkalmazunk pedagógiai munkánk tervezésében és megvalósításában:

1. Szabad önkifejezés technikái
2. Kommunikációs technikák
3. Technikák a környezet tanulmányozására
4. Technikák a tanulás individualizálására
5. Szervezési és a szövetkezeti élet technikái

Az, hogy ezen technikák által nyújtott lehetőségekkel hogyan tudunk élni, függ az adott szituációtól, a pedagógus felkészültségétől, a gyermekcsoport érdeklődésétől. Éppen ezért ezek a technikák rugalmasan alakíthatók. Számításba jöhet minden olyan ötlet, eljárás, módszertani megoldás, mely elősegíti a gyermek adottságainak, képességeinek, szükségleteinek szabad kibontakoztatását.

A Freinet-pedagógia rendszerének vázlatos összefoglalása

A fejlődés, fejlesztés a szabadon választott, sokszínű tevékenységek (játék, munka, tanulás) egyénileg vagy együttműködve, a gyerekek kíváncsiságára, érdeklődésére, tevékenységvágyára, az önmegvalósítás szükségletére építve, a technikák kreatív felhasználásával, komplex módon történik.

A megvalósulásért felelős a pedagógus, a szülőkkel és a segítőkkel együtt.

(Zsámboky-Eperjessy "Itt és most" c. műve alapján)

Freinet szellemisége az óvodában

Nevelési céljaink

- A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki személyiség adottságainak, képességeinek, és szükségleteinek szabad kibontakoztatása az egyéni és életkori sajátosságok, a nemzeti és hovatartozás, a család gazdasági-társadalmi helyzetéből adódó hátrányok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.
- Kreatív személyiség kialakulásának megalapozása.
- Különböző kompetenciák megalapozása.
- Minden gyereket el kell juttatni – saját belső erőit aktivizálva és jogainak teljes körű tiszteletben tartása mellett – képességeinek maximumára.

Nevelési feladataink

Feladatunk a gyermek fejlődés iránti igényét ébren tartani, testi, lelki, szellemi szükségleteit kielégíteni. Elő kell segíteni az önkibontakoztatás folyamatát, a különbözőségek tiszteletét és elfogadását.

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását a természet erőinek, a közvetlen környezet lehetőségeinek maximális felhasználásával kell kialakítani:

- a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, és az egészségmegőrzés szokásainak alakításával
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosításával

- a harmonikus, összerendezett mozgás, illetve a gyermek testi képességei fejlődésének elősegítésével
- mozgásigényük kielégítésével, és megfelelő pihenő idő biztosításával
- környezetvédelemmel kapcsolatos szokások kialakításával, környezettudatos magatartás megalapozásával
- az egészséget károsító magatartások elutasítását célzó igény megteremtésével
- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása szakemberek bevonásával

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Kiemelten hangsúlyos a természeti és társadalmi környezet megismertetése, a szoros érzelmi kapcsolatok kialakítása, az emberi együttélés szokásainak és szabályainak elsajátíttatása, az erkölcsi tulajdonságok megalapozása, a hazaszeretet és a szülőföldhöz való pozitív érzelmi viszony kialakítása:

- értékközvetítés körülményeinek biztosításával (mely a helyi lehetőségekre és a gyermekek életkori sajátosságaira is figyelemmel van)
- a gyerekeket körülvevő megfelelő szociális környezet (derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör) biztosításával
- az óvoda és a gyermekcsoportok szokás- és normarendszerének megalapozásával
- a gyermekek érzelmi intelligenciájának, éntudatának fejlesztésével
- személyes tapasztalatokból kiinduló szociális tanulás biztosításával
- közös élményeken alapuló komplex tevékenységekkel
- befogadó, inkluzív pedagógiai attitűd megvalósításával

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A beszéd, a kommunikáció a környezettel való kapcsolat kialakításának, fejlesztésének, az emberekkel való érintkezésnek, az önkifejezésnek, a gondolkodásnak az eszköze. Ezért tartjuk fontosnak azt, hogy az anyanyelv ismeretére, szeretetére, megbecsülésére nevelés nevelőtevékenységünk egészében jelenjen meg.

Fontos feladatunk az anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztése:

- beszélő környezet kialakításával
- helyes mintaadással
- beszédhelyzetek teremtésével

A gyerek egyéni sajátosságait megismerve, ebből kiindulva kell képességeit fejleszteni, viselkedésének önszabályozását kialakítani, szabadságát megadva erősíteni önbizalmát:

- különböző típusú helyzetteremtéssel
- fejlesztő környezet biztosításával
- életszerű körülmények és változatos tevékenységek biztosításával
- megfelelő idő, hely, élmény és eszköz biztosításával

Az óvodai nevelés célját és feladatait csak úgy lehet megvalósítani, ha elfogadjuk és tiszteltetben tartjuk: **az óvodáskorú gyerek alapvető tevékenysége a játék.**

A gyerek önként, szabadon, belső késztetésből, kíváncsiságból belefog valamibe: játszik. Közben ismeretekre, tapasztalatokra tesz szert, új információkhoz jut: tanul. Tevékenységeinek „eredménye” lesz: dolgozik.

A tanulás és a munka is, mint tevékenység a játékból indul ki, és a játékban fejlődik.

Ha jól szervezzük meg az örömteli játékot, akkor **az óvodáskor végére kialakul a tudatos munkavégzés és tanulás iránti vágy, a feladat- és felelősségvállalás képessége.**

Ezért az óvoda életét, mindennapjait úgy kell megszervezni, hogy a gyerek annak minden percét játékként élhesse meg, hiszen ő "csak" játszani akar, szabadon, hosszú időn keresztül és zavartalanul.

Nevelésünk kiemelt fogalmairól

1. A gyermek jogainak tiszteletben tartásáról

A jogok tényleges gyakorlása közben fejlődik érzelmi élete, alakulnak erkölcsi, érzelmi és értelmi képességei. Fejlődik empátiás képessége, toleranciája, önuralma. Képpé válik arra, hogy elfogadja mások irányító szerepét, de ha úgy alakul, ő is vállalja mások vezetését. Nem ijed meg az újszerű, váratlan helyzetektől. Kreatív problémamegoldásra válik képpé, meg tudja valósítani elképzeléseit. Tapasztalatokat szerez az együttműködésről, megtanulja elfogadni önmagát és másokat.

Feladatunk egy fejlesztő, ingerekben, élményekben gazdag, érzelmi biztonságot, elfogadást sugárzó környezet kialakítása. Közös programok, élményszerzési lehetőségek, önálló tevékenységválasztás és -végzés biztosítása, közös szabály- és szokásrendszer kialakítása.

2. A természet- és életközelségről

Az élet legősibb, legigazibb foglalatja a természet, mely minden megismerni való közül a legközelebb áll az emberhez. Megfelelő alapot és feltételeket teremt a fejlődéshez. A nevelés alapvető eszköze, módszere, gyökere és táptalaja. Naponta változó csodái, gazdagsága, változatos lehetőségeket biztosít a játékhoz, munkához, tanuláshoz és alkotáshoz.

Pedagógiai munkánk során tudatosan építünk a körülöttünk lévő természetes és mesterséges környezet által nyújtott lehetőségekre annak érdekében, hogy a gyermekekben saját élményeiken és tapasztalataikon keresztül alakuljanak ki azok a szokások, értékrendek, melyek elősegítik a környezettel való harmonikus kapcsolatot.

Feladatunk, hogy mindent olyan témán keresztül fejlesszünk, amire a gyermek ténylegesen kíváncsi, ami iránt érdeklődik, hiszen ez a fejlesztés legfőbb motivációja. Biztosítsuk számára a szerzett tapasztalatok, élmények sokszínű feldolgozását.

3. A nyitottságról

a) A pedagógiai rendszer nyitottságáról és a helyi lehetőségekhez való alkalmazkodásról

Freinet pedagógiájának egyik fontos jellemzője, hogy folyamatosan bővíthető, nyitott és rugalmas rendszer, melyben a megvalósítás módja minden esetben más és más. Mindig a helyi adottságokhoz, lehetőségekhez, igényekhez, a pedagógus személyiségéhez, a gyerekcsoportokhoz és az egyes gyerekekhez kell igazítanunk.

Minden gyerekcsoport más és más, valamint a csoporton belül is mindenki külön világ, ezért nincsenek és nem is lehetnek olyan biztos eljárások, melyek a körülményektől függetlenül eredményesek, ezért van szükség arra, hogy újabb és újabb eljárásokkal bővíthetők legyenek. Ettől válhat maga a pedagógia folyamatosan korszerűvé, a társadalmi és a helyi igényeket kiszolgálóvá, hiszen leegyszerűsítve **a nevelés nem más, mint szolgáltatás a gyermek, a szülő és a társadalom felé.**

Feladatunk olyan eljárások felkínálása, melyek biztosítják a természet- és életközelséget, a gyermek, a szülő és az óvónő személyiségének és jogainak tiszteletét, a külső kényszer nélküli, tevékenységben történő fejlesztést és a szabad önkifejezést.

b) Az óvoda és a csoportélet nyitottságáról

A pedagógiai rendszer nyitottságából, a természet- és életközelségből adódik, hogy nem működhet az óvoda és az óvodán belüli csoportok egyike sem különböző külső és belső kapcsolatok nélkül. Minél több szállal kapcsolódnak környezetükhöz, magához az élethez, annál jobban teljesíthetik feladataikat.

Ennek érdekében feladatunk, hogy a csoportok között jó kapcsolatrendszer működtessünk. Találjuk meg a módszerét, szervezeti kereteit a hatékony együttműködésnek.

c) A nevelésben részt vevők belső nyitottságáról

A pedagógus belső nyitottsága elengedhetetlen feltétele annak, hogy képes legyen fejleszteni, nevelni, irányban tartani, segíteni, és támaszt nyújtani. Rendkívül fontos az emberekhez való viszonyulása. Egyenértékű partnerként kell kezelnie a munkatársait, a szülőket és a gyerekeket.

Folyamatosan bővíse ismereteit, módszertani eszköztárát. Minden újdonság iránt nyitott legyen, merjen vállalkozni, saját élményein, tapasztalatain keresztül legyen képes dönteni arról, hogy az újonnan megismert eljárás segíti, vagy esetleg gátolja munkáját.

A gyermeki nyitottság veleszületett képesség. A kisgyerek még félelmeiktől, előítéletektől mentes, fogékony, minden iránt érdeklődő.

Egyik legfontosabb feladatunk az, hogy ezt a belső nyitottságot minél tovább ébren tartsuk, élményekkel, tapasztalatokkal, egyre bővülő és mélyülő információkkal továbbfejlesszük. Ez az alapja mindazon értékeknek, melyek a közösségi lét elengedhetetlen velejárói.

4. A felnőtt és a gyermek személyiségének tiszteletben tartásáról és a partnerkapcsolatról

A személyiség tiszteletben tartása, a partnerkapcsolat és együttműködés a feltétele annak, hogy a nevelési folyamatban részt vevő személyek mindegyike (gyerek, szülő, pedagógus, nevelést segítő szakemberek, meghívottak, előadók) elérhesse célját, megvalósíthassa elképzeléseit, közös stratégiát kidolgozva segíthesse a továbbfejlődést.

Ez a folyamat nagyfokú tapintatot, toleranciát, rugalmasságot és egymás céljainak elfogadását feltételezi. Segítőtárssá, partnerré kell válni ahhoz, hogy egymás valódi érdekeit figyelembe vevő kapcsolat alakulhasson ki.

Feladatunk őszi, biztonságot és elfogadást sugárzó légkör kialakítása, mely elősegíti, hogy mindenki bátran véleményét nyilváníthasson.

5. A közösség segítő erejére való támaszkodásról

Az egyén és a közösség egymáshoz nagyon szorosan kapcsolódó fogalmak. Község nélkül nem lehet önmegvalósításról beszélni.

Célunk az, hogy az életkori sajátosságokat figyelembe véve, olyan kooperáló közösséget alakítsunk ki, amelynek minden tagja színes, autonóm személyiség, aki saját akaratából működik együtt a többiekkel, vállal felelősséget önmagáért és a többiekért.

A család után az óvoda az a közeg, mely befolyásolja a szociális kompetencia fejlődését. Segíti a mikroszociális képességek (verbális és nonverbális), valamint a makroszociális stratégiák (pl. empátia, kooperáció, konfliktusmegoldó képesség, segítő magatartás) fejlődését, melyek egy-egy adott helyzetre vonatkoznak.

Feladatunk elősegíteni egy intenzív szocializációs folyamatot, és biztosítani a csoport megértő és biztonságot nyújtó magatartását, a másikat, a másságot toleráló szemléletet, és az együttműködéshez szükséges szociális képességeket.

“A gyerek a maga személyiségét olyan valódi közösségen belül tudja maximálisan kifejleszteni, melyet ő maga szolgál, és amely őt magát szolgálja”

(Freinet: Máté mondásai)

6. Tevékenységközpontú, sikerorientált tapasztalat- és ismeretnyújtás a felfedező ismeretszerzés, a kísérletező tapogatózás módszerével

“Kisgyermekkorban a világ még egy és oszthatatlan, műfajok nélküli szépség. Egybefolyik a játék, tanulás, művészet és munka, álom és valóság.”

(Zsámboky-Eperjessy)

Ez az idézet magában foglalja az egyik legfontosabb információt: a gyerek életkori sajátosságai miatt a gyakorlatban nem kell és nem is lehet teljesen szétválasztani a különböző tevékenységformákat, hiszen minden tevékenységben más és más módon és arányban ugyan, de jelen vannak bizonyos játék-, munka- és tanulásmozzanatok.

Ebből a ma is érvényes gondolatból következik **feladatunk: a fejlődés elősegítése érdekében olyan tevékenységeket, motiváló helyzeteket kell teremtenünk, ahol a gyerekek nem kész tényekkel, ismeretekkel találják magukat szemben, hanem az egyéni tapasztalatszerzéssel, felfedezéssel, kutatással.**

A felfedező ismeretszerzés, kísérletező tapogatózás, mint módszer, a tág értelemben vett tanulási stratégia fejlődését segíti elő.

A gyereket kíváncsisága, megismerési vágya arra ösztönzi, hogy próbálkozzon, kísérletezzon. A felfedező, kutató ismeretszerzés biztosítása a pedagógustól tudatos és tervszerű munkát igényel, hiszen figyelembe kell vennie a gyerek adott érdeklődését, pillanatnyi fejlettségi

szintjét. Segítenie kell az önálló próbálkozásokat, miközben maga is szeretné elérni az általa kitűzött célokat. Ez nem lehetséges az érdekek ütköztetése és egyeztetése, viták és beszélgetések, élő, odafigyelő együttműködést biztosító kapcsolatok nélkül.

7. Az egyéni fejlődési ütemet figyelembe vevő, önálló tevékenységválasztást biztosító képességfejlesztés

Az egyéni, szabad tevékenységválasztás biztosítja, hogy a gyerekek maguk választhassák ki a közösen megtervezett tevékenységek közül azt, mely iránt az adott helyzetben leginkább érdeklődnek, és a választott feladatot saját ritmusukban, a számukra leginkább megfelelő időben végezhessek el. Az önkéntes feladatvállalás – ha jó hangulatú és elfogadó a légkör – egy idő után arra ösztönzi őket, hogy vállalják az erőfeszítést igénylő feladatokat, a számukra kihívást jelentő helyzeteket. A pozitív érzelmet sugárzó környezet segíti, hogy ne legyen bennük félelem és a másoknak való megfelelés kényszere.

Feladatunk elősegíteni, hogy a tapasztalatok hatására képessé váljanak a feladatok önálló megoldására, és ne ijedjenek meg az újszerű helyzetektől; kíváncsian és érdeklődve fogadják azokat, és megoldásukra törekedjenek.

Ez a hozzáállás az újszerű, ismeretlen helyzetekhez elengedhetetlen feltétele annak, hogy a **nevelés végső célját – a kreatív személyiség kialakulását – megalapozzuk.**

8. Az élmények feldolgozásának lehetősége szabad alkotásokban

A szabad önkifejezés egyrészt lehetőséget biztosít arra, hogy a gyerek érezze, milyen fontosak egyéni tapasztalatai, élményei, véleménye, hogy a többiek és a felnőttek érdeklődnek iránta. Minden érzelmet a neki legkedvezőbb módon adhat ki magából, szabadon alkothat, a számára legmegfelelőbb formában: szavakkal, hangokkal, zenével, mozgással, képekkel, konstrukciókkal.

A Freinet technikák értelmezése

Az eddig megfogalmazott jogok, alapelvek és kiemelt fogalmak érvényesítését a különböző Freinet technikák alkalmazásával segíthetjük elő. Ezek különböző típusú, komplex tevékenységek, melyek színesítik, változatosabbá teszik az óvoda, a csoport életét. A technikák egyszerre módszerek és eszközök. Segítik megvalósítani a gyermeki személyiség kibontakoztatását, az egyéni képességfejlesztést, a több irányból kiinduló értékközvetítést, és a különböző kompetenciák megalapozását.

1. A szabad önkifejezés technikái

a) Szabad rajz, és vizuális alkotások

A szabad rajz gyerekkorban az egyik legjelentősebb önkifejezési forma, hiszen az óvoda kor elején a gyerekek szókinccse, fogalmazási készsége, a gondolatok logikus összerendezettségének képessége még fejletlen. Az ábrázolás eszközeivel, színekkel, vonalakkal, formákkal azonban sok mindent elárul önmagáról, belső világáról.

Ha megkötöttség nélkül alkothatnak, mindig azok a dolgok tükröződnek vissza az alkotásaikban, melyek foglalkoztatják, ami iránt éppen érdeklődnek.

Feladatunk a gyerekek megismerése, fejlettségi szintjük felmérése, melyhez a legegyszerűbb és legtermészetesebb út, ha hagyjuk őket szabadon alkotni, és alkotásaikról szabadon megnyilatkozni.

b) Szabad beszélgetés és vita

A szabad beszélgetés lényege, hogy a gyerekeket arra ösztönözzük, hogy a hozzájuk közel álló, őket foglalkoztató témákról, egyénileg és közösen átélt élményeikről saját szintjüknek, ismeretüknek, nyelvi kifejező készségüknek megfelelően meséljenek.

Annak érdekében, hogy gyermekeink bátran kibontakozhassanak, önmagukról beszélni tudjanak, **feladatunk egy biztonságos, meghitt, egymást elfogadó és megbecsülő légkör kialakítása, mely elősegíti a felszabadult kommunikációt. Az óvónőnek elsődleges feladata ebben a helyzetben a meghallgatás és a segítségnyújtás.**

*A spontán kialakult beszélgetések mellett állandó helyet és időt biztosítunk a **beszélgetőkörnek**, ahol:*

- mindenki szabadon véleményt nyilváníthat
- nyugodt, meghitt körülmények között, bármiről lehet beszélgetni, ami csak érdekli a gyereket vagy a gyerekeket
- meg lehet vitatni, hova menjünk kirándulni, sétálni
- megtervezhetjük a következő nap, napok, hetek programjait
- kiválaszthatjuk azokat a témákat, melyeket szeretnénk körbejárni, összeállíthatjuk a projekteket, melyek egy-egy tervidőszak témáját, fogalmait, kérdéseit, eseményeit és tevékenységeit tartalmazzák
- elhangozhatnak az egyénileg, kisebb csoportokban vagy csoportban kitalált és megírt mesék, történetek, versek
- bemutathatók az elkészült alkotások, zeneművek, táncok, jelenetek
- bárki előadást tarthat egy-egy öt foglalkoztató témáról, számára fontos kérdésről, fogalomról
- sor kerül a csoport és az egyéni alkotások bemutatására, értékelésére
- véleményt mondhatunk egymás munkájáról
- kitalálhatjuk, hogy egy-egy ünnepre, alkalomra mivel és hogyan készüljünk
- közös, jó hangulatú játékokat, képzeletjátékokat játszhatunk
- ki-ki elmondhatja, hogy reggel vállalt feladatából mit valósított meg
- nyugodt körülmények között hallgathatunk mesét, zenét, álmodozhatunk, képzelődhetünk... és így tovább

A beszélgetőkörnek tervező, értékelő, ismeret- és értékközvetítő funkciója van. Segíti egymás megismerését és elfogadását, a csoportalakítást, hiszen általa a gyerekek megtanulják a csoportba való beilleszkedés szabályait, a saját és csoportérdekek összeegyeztetését, mások meghallgatásának és az érvelésnek a technikáit, a kommunikációs és metakommunikációs eszközök változatos használatát, az eredményes vitatkozás lehetséges stratégiáit, stb.

A vita nem más, mint közös alkotótevékenység, szellemi küzdelem, melynek középpontjában valamilyen probléma, eldöntendő kérdés áll. **Célja a legoptimálisabb megoldás közös keresése, felkutatása.** A vitatkozásnak azonban megvannak a maga alapfeltételei. Ilyen a nyílt légkör, az aktív, belülről indított részvétel, közösen kialakított együttléti szokások, szabályok.

c) A szabad fogalmazásról

A szó varázslatos eszköz a gyerek számára. A szabad fogalmazás lehetőséget biztosít neki ahhoz, hogy a teremtő képzelet játékait a szavakon keresztül formába önthesse, kivetíthesse.

Ezeket az improvizatív alkotásokat lejegyezzük, illusztráljuk, saját mesekönyvek készülnek belőlük, melyek újra és újra elővehetők, elmesélhetők, átélhetők és – ha akarjuk – szabadon tovább is szöhetők. Ezáltal az egyéni alkotások közösségi alkotásokká válnak, melyek közös rítusok, hagyományok kialakulásához vezetnek.

Egy-egy alkotás azáltal, hogy megörökítjük, és változatos formában beépítjük a csoport életébe, a gyermeknek mint kitalálónak sikerélményt, az alkotás örömeinek érzését biztosítja és önbizalmat ad. A közösségnek körbejárható fogalmakat, megoldandó problémákat, változatos tevékenységeket biztosít.

Az óvónő feladata, hogy olyan téma körbejárásával fejlessze a gyerekek képességeit, melyek ténylegesen belőlük, az érdeklődésükből indul ki, és ez biztosítja, hogy a gyerekek motiválttá váljanak a különböző, közösen kitalált tevékenységek elvégzésére.

d) A zenei alkotásokról

A zenei alkotások, improvizációk segítik a gyereket ahhoz, hogy felfedezze, az ember szavakon, mondatokon kívül is kifejezheti magát zörejek, hangok, ritmusok és dallamok segítségével. Ezek által is lehet kommunikálni, alkalmasak az önkifejezésre és az egymásra figyelő tevékenységekre.

A szabad zenei önkifejezés azonban nem csak a ritmikus mozgásban nyilvánulhat meg. A gyerekek rövidebb-hosszabb zenei improvizációt alkothatnak, ismert zenére új szöveget költhetnek és fordítva, valamint ismert játékokra, táncra új mozgásokat találhatnak ki.

Az egyéni és csoportos zenélés élménye, az egyszerű zeneszerszámok készítése, megszólaltatása, saját testük ritmushangszerként való használata megalapozza a zene iránti érdeklődést és fogékonyságot.

Teremteni, alkotni csak a már meglévő ismeretek, készségek, képességek újszerű összekapcsolásával lehet.

Feladatunk tehát, hogy jól kiválasztott zenei és mozgásanyaggal kerüljön élő, közeli kapcsolatba a gyerek nap mint nap. Ezek kiválasztásánál fontos szempont a gyerekek életkori sajátossága, az egyéni képességek és azok fejlettsége. Természetes, hogy a magyarságtudat megalapozását a magyar szokásokon, hagyományokon, népművészeti és művészeti alkotásokon keresztül lehet a legtermészetesebb úton megvalósítani. Csak úgy, mint a különböző nemzetiségek kultúráját saját hagyományainak megőrzésével, alkotásainak közvetítésével. Az anyagkiválasztással segíthetjük az interkulturális és a multikulturális szemlélet megalapozását is.

A szabad zenei alkotás és a zenehallgatás szorosan kapcsolódhat például a szabad szöveghez, ha a gyerek elmondja a zene által keltett érzéseit, a hozzá kapcsolódó kitalált történeteit. Kapcsolódhat a szabad rajzhoz, ha a képzeletében megjelent képeket valamilyen módon kivetítheti, a valóságban megalkothatja; a színpadi kifejezéshez, ha eljátszhatja, elbábozhatja; a szabad mozgáshoz, ha eltáncolhatja; a matematikai alkotásokhoz, ha a ritmust kirakhatja egy síkban és térben, és így tovább.

e) A szabad mozgásról

Az óvodás korú gyerek lételeme a mozgás, nincs szüksége külön motivációra, hiszen képtelen „nem mozogni”. A fejlődésnek ez az az időszaka, mikor a legintenzívebben, minden külső kényszer nélkül fejleszthető a mozgáskultúra. Ez nem csak a testi nevelés szempontjából fontos,

hanem azért is, mert a mozgás a beszéd és a gondolkodás fejlődésének, az önismeretnek, a reális énkép kialakulásának az alapja.

A természetes környezetben történő szabad mozgás szinte semmivel sem pótolható. A természetes környezet által biztosított lehetőségek felhasználása mellett szükség van arra is, hogy a gyerekek a csoportszobában és az udvaron a különböző mozgásformákat balesetmentes körülmények között, kedvük szerint gyakorolhassák, kipróbálhassák önmagukat, felfedezhessék testük összes lehetőségét.

Elsődleges feladatunk az önálló tapasztalatok, a mozgásos élmények biztosítása. A szükséges feltételek megteremtése hosszú időt, átgondolt tervezést és következetes végrehajtást igényel az óvónóktól, óvodától.

f) A színpadi kifejezésről

A Freinet technikák közül az egyik legösszetettebb önkifejezési forma, mely magában foglalja vagy foglalhatja az összes szabad önkifejezési formát és egyéb technikákat is. Igazi alkotó munka, amely a tervezéstől a kivitelezésig tarthat.

Az óvodában ez a technika szorosan kapcsolódik a szerepjátékhoz, hiszen ***célja nem a szerepeltetés, hanem maga a játék, az alkotás és a sokféle, jó hangulatú együttlét, mely a kivitelezés során valósul meg.***

Feladatunk a feltételek megteremtése és biztosítása a tervezéstől a kivitelezésig.

2. A kommunikációs technikákról

Alkalmazásuk több szempontból is fontos, hiszen lehetővé teszik a zárt csoportkeret feloldását, segítik az óvoda, a csoport és a család kapcsolatának fejlődését, az információ áramlását. Segíti a pedagógus munkáját is azzal, hogy általuk segítőkre, társakra találhat, hiszen kapcsolatba kerülhet távolabb élő emberekkel. Bevezetésükkel megvalósítható az életközelség, általuk a gyerek megismerheti más emberek élményeit, örömeit, problémáit.

Mai világunk, életünk szerves részei a különböző infokommunikációs eszközök (TV, DVD, videó, számítógép, internet... stb.). Ezekkel az eszközökkel és használatukkal már kisgyermekkorban, a családban találkozhatnak a gyermekek.

Feladatunk:

- a helyi adottságok, lehetőségek felkutatása, kapcsolattartási formák kialakítása, a látogatások megszervezése
- tudásunk, felhasználói ismereteink bővítése mellett használni az IKT eszközöket (nevelőmunkánkban, a felkészülésben, a dokumentálásban)
- a technika által nyújtott lehetőségek kihasználása (a szülők felé, távolabbi óvodákkal levelezés, szakmai kapcsolat interneten és saját weboldalon keresztül)
- a szülők segítése ezen eszközök „okos” használatára

A gyermekek körében használatát körütekintően, megfontoltan alkalmazzuk, ott és annyit, aminek helye van a nevelés folyamatában (képek, saját készítésű fotóalbum, prezentációk, filmek, fejlesztő játékok, stb.).

3. Technikák a környezet tanulmányozására

A környezeti nevelés kiindulópontja minden esetben a szűkebb természeti és társadalmi környezet, ahol a gyermek él, ahonnan tapasztalatait, információit szerzi, ahonnan élményeit gyűjti, valamint a különböző magatartási és kommunikációs formákat, szokásokat, szabályokat megtanulja. A világ felfedezése, meghódítása motiválja fejlődését.

A pedagógus feladata, hogy segítse a gyereket a világ felfedezésében és engedje, hogy élményeit szabadon kinyilváníthassa.

Mivel az óvodás korú gyereket az érzelmei irányítják, a természet megszerettetése, szépségének felfedeztetése, élő és élettelen csodáinak észrevetetése is az érzelmein keresztül kell, hogy történjen.

4. Az ismeretátadás és ismeretszerzés individualizálása

A dokumentációról

A csoport életének megszervezése, az egyes gyerekek fejlődésének figyelemmel kísérése és a tudatos, tervszerű, egyéni fejlesztés elengedhetetlen feltétele, hogy a terveket, az ebből megvalósult történeteket és azok hatását valamilyen formában rögzítsük.

Dokumentációnk három különböző, egymással összefüggő, de más és más funkciót magában foglaló területe:

1. a tervezés
 2. a megvalósult eredmények rögzítése
 3. az egyéni fejlődési ütem figyelemmel kísérése és a fejlesztés lehetőségei
1. Az első dokumentum valójában a **csoportnapló**, amely tartalmaz minden olyan információt, amely a csoport életszervezésével, fejlesztésével kapcsolatos.
- A negyedéves projektet témától és tartalomtól függően 1-4 hetes projektekre bontjuk, s külön erre a célra készült lapon tervezzük meg azokat. Ebben a tervben rögzítjük, hogy a Freinet technikák segítségével mely területen milyen feladatot kell megoldanunk, milyen kompetenciát kívánunk fejleszteni, megalapozni az elkövetkezendő héten.
- Terveinket rugalmasan kezeljük. A megvalósult napi tevékenységeinkről az **„Ez történt a héten”** című lapon számolunk be. Ezeket a lapokat a folyosóra is kitesszük a szülők tájékoztatása céljából.
- Kiscsoport év elején beszoktatási tervet, középső és nagycsoport elején felmérő tervet készítünk, meghatározott megfigyelési szempontok alapján. Ezek értékelése után – az egyes gyerekek és a csoport fejlettségi szintjét megállapítva – határozzuk meg az éves fejlesztési feladatainkat, a nevelési tervben.
- Félévkor és a nevelési év végén értékelést készítünk – áttekintve a csoport fejlődését, hiányosságait, a csoport éves munkáját, élményeit, kapcsolatait –, melyek szintén a csoportnapló szerves részét képezik.
2. A második dokumentum az **„Életünk képekben”** címet viseli, melyben megtalálhatók a mindennapjainkat bemutató fényképek.
3. A harmadik dokumentum a **„Fejlődésem lépései óvodától - iskoláig”**, amely a gyermekek egyéni fejlődésének figyelemmel kísérését segíti.

A gyermekek mérése-értékelése öt nagy területre oszlik:

- I. Mozgásos terület
- II. Nyelvi készségek

- III. Gondolkodás
- IV. Feladatvégzés
- V. Egyéb terület

Mind az öt terület vizsgálata két típusra bomlik:

- az óvónők tapasztalatai, megfigyelései
- cselekedtetés, feladatok, beszélgetés, kérdések, spontán és szervezett helyzetekben

A dokumentáció tartalma:

- anamnézis
- határozat a halmozottan hátrányos helyzetről
- a beszoktatás tapasztalatai (a kiscsoportos gyermekek megfigyelésének értékelése)
- mérés-értékelés (felmérőlapok)
- egyéni fejlesztési tervek
- szülői nyilatkozat (amelyen a szülő aláírásával igazolja, hogy egyetért-e vagy sem a gyermekéről kapott óvónői tájékoztatással)
- vizsgálati kérelmek
- szakértői vélemények

Az óvodába lépő gyermeket a beszoktatás ideje alatt különböző szempontok alapján megfigyeljük, értékeljük.

A kiscsoportban a nevelési év végén, majd a középső- és nagycsoportban félévenként mérjük és értékeljük a gyermekek képességeit. A mérések eredményei alapján elkészítjük az egyénre szabott fejlesztési terveket.

A kiemelt figyelmet igénylő (SNI; beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő; átlag feletti képességgel rendelkező) gyermekek esetében a gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének elősegítése megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal közösen – történik.

5. A szervezés és a szövetkezeti élet technikái

a) A tevékenységek helyének megszervezése

A csoportok megszervezésénél, a csoportszobák kialakításánál igyekszünk figyelembe venni a gyermekek életkorát (a nagycsoportosok terme osztható a legtöbb tevékenység sarokra).

Csoportszobáink műhelyszerűen vannak berendezve. Ez azt jelenti, hogy minden típusú tevékenységhez külön-külön kisebb-nagyobb kuckókat, zugokat, meghitt sarkokat biztosítunk, ahol minden szükséges alapanyag, szerszám, eszköz motiváló, esztétikus elrendezésben, elérhető helyen van.

A csoportok szerkezete:

A csoportok szervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, a szülők igényeit, a csoportszobák férőhely szerinti megosztottságát, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányát.

Napirend:

6,00 – 8,00	Gyülekezés, kötetlen játék az udvaron vagy a teremben
8,00 – 10,30	Reggeli beszélgetőkör, napi tevékenységek megbeszélése
	Folyamatos tízórai, szabad játék és egyéb szabadon választott

	tevékenységek
10,30 – 12,00	Beszélgetőkör Séta, levegőzés, szabad mozgás (időjárástól függően szabadban vagy teremben)
12,00 – 13,00	Félnaposok hazabocsátása Készülődés az ebédhez, tisztálkodás Ebéd Készülődés a lefekvéshez – fogmosás, tisztálkodás
13,00 – 15,00	Csendes pihenő, alvás, délutáni csendes tevékenységek
15,00 – 17,30	Teremrendezés, tisztálkodás Délutáni uzsonna elfogyasztása Szabad tevékenységek – időjárástól függően – az udvaron vagy a teremben A gyerekek folyamatos hazabocsátása

Napirendünk folyamatos. A folyamatosság azonban nem célja, hanem eszköze óvodai életünknek. Eszköz ahhoz, hogy felszabadultabb, őszintébb, vidámabb gyermekeket nevelhessünk, tiszteletben tartva a gyermekek egyéni fejlődési ütemét, egyéniségét.

Hetirend:

A hetirendek összeállítása a csoportok között összehangoltan történik. Mivel a tevékenységeket komplexen kezeljük és alkalmazzuk, ezért minden nap többféle tevékenység gyakorlására van lehetőség, illetve minden nap más-más tevékenység kap kiemelt szerepet, jelentőséget. A kiemelt tevékenységekhez tervezzük a szabadon választható játékok, tevékenységek körét.

b) A tervezés

A tervezés elengedhetetlen feltétele, hogy a gyerekek fejlődését, tudatosan segíthessük, életüket úgy szervezhessük, hogy az optimális körülmények biztosítva legyenek az önálló tevékenykedéshez, a felfedezéshez és az alkotáshoz.

Célja, hogy segítse a csoport életének megszervezését, a nevelési folyamatban résztvevők és a közöttük levő kapcsolatok fejlődését, harmóniát teremtsen a különböző fejlesztési területek között, és biztosítsa az egyensúlyt a pedagógus céljai, a szülő elvárásai és a gyerek vágyai között.

A tervezés szintjei egymást kiegészítve és erősítve elősegíthetik, hogy mind a gyerekek, mind a felnőttek igényei, ötletei valóra válhassanak.

1. Az **általános éves terv** tartalmazza a kiemelt feladatokat, az alapvető szokásokat, szabályokat, kompetenciákat, képesség- és részképesség-fejlesztés területeit. Tartalmaz minden olyan információt, amely segíti, a csoport közös munkáját, az általuk kitűzött célok elérését.

2. **Negyedéves munkatervünkben** megtervezzük az adott időszak projekt témáit, és a hozzájuk kapcsolódó szervezési feladatokat.

3. A projektek feldolgozása általában 1-4 hetes időtartamban történik, a téma és a gyermekek életkorának függvényében. A **projekt jellegű tervezés** lehetőséget biztosít ahhoz, hogy minden gyerek eredményes legyen valamiben, sikerélményhez juthasson. Elősegíti, hogy egy-egy témát több irányból megközelítve, komplex módon dolgozzunk fel, miközben megvalósul az

értékközvetítés, és ismeretnyújtás, a különböző készségek, képességek és a szokások fejlesztése. Egyensúlyt teremt a gyerekek és a pedagógus céljai, elképzelései, ötletei között.

A projekt sajátos életszervezési, tanulási egység, élménykör, tevékenységkör, melynek középpontjában egy-egy életből fakadó probléma, megismerésre, felfedezésre váró terület áll. A projekt tartalmazza az alapvető kérdést, vagy azt a témát, amit különböző irányokból, különféle tevékenységeken keresztül szeretnénk megismerni. Magában foglalja a hozzákapcsolódó fogalmakat és azoknak a tevékenységeknek a felsorolását, melyek által elmélyítjük az ismereteket.

c) Az értékelés

A hatékony és tudatos fejlesztő tevékenység elengedhetetlen feltétele a folyamatos és rendszeres időközönként történő értékelés. Ez elképzelhetetlen ellenőrzés nélkül. A két fogalom egymástól elválaszthatatlan, komplex tevékenységet jelent, magában foglalja az óvónő önellenőrző és önértékelő tevékenységét, valamint az egyes gyerekek fejlődésének, a közösség alakulásának megfigyelését, magának a pedagógiai programnak vagy egy részterületének az ellenőrzését, értékelését.

A folyamatos önellenőrzés és önértékelés mellett szükség van arra, hogy meghatározott időnként végiggondoljuk, mit is értünk el valójában egy-egy gyermek illetve a közösség fejlődésében. Ezeket a tényeket írásban kell rögzíteni, hiszen csak ennek alapján lehet a következő tervidőszak reális fejlesztési tervét elkészíteni.

Az egyes gyerekek erőfeszítéseinek értékelése mellett – a közösség fejlődésével párhuzamosan – egyre fontosabbá válik a közösségi magatartás és együttműködés értékelése is. Mind a gyerekek, mind a csoport értékelésénél két fő szabály van. Az egyik, hogy mindig mindenkit csak önmagával hasonlíthatunk össze. A másik, hogy minden helyzetben próbáljuk meg a pozitív elemeket kiemelni és értékelni, hiszen ezzel észrevétlenül segíthetjük az empátia és tolerancia képességének fejlődését.

Az **értékelés alapja** mindig a reális helyzetfelmérés, melyhez ismerni kell a nevelési célokat és feladatokat. Ezek ismeretében kell megfigyelni, elemezni, és értékelni a fejlődési és fejlesztési folyamatot.

A tevékenységek, a készségek-képességek és az értékközvetítés áttekintése

Az óvodai nevelés legfőbb feladata, hogy minden gyereket hozzásegítsünk önnön képességeinek kibontakoztatásához. Vívódásokkal, kudarcokkal, sikerélményekkel, örömmel átszőtt folyamat ez, mely minden egyes gyerek életében más módon és ütemben történik.

1. A tevékenység-körről

A tevékenység-kör magában foglalja a **játékot**, a **munkát**, a különböző Freinet technikákat és a **tanulást**.

A 3-7 éves korú gyermek életkori adottságaiból következik, hogy személyisége leginkább a tevékenységek komplex rendszerén keresztül fejlődik. A több érzékszervet is mozgósító, valódi tapasztalatok és változatos cselekvések hatása semmivel sem pótolható.

Ebben az életkorban játszani, dolgozni, tanulni, a világot megismerni, felfedezni belső szükséglet és örömforrás. A gyermek élete minden percében tanul és minden élvezhető percet játékként él meg, ezért a gyakorlatban nem választhatók szét a különböző tevékenységek. A fejlesztés szempontjából az a fontos, hogy minden tevékenység szabadon választható legyen, és elvégzése örömet, sikerélményt, újabb tapasztalatokat jelentsen a gyerekek számára.

Az így szerzett tudás segít eligazodni a gyermeknek saját környezetében, aminél nincs fontosabb cél ebben az életkorban. ***Alapelvünk, hogy minden ismeret saját munka, saját tapasztalás, fáradozás útján jusson a gyermek birtokába.*** Mindezeket figyelembe véve szervezzük meg életünket, és változatos tevékenységeinket.

a) A játékról

A játék a 3-7 éves gyerek "lélekmegnyilvánulása", élet- és viselkedésforma, a fizikai és szellemi fejlődés előfeltétele.

A játék kísérletezés.

A játék emberalakító, komplex tevékenység, melyben a gyermeki képzelet szabadon, kötetlenül szárnyalhat.

Élményforrás, és egyben lehetőséget biztosít az élmények feldolgozására. Segíti az éntudat fejlődését és a szocializációt. Önismeretet fejleszt, tanulási lehetőséget biztosít.

A játék életszükséglet, mely az összes lehetőség közül a leginkább biztosítja a 3-7 éves korú gyermek harmonikus fejlődését.

A játékban az a legfontosabb, hogy a gyerek élvezi, és ezen keresztül éli meg magát az életet.

Célunk az, hogy a gyerek minden tevékenységet játékként élhessen meg.

Feladatunk a szabad játék feltételeinek biztosítása:

- rugalmas, folyamatos napirenddel
- meghitt kuckók, sarkok kialakításával, melyek egy-egy játékra motiválnak (babakonyha, babaszoba, iroda)
- a csoportszoba átrendezhetőségével (térrelválasztók használata)
- érdeklődést felkeltő, variálható játékszerekkel
- változatos alapanyagok biztosításával
- a gyerekek gyűjteményeivel, kincseivel
- a közvetlen környezet élménynyújtási lehetőségeinek kiaknázásával
- nyitott csoportléttel, vendégek meghívásával
- jelmezek, bábok, kiegészítők gyűjtésével, készítésével
- játék-tár készítésével, mely a különböző képességek célirányos fejlesztését segíti
- társasjátékok készítésével (a gyerekekkel közösen, adott témakörhöz vagy fogalomhoz kapcsolva)

A játék kicsiben maga az élet.

b) A munkáról

A munka – Freinet pedagógiai rendszerében – az az önként és szabadon választott tevékenység, melynek kézzelfogható, valódi eredménye van. Ez az eredmény vagy a gyerek, vagy a csoport számára fontos, mivel segíti a különböző feltételek megteremtését, illetve továbbfejleszti a már meglévő feltételrendszert.

Ehhez adnak segítséget a munka jellegű feladatok:

- az óvodában már hagyományosnak számító munkák (önkiszolgálás, naposság, állat- és növénygondozás, stb.)
- sütés, befőzés, gyümölcsaszalás, stb.
- játékeszközök, használati- és díszítőtárgyak készítése
- alkalmoszerű munkatevékenységek

Célunk:

a munka jellegű feladatokkal történő tapasztalatszerzésen és a környezet megismerésén keresztül fejlődjenek olyan képességek és készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, a munkavégzéshez szükséges attitűdök.

Feladatunk:

- biztonságos, balesetmentes hely biztosítása
- élmények és tapasztalatok felkínálása
- jó minőségű szerszámok, eszközök, alapanyagok előkészítése
- sokszínű ismeretnyújtás a különböző munkafolyamatokról pl. munkahely-látogatások megszervezése, videók, filmek, fotóalbumok bemutatása

c) A tanulásról

A tanulás óvodás korban nem szándékos, nem tudatos tevékenységet jelent, hanem pszichikus funkciót. A 3-7 éves gyereket a természetes kíváncsiságból kiinduló, spontán tanulási vágy jellemzi.

Az érzelmi megközelítésű, saját élményű tanulás színtere, közege, alapvető formája maga a játék, hiszen mindkettőnek ugyanaz a célja: az alkalmazkodás.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, a felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitás erősítése.

Célunk:

a gyermek képességeinek fejlesztése a tanulást támogató környezet megteremtésével

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások kialakítása
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- cselekvéses tanulás
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- gyakorlati problémák megoldása

Feladatunk:

olyan helyzeteket teremteni, ahol a gyermek spontán, természetes kíváncsiságból tanulhat.

2. A készség, képesség köréről

A **testi, lelki, szellemi, érzelmi készségek és képességek** harmonikus fejlődése elősegíti a környezethez való alkalmazkodást, amely az életben maradás feltétele. Ezek megalapozása és fejlesztése ebben az életkorban – az életkori sajátosságok miatt – kiemelkedően fontos. Ebbe a körbe tartoznak az esztétikai, erkölcsi, magatartási, gondolkodási vagy a kommunikációs képességek is.

Az óvodai élet során mindig más és más készség és képesség fejlesztése kerül előtérbe, azt azonban mindig figyelembe kell venni, hogy a képességek csak tevékenységben, tevékenységek által fejleszthetők hatékonyan.

Fontosnak tartjuk az alábbi – pozitív életvezetéssel kapcsolatos – kompetenciák megalapozását:

- hatékony kommunikáció és kifejező képesség
- a versenyszellem és az együttműködés egyensúlya
- önértékelés, önbecsülés
- társas alkalmazkodás
- kapcsolatok építésének készsége
- érzelmek alkotó jellegű feldolgozása
- magabiztosság fejlesztése
- kritikus gondolkodás kialakítása
- döntéshozás képessége
- rövid és hosszú távú célkitűzések megfogalmazása
- problémamegoldás

Feladataink:

- kommunikációs, önismereti- és versenyjátékok szervezése
- együttműködést kívánó helyzetteremtés, kooperatív kiscsoportos tevékenykedés
- szabad alkotások feltételeinek biztosítása
- az eredmények pozitív értékelése
- a projektek, a napirend összeállítása a gyermekekkel közösen
- ünnepek megtartása (születés- és névnapok, hagyományos ünnepek)
- rugalmas, nyugodt feltételeket teremtő napirend megteremtése stb.

a) A környezettel és önmagukkal való kapcsolat kialakításához szükséges képességek

A külső világ tevékeny megismerése

A környezeti nevelés legfontosabb **célja a cselekvőképesség fejlesztése.**

1. Elsődleges feladata, hogy a gyerek megtanulja tisztelni az élet minden formáját, felkeltsük az érdeklődését a természetes és mesterséges környezet iránt és megalapozzuk a környezettudatos magatartás, a természetvédelmi szemlélet kialakulását.
2. Egy másik területe a társadalmi környezettel való kapcsolat, melynek során a gyerekek megismerkednek az emberi alkotásokkal, különböző technológiákkal, munkafolyamatokkal, az emberi együttélés szabályaival és a hagyományőrzéssel. Fontosnak tartjuk megismertetni a gyermekeket a szülőföld, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeivel, az ott élő emberekkel, és igyekszünk ezen értékek szeretetére, védelmére nevelni őket.
3. A harmadik nagy egység az egészséges életmódra nevelés, illetve az énre irányuló környezeti nevelés, mely kialakítja a saját testképet, a táplálkozási ismereteket, az életmóddal, mozgással, életvitellel kapcsolatos tudnivalókat. Ismeretet nyújt a betegségmegelőzéshez, önmaga elfogadására, harmóniára, bizalomra nevel, fejleszti az erkölcsi hozzáállás minőségét.
4. A szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet megismerése során a gyermek matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába jut, felismeri a formai, mennyiségi, téri viszonyokat, alakul ítéliképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

Feladatunk:

minél több lehetőséget biztosítani a gyermekek számára a tapasztalatszerzésre. A folyamatoknak nem csak megfigyelője, hanem cselekvő, aktív részese is legyenek a gyerekek.

Ezen céljaink és feladataink megvalósítása érdekében írtuk meg pedagógiai innovációnkat, melynek címe:

„Zöldellő” – projekt

A projekt célja:

- a környezettudatos magatartás, életmód kialakítása
- olyan értékrend, szokások attitűd kialakítása, amelyek elősegítik a környezettel való harmonikus kapcsolatot
- egészséges életvitel igényének alakítása
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása a fenntarthatóság jegyében
- szülők gondolkodásmódjának formálása a gyerekeken keresztül

Feladataink:

- egészséges életmód, testápolás, az étkezés, öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- felfedező ismeretszerzés biztosítása
- kirándulások, látogatások megszervezése
- élmények, megfigyelések, kísérletek feltételeinek biztosítása
- lehetőséget adni a témák sokszínű, kreatív feldolgozására
- önismereti-, kapcsolatteremtő- és fantáziajátékok szervezése

Megvalósítás:

Az itt megfogalmazott célokat és feladatokat a „Zöldellő” – projektben leírt tématervezési javaslatok megvalósításával kívánjuk elérni.

A projekt témái négy nagy téma köré csoportosíthatók: Levegő, Tűz, Víz, Föld. A témák feldolgozása során kívánjuk megismertetni a gyermekekkel szűkebb és tágabb környezetünk természeti és épített értékeit; szülővárosuk, hazájuk szépségét, természeti kincseit, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A megvalósítás során mindig építeni kívánunk a családra, a szülőkre, hiszen a természetvédő, természetszerető ember személyiségjegyeinek kialakítása a családban kell, hogy elkezdődjön.

b) A mozgással kapcsolatos képességek

A testi nevelés célja a mozgás megszerettetése, a testkultúra, az egészséges életmód és életvitel megalapozása.

Az óvodai élet minden tevékenységébe beépül a komplex testmozgás, mely pozitívan hat a gyermekek énképének, önkontrolljának kialakulására, szabályozza érzelmeiket, társas viselkedésüket.

Feladataink:

- szabad mozgás feltételeinek megteremtése a csoportszobában és az udvaron
- heti egy vagy két alkalommal a szervezett testnevelés foglalkozások feltételeinek megteremtése, az időjárástól és a lehetőségektől függően a szabadban, amikor pedig erre nincsen mód, akkor az erre alkalmas, berendezett teremben
- a gyermekek teherbíró képességének egészséges fejlesztése
- helyes testtartás, izomegyensúly kialakítása
- aktív mozgás megszervezése játékos formában
- kooperatív mozgásos játékok, ügyességi- és versenyjátékok széleskörű alkalmazása
- változatos eszközök biztosítása, mind a szabadban, mind a kötött mozgáshoz, stb.

Célunk elérése érdekében az egyéni szükségletet és képességet figyelembe véve ***minden gyermeknek biztosítanunk kell a mindennapos játékos mozgást, tornát.***

c) Az anyanyelvi képességek fejlesztése

A beszéd, a kommunikáció a környezettel való kapcsolat kialakításának, fejlesztésének, az emberekkel való érintkezésnek, az önkifejezésnek, a gondolkodásnak az eszköze.

Fejlesztendő képességek:

- érzékszervek (a nonverbális kommunikáció alapja)
- látási, hallási és motoros információk nyelvi és grafikus feldolgozása
- hanglejtés, ritmus- és mondathangsúly
- beszédhang, szókincs, mondatalkotás
- összefüggő beszéd és párbeszéd
- beszédértés

Olyan terület ez, mely a nap minden percében, pillanatában természetes úton fejleszthető.

Verselés, mesélés

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyairól,

megfelelő viselkedésformáiról. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés az óvodás gyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Feladatunk biztosítani a gyermekek anyanyelvi fejlődését:

- kommunikációs és metakommunikációs játékokkal
- beszédhelyzetek teremtésével
- nyelvtörők, szólások, mondókák, találós kérdések, művészi értékű versek, mesék gyűjtésével egy témakörhöz, fogalomhoz
- magyar népmesék, gyermekköltészet műveinek megismertetésével
- népi dajkai hagyományok ápolásával
- más népek, nemzetiségek meséinek, verseinek bemutatásával
- mai magyar kortárs irodalmi művek megismertetésével
- bábozás, dramatizálás, színház, árnyjáték, stb. feltételeinek megteremtésével
- szabad szövegek, mesék, versek írásával, lejegyzésével
- feladatlapok készítésével pl. képolvasáshoz, mese folytatásához, stb.
- színház-, mozilátogatással

d) A zenei képességek fejlesztése

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Ez a terület is igen sokféle tevékenységet foglal magában. A dalok éneklésétől, a dalos játékok eljátszásán, a hangszerekkel való improvizációkon, a rögtönzött zaj- és ritmuskeltő eszközök használatán és a hangszerkészítésen keresztül a zenehallgatásig.

A fejlesztendő képességek köre:

- *hallásfejlesztés:*
 - légzéstechnika
 - tiszta, egyöntetű éneklési készség
 - önálló éneklési készség
 - zenei memória
 - magas-mély, hangos-halk relációk
- *ritmusérzék fejlesztés:*
 - egyenletes lüktetés
 - ritmus, ritmuszenekar
 - tempótartás
 - gyors-lassú relációk
- *hallás és ritmus összekapcsolása*
- *komplex feladatok:*
 - szabad improvizációk
 - esztétikus mozgás
 - néptánc egyszerű elemei

Feladatunk:

- mondóka, dal és zenehallgatás anyagának témakörhöz való válogatása
- hangszerkészítéshez alapanyagok gyűjtése, hangszerkészítés
- hagyományok gyűjtése, megismertetése
- vendégművészek fogadása
- a szabad mozgáshoz zenetár összeállítása
- környezet hangjainak megfigyeltetése
- közös ének-zenei tevékenységek szervezése

- énekes népi játékok és kortárs művészeti alkotások gyűjtése
- zenehallgatásra való anyag gyűjtése, mely tartalmazza a nemzetiségi hagyományok, népek zenéjét is

e) A vizuális képességek fejlesztése

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermek az őt környezetéből érő spontán vizuális ingerek és szervezett tapasztalatszerzési alkalmak hatására fejlődik, gazdagodik. A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület, mely magában foglalja:

- a vizuális megismerés képességének alakítását
- a vizuális élmény befogadásának képességét
- az alkotó fantázia formálását
- a vizuális információ közlésének és értelmezésének képességét
- az esztétikus tárgy és környezet átalakítás képességének fejlesztését
- képi-plasztikai kifejező képesség fejlesztését
- térbeli tájékozódó- és rendezőképesség alakulását
- fantázia, képi gondolkodás fejlődését

Feladatunk:

- biztosítani az alkotó munkához szükséges állandó műhelyt, és elegendő időt a megvalósításhoz
- változatos vizuális technikák, eljárások alkalmazása
- népi kézműves mesterségek megismertetése
- jó minőségű eszközök, szerszámok, változatos alapanyagok biztosítása
- az eszközök megfelelő, balesetmentes használatának megismertetése
- képességfejlesztő játékokkal fejleszteni a gyermekek térbeli tájékozódó- és rendezőképességét
- albumok összeállítása egy témakörhöz
- a kész munkák közös megtekintésével esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk fejlesztése
- múzeum, színház, kiállítás látogatása, stb.

3. Az értékközvetítés köréről

Az értékközvetítés körbe tartoznak az **élő és élettelen természeti és mesterséges környezet** által biztosított lehetőségek, **szabályok, szokások, hagyományok és ünnepek**.

Az ünnepelni tudás tanulása csak valóságos, az életkornak megfelelő élmények útján lehetséges. Az élmények és érzelmek teljessége nélkül nem lehet megtanulni az ünnep örömét.

Óvodánk hagyományos ünnepei:

- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Anyák napja
- Gyermeknap

- Óvodai évzáró és ballagás
- A gyermekek születés- és névnapja
- Nemzeti ünnepeink méltó megünneplése

Ünnepeinket csoportonként, illetve a három csoport közösen tartja, szervezi és készül rá. Ezen alkalmakkor is nagy hangsúlyt kap az érzelmi nevelés, a haza és a szülőföld szeretetére nevelés, a hagyományaink és a néphagyományörzés kiemelése.

Az óvoda jól működő belső kapcsolatrendszerének kialakítása nagy felelősséggel, sok szervezéssel, türelemmel, odafigyeléssel, alkalmazkodással járó feladat.

Az óvoda azonban nem működhet külső kapcsolatok nélkül sem, hiszen általuk fejlődhet, újulhat meg időről-időre.

Rendezvényeink:

Az aktualitásoknak megfelelően az éves munkatervben és a pedagógiai innovációkban megtervezettek szerint kerülnek megszervezésre.

Gyermekeképünk:

Kiegyensúlyozott, boldog és vidám gyermekek, akik képesek kreatív módon alkotó tevékenységet végezni.

Színes, autonóm személyiségek, kik a közösségben együttműködnek, felelősséget vállalnak önmagukért és a többiekért.

„Leraktam egy követ, mint iránymutatót, és útjelzőt
(...) ez a kő segíteni és vezetni fogja azokat, akik
utánunk jönnek és tovább építik az utat.”

Freinet: Máté mondásai

12. TÖRVÉNYI MEGFELELTETÉS

Pedagógiai programunk a 363/2012. (XII.17.) számú Kormány rendelet értelmében, az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, figyelembe véve a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről annak módosításait.

Továbbá az alábbi jogszabályok kerültek figyelembe vételre:

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 229/2012. (VIII. 28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXXIV törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 2013. évi CXXIX. törvény az oktatás szabályozására vonatkozó egyes törvények módosításáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 30/2012. (IX. 28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irány-elve
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- 185/1999. (XII.13.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendeletet módosítja
- **A köznevelési törvény és a hozzá kapcsolódó rendeletek 2014. évi módosításai:**
- 365/2014.(XII.30.) Korm.rendelet
Az egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról
- 2014.évi CV. Törvény

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény módosításáról

- 268/2014.(XI.3.) Korm.rendelet
Egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról
- 45/2014.(X.27.) EMMI rendelet
Az egyes köznevelési tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról
- 34/2014.(IV.29.) EMMI rendelet
A köznevelés szabályozására vonatkozó egyes miniszteri rendeletek módosításáról
- A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról **szóló** 326/2013.(VIII.30. Korm.rendelet módosítása az egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 268/2014. XI.3.) Korm.rendelet által
- **A köznevelési törvény és a hozzá kapcsolódó rendeletek 2015. évi módosításai:**
- 2015. évi IX. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- Az emberi erőforrások minisztere 6/2015.(I.28.) EMMI rendelete egyes gyermekvédelmi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról
- A Kormány 24/2015.(II.20.)Korm.Rendelete az egyes szociális és gyermekvédelmi, gyermekjóléti tárgyú kormányrendeleteknek a segélyezési rendszer átalakításával összefüggő módosításáról
- Az emberi erőforrások minisztere 12/2015.(II.27.) EMMI rendelete egyes szociális és gyermekvédelmi, gyermekjóléti tárgyú miniszteri rendeleteknek a segélyezési rendszer átalakításával összefüggő módosításáról. A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet módosítása
- **A köznevelési törvény és a hozzá kapcsolódó rendeletek 2016. évi módosítása:**
- A Kormány 235/2016.(VII.29.) Korm. rendelete a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII.törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013..(VIII.30.) Korm. rendlet módosításáról.

13. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A nevelőtestület határozata alapján érvényes:

- 2017. augusztus 31-ig.

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai

- hálózatbővítés, leépítés,
- szervezeti átalakítás,
- a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt,
- törvényi előírások módosulása,
- egyéb érdekegyeztető fórum, módosítási javaslata.

Előírás a program módosítás előterjesztésére

- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten.

A bevezetés időpontja:

- 2016. szeptember 01.

A felülvizsgálat indoka:

- a törvényi változásokból adódó feladatok kidolgozása és beépítése,
- az intézmény Alapító Okiratának módosítása.

14. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Elfogadta

- Mezőberény Város Óvodai Intézményének nevelőtestülete%-os arányban szavazatával 2016. augusztus 17. napján elfogadta.

.....
Nevelőtestület képviselője

Jóváhagyta

- Mezőberény Város Óvodai Intézménye - intézmény vezetője.
Mezőberény, 2016. augusztus 31.

.....
KOVÁCS ANNAMÁRIA
Intézményvezető

Véleményezte

- Mezőberény Város Képviselő-testülete.
Mezőberény, 2016.....

.....
Fenntató

- Mezőberény Város Óvodai Intézményének Szülői Munkaközössége.
Mezőberény, 2016.....

.....
Szülői szervezet vezetője

Nyilvánosság biztosítása:

- Mezőberény Város Óvodai Intézménye SZMSZ-ében foglaltak szerint.

Tájékoztatásul hivatalosan kapják:

- Mezőberény Város Önkormányzatának Képviselőtestülete.
- Az intézmény óvodái/telephelyei.
- Az intézmény szülői munkaközösségének vezetősége.

